

ACT - - Soninke GB

Isa Alimasiixu faarun

Ñangollu

Roraqe

Soron kisinden feera be rakutunten ga Alla maxa, Isa ga da ken xaliifa soro be yi, Linjiili da kun ɗa xiri «Faaru». Faarun Ñangollun kitaaben ɗa sefene Isa xarallenmon yogonu gollun xanma, kun ga ni xo Peduru do Pawulu. Ken ɗa ni, ke kitaabe ga ma xotoye ro faarun xibaaren xanma. Xa feera be ga ɗi Alla maxa, ken ga tinmeene ti Isa xarallenmon biremoxon ɗa, a xoto ken ɗa xanma. Isanxaranlenmon kitaabi sennun su yi, xawaara nta ke kitaabe ya yi. Batijama fanan ga ɗi moxo be Isa wundi falle, a baane ya n sefe ken xanma.

Luka da kitaabu filli ya safa Laayidu Kurunban noxon ɗa: Luka Linjiili, kafiini ke yi. Luka ni Pawulu teranlenman ɗa yi, jaarandaanan xa ya ni. Pawulu da terendu yogo dabari, a ga xirindini. A do Luka daga doome kun terendu yogo yi. An ɗa kun walla ke kitaabe noxon ɗa (soora 16; 20-21; 27-28). Saado a ga ku kitaabu safana, a da muurundi gabe dabari Isa biremoxon xanma, ken do Xibaari Linjen sanqinde na a wutu Yerusalaamu nan daga a wara Rooma yi, ken ɗa katta 62 siine Isa bangeyen falle. A hanmin ɗi na Isa biremoxon tinmanten ɗa laxami, xoyi Linjiili kitaabu ku safandaanon su ga da i laxami moxo be.

Ke kitaabe aaya fanan ɗa a do a kitaabi fana ke tokkini me yi, a ya ke kitaabe xa safemaanan koono:

Tewofiili, Isa Alimasiixu ga da fo wo fo ɗa, a do a ga da fo wo fo xaranɗundi, gelli a fi ke joɗaaru, nan daga a wara ma a segekoota, n da a su ko n kitaabi fana ke noxon ɗa. Ganta, saado a ga segene, a da soro ya sugandi na i ɗa faaru yi, na i xaranɗundi golle ke dabarimoxon ɗa ti Alla Fanka Sennen senben ɗa.

Isa Alimasiixu ti i faarun da: «Fanka Sennen ga na yanqa axa xanma bire su, axa na fankan kitta. Axa na ɗanji n da seedaano yi Yerusalaamu noxon ɗa, axa na ɗanji n da seedaano yi Yahuuda maran su yi, ken do Samoora mara, nan daga a wara ma duna yinmen ɗa.» (1.1-2, 8).

Isa yinmotoonun gollen ni na Xibaari Linjen ɗa kiɗandi do Yerusalaamu do duna xabiilanun su yi. Sigira be ga Alla Fanka Sennen ɗa ken gollen noxo, ke kitaabe na ken sigira ya koyini.

Faarun Ñangollun kitaaben ra wa taxandini taxandu karagi, kun ga ni:

- 1) Faarannaaxun moxosironde (soora 1),
- 2) Faarun seedeye ti Isa Alimasiixu yi Yerusalaamu yi (2.1-8.3),
- 3) Xibaari Linjen kiɗande Yahuuda maran do Samoora maran ɗa (8.4-12.25),

- 4) Sawulu dagaye faarannaaxun ɗa (13.1-21.16),
5) Pawulu kasorankaaxu Kasaareya do Yerusalaamu do Rooma yi (21.17-28.31).

1

[Isa segeye]

¹ Tewofiili, n da Isa xibaaren su safa n kitaabi fanan di, na a wutu a gollun joppeyen ɗa ma a xaranɗunden ɗa,^{a 2} xa i ga a deɗene kanxotten di koota be. Xa saado a ga segene, a da soro sugandi ni i ɗa Faarun ɗa, ni i xaranɗundi golle ke dabari moxon ɗa ti Alla Fanka Sennen senben ɗa.³ Isa faati falle, a yille du koyini i ya moxo gabe, na a xurandi i da nan ti i biranten ɗa ni, tannaxate bito noxondi a ga du koyini i ya, na Alla Tunkaaxun fin konno i da.⁴ Koota yogo, a di i ga yigene, a di i ɗaamari nan ti: “Xa maxa bugu Yerusalaamu yi de, xa di n faaba laahidun dugu, n ga da laahidu be fin kon axa da.⁵ Tonɗun Yahaya da soron wanqi ti jin ɗa yi, xa bitonu noxondi axakun riini wanqi ti Alla Fanka Sennen ɗa yi.”⁶ Ken biren a do ku beenu ga digaamunu da a tirindi: “O Yinmanke, an na Banisirayila tunkaaxun saagana a yi ken bire ya yi ba?”⁷ A di i jaabi: “A ma jare axa na a waxatin tu ma xa koota, ken ni n Faaba yinme waxati rakutunten ɗa yi.”⁸ Xa Fanka Sennen ga na yanqa axa xanma bire su, axa na tunkaaxun kitta. Axa na ɗanji n da seedaanu yi Yerusalaamu noxon ɗa, ken do Yahuuda do Samariya mare ɗiɗɗen su yi, nan daga a wara ma duna xenpan ɗa.⁹ Ke fi konɗen falle, a wuti bakka i naxan ɗa, i su yaaxen ɗa a yi a ga segene, ma minaaxen ga a xuppu i yaaxan berun ɗa.^{b 10} Xa i mi i yaaxon bugu kanmun faayinden ɗa, boyinaxa Isa ya segene. Ken noxon di yugu filli funti i kaaran ɗa i di i yiranxullun,¹¹ nan ti i da: “Galileyanko, axa na mani sikki, axa ga kanmun faayini? Axa ga ke Isa be walla i ga da a deni kanxotten di axa jondi, a sageene ya riini xoyi axa ga da a wari segene moxo be.

[Matiya sugandiye]

¹² Ken falle i saage Yerusalaamu, nan giri konko be toxon ga ni Oliwera, a ga tegendan kaaran ɗa, i naxan terenden ɗa kilometara baane me.^{c 13} I ga kiɗe bire be, i sege senkanson ɗa i ga ɗi mukkaaxun ɗa noqu be, ken ga ni Peduru do Yoxanna do Yaaxuba do Andere, Filipi do Tome, Bartolomeu do Matewu, Yaaxuba Alifewu renme, Simoona be ga ni pariti be ga di i yinme kita seren ɗa, do Judasi Yaaxuba renme.¹⁴ I su kafi, i do yaxarun do Mariyaama Isa ma, do Isa gidaanun nan jokki do Alla yaageyen ɗa.¹⁵ Kun bito Peduru giri maarenmun naxa, jama be ga katta kame do tanpille hadamarenme yi,¹⁶ nan ti: “N maarenmu, ke be ga koni Safandi Sennen di a nan xawa tinmene ya, ken ga ni fi be Alla Fanka Sennen ga

^a**1.1** Linjiili ni Lukasi kitaabi safanten ɗa yi

^b**1.9** Maariku 16.19, Lukasi 24.51

^c**1.12** Sibitinkootan ɗa sere nta xawa gollini, terende su ga dangi kilon metara

da Dawuda raqen di, Judasi xibaaren di, aken be ga ña Isa ragandaanon kaananken ña.¹⁷ A xa ñi o jama ke sere yogo ya yi, sigiran xa ñi golle ke di.“¹⁸ I ga da a tuga ti naaburu mexinte ke be yi, a golliburen saabuda, a da soxanten xobo ti ken ña yi. A xenu i yinmen xanma non ña yi, a faten kare naxaanen di, a nuxullenmun joxi.^{d 19} Yerusalaamu su da xibaare ke mugu. Ken ña saabun ni i ga da te ke toxora i xannen di ti Aseledaama, a wure ga ni foren te.)²⁰ Peduru saage tini: “A safanten ña Jabuurun noxon di nan ti,” Hari na a kan duuraaxundi, sere nan maxa kite be ga daaxene non ña'; a ti xadi: “Hari na a sigira ke kini sere tana yi.”²¹ Ken di, a jare ya o nan ku soro dubaananbe sugandi ku be ga ñi do o yi Yinmanken Isa birantaaxun di.²² Gelli Yahaya wanqinden ña ma koota be i ga Isa denjene kanmun di o naxa bire be. A kaman nan kafi o yi nan ña seedayi a wundiyeen ña kallen di.“²³ Ken di, i da toxonu filli xiri: Yusufu, i ga a xilli Barisaaba, a tuyinten ña ti telenqontaaxun ña, do Matiya.²⁴ Ken falle, i da Alla yaaga nan ti: “Kamane, anken be ga a su sondomen tu. A koyi o yi de ku soro filli an ga da be sugandi²⁵ a nan faarannaaxun gollen wutu Judas ga da golle be saxundi, nan daga ti digira be a gan xawa ñiini a di.“²⁶ Ken di, i da solli seden ña, a gemu Matiya yi, a kafi faaru ku tanmi do baanen ña.

2

[Alla Fanka Sennen riye]

¹ Pentakosti kootan ga kiñe biran be, a da xarallenmun su kafumanten ñi me xanma dingira baane. ² Ken noxon di manxanxannen giri kanmun di, a ga xoyi fanka xoore, a da konpen noxon su faga i ga taaxunu noqun be. ³ A ñarji i da xoyi i yaaxon ga yinbin neenun ña yi, a ga taxandi nan taaxu i baananbe su xanma. ⁴ I su fogu ti Alla Fanka Sennen ña; i joppe digaamunu xanne tananu, xoyi Fanka Sennen ga da senben kini i ya moxo be digaamen di. ⁵ Yahuudiya gabe taaxunten ñi Yerusalaamu yi, i tonqondinten ga ti Alla yi, i ga giri do duna xabiilanun su yi. ⁶ I ga da ken maxanqe mugu biran be, i su da me ñi noqu baane yi. I su toxi jindeyen di, boyinaxa baane su ya a mukku i ga ke be konno i yinme xannen di. ⁷ I su xosa xawuje, i lasame, i ti: “Keti ku soro be su ga digaamunu feti Galileyanko yi?” ⁸ Ken di o baananbe su xa ni i mukku kan moxo o yinme saarexannen di? ⁹ O yogonu giri Parati, yogonu giri Mediya do Elan, yogonu giri Mesuputaami, do Yahuuda, yogonu giri Kapadoosi do Ponti do Asiya jamaanen ña, ¹⁰ ken do Firisi do Panfiili, yogonu giri Misira do Libi, Sireene kaaran ña; do Rooma mukkunun, ¹¹ ken do yahuudiyanu, do ku beenu su ga dune yahuudiyanu diinan ña, Kereetinko do Araabiya. Alla ga da kaawafi su ña i ga a koono, o xa da a su mugu o yinmenu

baane haqe yi, a kabanten ña ni.

^{d1.18} a nuxunlenmun joxi: Matewu 27.5-8 ya faayi. A xura non ña yi nan ti a da du jongi joluxutuntan ña yi

xannun ɗa di de! ¹² I su xawuje, i lasame, i da me tirindini: “Ke xa ni mani ya?”
¹³ Yogonu yi i ñaxantaboono nan ti: “Ku da dolon ɗa mini burun! ¹⁴ Peduru do faaru ku tanmi do baane giri i sigi, a di i diganxannen girindi, nan ti jaman da: “Axakun Yahuudanko, do axakun beenu su taaxunten ga Yerusalaamu, xa dugu nan ke fi fasari axa da. Xa terinke ti haqilen ɗa. ¹⁵ Axa ga a sinmana nan ti ku soro be siire ya, i ma siire de; o faayi mexen kabun soxoban ɗa yi fana.^e ¹⁶ Xa ke ni Annabi Jowel ga da ke be kon ɗa ni no,, nan ti ¹⁷ Alla ti kundu ya yi: 'Waxati lagaren N ni Fanka Sennen joqo soron su xanma ya. Axa renyugun do renyaxaru na Alla faaren kiñandi; axa fonnaxayun na wolaaxu; axa yugu xasun na kuyin wari. ¹⁸ Kun kootanu xadi ni n Fanka Sennen joxu n komon xanma yugun do yaxaru; i na ñiini xibaari kiñandiini. ¹⁹ N kaawafin koyini ya kanxotten di kanmun di, n na taagumansen xa koyini ya wureedun ɗa yere duna di, ti foren ɗa, yinben do minaaxen tiide. ²⁰ Kiyeen na yille biten ɗa, xason na yille foren ɗa saado a ga kiñene Kamanen dan ken koota xooren neeman ɗa. ²¹ Ken waxati, sere su ga na Kamanen toxon xiri a kisini ya.' ²² “Banisirayilanko, xa da ku digaamu terinka: Alla dunde Isa Nasaaranken da axa jondi ti fi xooron ɗa, do kaawafiinnun do taagumansu beenu a ga di i ña axa jondi ti Isa kitten ɗa. Axa yinmenu ya ken tu siri. ²³ Ke sere ro axa kittun ɗa na a gemundi Alla yinme ga da a fiinun rakutu moxo be ya yi nan xaso, axa da a kuni Allankannanbalinun ɗa, i da a penpen yinten ɗa na a kari. ²⁴ Xa Alla da a girindi kallen di na a kisi kallen tanpiyen ɗa, boyinaxa kallen rantayi a ragana. ²⁵ Dawuuda da a fin kon ɗa non: Waxati su n na Alla walla ya n kaane di, boyinaxa a yi n kitti teyen di fo wo fo nan maxa maxani n ɗa. ²⁶ Ken ɗa da ña n sondoomen ga seewo, n neenen da ñaxalin digaamen kon; do xadi n yonkin xa na daxa do tamaxin be gin n maxa, ²⁷ boyinaxa an nti n yonkin togo furun naxa; an nta an sere sennen faten togo a nan moti. ²⁸ Alla da ñan n da bireyen killen tu; an yeelon na fogu ti ñaxaliyen ɗa. ²⁹ N marenmu, xa sigi n nan Dawuuda fin konjo axa da xa a nan xura, o faaba xasen ga faati moxon be, i da a furen bullu a ya kunme ke di o jamaanen di xa ma saasa. ³⁰ A ken ni Xayifaaren ɗa yi, a ya a tuunu xa nan ti Alla kuna na laahidu wutu i da nan ti i bonsonɗen yogo ya riini taaxu i tukan koridamen ɗa. ³¹ Ke be ga riini ña, a da a tu a digaamu Alimasiixu wundiyeen fin xanma nan ti, munguye ma ña a yi furun naxa sakkati a faten na moti xaburan noxon di.^f ³² N ga ke Isa be fin konjo Alla da a girin di bakka kallen di. Oku su ya ken fi seedan ɗa. ³³ Alla da a segendi kanxotten di na a ro kitti teyen di, Faaben ga da Fanka Sennen be laaxidun wutu a da, a da ken kita; na a sanqi o xanma, axa yaaxen na ken ɗa yi kundu axa ga a mukku. ³⁴ Dawuuda ma sege kanxooten di, xa a yinme ti: 'Tunka duumanten ti n Kamanyugon da an taaxu n kitti teyen di ³⁵ xa ma i na a xonnon ña basan ɗa a gi i taanu tuumandini noqun be.'

^e**2.15** Yahuudiyanun ma demu yigene, sakkati i na minifo mini, mexen kabun ga ma kiñe ya.

^f**2.31** Alimasiixu ke ni Kisindaanan ɗa yi, Alla sere sugandinte

³⁶ Ken ɲa ni Banisirayilanko, axa su na xawa a tuunu ya nan ti: “Axa ga da ke Isa be penpen penpendiyitten ɲa, Alla da a ya ɲa Yinmanken ɲa, do Alimasiixu ke yi.”

³⁷ Soron ga da ke fi mugu bire be, i sandomun suno; i da Peduru do faaru kuttu tirindi: “N maarenmu, o nan xawa mani ɲaana?” ³⁸ Peduru ti i da: “Xa nimisi, axa baananbe su nan wanqi Isa Alimasiixu toxon di, ma axa junuubunun na xafari. Ke moxo di ma axa na Fanka Sennen kita Alla ga ke be kinni axa yi, ³⁹ boyinaxa laaxidun na axa ya da, do axa renmun, do sere su ga noqu laaten di, do o Kaman Alla ga da sere su xiri.” ⁴⁰ Peduru di i arayi ti digan gabe yi, a di i gongo, a ti i da: “Xa da axa du kisi saasa soro burun ɲa.” ⁴¹ Ke moxo di, soro beenu ga duɲe a digaamen ɲa moxo siren di, i wanqi. Kun kootanu soro be nu ga kafi i ya Alla killen di fayida i ya katta wujunu sikki sere yi.

[Soro fanaanu be tonɲondi]

⁴² I duɲenten ɲa faaru ku xaranɲunden ɲa, waxati su i na genmen ɲa, i na ponɲen taxandi doome, nan Alla yaaga. ⁴³ Faaru ku na kaawafi gabu ɲa do taagumansun. Soron su na toxi lasameyen di. ⁴⁴ Ku beenu ga danɲanaaxu i su kafi nan ɲa baane yi; fo wo fo ga i maxa, i da a su ɲa jamankafo yi. ⁴⁵ I ni i fi sirun gaaga do i teenu, na a taxandi me naxan, baane su soxolan moxo. ⁴⁶ Koota su, i na toxu me ɲiini Allanbatikaxooren di, ti ɲanniye baane yi; i na ponɲen taxandi i kaanun di, i sewonten na yige doome, do sondon senoyen ɲa, ⁴⁷ i na Alla tiiga. Soron su na ɲaxali i da. Koota su Kamanen na fo kafu ku beenu ga kisini ya.

3

[Muruxunten jaaraye]

¹ Koota yogo laxansaran batibiren ɲa⁹, Peduru do Yohanna daga allanbati Allanbatikaxooren noxon ɲa. ² Allanbatikaxoore ke follaɲe be toxon ga ni Furumosa, Yugo yogo ɲi non ɲa, gelli a na kite a muruxunte. Koota su soron na a dene nan daga a taaxundi follaɲe ke kaaran ɲa, ma a na sadaxan yaaga soron maxa ku beenu ga roono no. ³ A ga da Peduru do Yoxanna wari roono Allanbatikaxoore ke di, a di i yaaga sadaxan ɲa. ⁴ Peduru do Yoxanna di i yaaxon tonto a di; Peduru ti a da: “An yinmen girindi an no o faayi. ⁵ Yugon di i yinmen girindi ni i faayi, a da a sinma keeta, nan ti i faayi fo ya kinni i ya. ⁶ Xa Peduru ti a da: “Goduxullen nti n maxa n ga a kiini an ɲa sakkati kanɲe xa, ke be gi n maxa n na ken kinni an ɲa. Giri an nan tere ti Isa Alimasiixu toxon ɲa, Nasarenke. ⁷ A da raga ti i kitti teyen ɲa na a deema gilli. Ken sigira yi, a taanun do a selinyellun kendo. ⁸ A bonte gilli, nan joppe tere, a di i ro doome Allanbatikaxooren noxon di; a terente, a ya bonte-bontene na Alla tiiga. ⁹ Jaman su yaaxen ɲa a yi terene, a ga

⁹**3.1** *laxansaran batibire*: Yahuudiyanu laadin ɲa, ken genme mexen sikkon biren ɲa yi kiyen di.

Alla tiigana. ¹⁰ A su ga da a duxura nan ti a ya ñi sadaxa yaagene Allanbatikaxoore be toxon ga ni Furumosa yi follaqn ña. Ken di i kaawa siri, mi i nan kanu, na a saabun ña ke be ga da a kita.

[Perudu kawanden misiiden di]

¹¹ Yugo ke ga do Peduru do Yoxanna batten ña, ken da jaman su lasame, i wuru katti i ya dingira be toxon ga ni Sulemaani junba. ¹² Peduru ga di i wari, a ti i da: “Banisirayila yugun, mani saabuda axa ga lasame ke fi yi? do mani ya axa ga o faayini xoyi o da ke yugo terendi ti o yinme senben ña yi ma xa o allankanne? ¹³ Annabi Iburahiima Alla, do Annabi Isiyaxa do Annabi Yaaxuba Alla, do o faabanu Alla ga di i kome Isa ke be neema, axa ga da ke be kini mansakundan ña Pilaati jon di, ken ga lafi a walla, axa ma dñe. ¹⁴ Axa bara ke be sennen ga ni, a telenjonte; axa ti Pilaati na serekallaana ña wara axa da. ¹⁵ Axa da birandindaanan kari, xa Alla da a girindi bakka furun naxan ña. Oku seede ken ña. ¹⁶ O ga danqanaaxu Isa toxon ña ya ni, ken ña n sigi ke yugo be axa ga a tu ga saha kundu. Danqanaaxu be ga ri a saabun da, ken ña da ke saha tinmante kini a yi axa su jondi. ¹⁷ “Saasa n maarenmu, n da tu nan ti axa do axa xirisun da ke fi ña boyinaxa axa nta a tu no axa ga ke be ñaana. ¹⁸ Xa Alla ga da ke be ro i Annabinyinmun su raqen di, nan ti i Alimasiixun toorene ya, a da ken ña tinmandi. ¹⁹ Xa nimisi, axa nan du rasaaga katta Alla yi, axa junuubunun nan xafari, ²⁰ ke moxo, Kamanen neeman na ri katta axa yi, a ni i Alimasiixu xayi axa da, ken ga ni Isa yi, xoyi a ga da a rakutu moxo be. ²¹ Saado ken ña, a nan xawa toqo ya kanmun di, xa waxatin be Kamanen ga na fiinun su kurunbaaxunu, xoyi a ga da kon no moxo be i Annabinyin sennun raqen di. ²² Xoyi Annabi Muusa ga da a kon moxo be nan ti: 'Kamanen Alla ya riini xayifaare bugu an maarenmun di xoyi n moxo, a ga na fo wo fo su ko, axa na a terinka. ²³ Sere su ga ma ke Annabinyinme terinka, ken kaman xatene bakka ya i jaman naxa. ²⁴ Annabinyinmu ku su, gelli Annabi Samuyeli do i battamaxo, i su da ku kootanu xibaaren kon ña. ²⁵ “Axakun be ga ni Annabinyinmun xeyendaanon ña do Alla ga da laahidun wutu axa faabaxasun da, a ga ti Iburahiima da: 'Duna seren su barekini ti an bonsonñun sababun ña yi.’^h ²⁶ Alla di i komen girindi, na a xayi axa fana da, a nan duwan axa da, na a axa du baananbe su bugu i jikku buren xanma.”

4

[Peduru do Yoxanna do kiitaana]

¹ Peduru do Yoxanna ga ñi digaamunu jaman da, sadaxakiñandaanon do Allanbatikaxooren tangandaanon yinmanke do Sadusewunu yogonu daga katta a yi. ² I yaaxen ga Isa Faarun ña soron xaranjundini Isa xibaaren ña, do kallen falle

^h3.25 Jop 12.3;22.18;26.4

wundiyen ɲa, ken di i butundi. ³ I di i raga nan daga i wuyindi kason ɲa, boyinaxa ken da a ɲi kiyen xenu. ⁴ Xa ku beenu ga da digaame ke mugu i gabe saxu a yi. A da wujunu karagi sere me бага ku beenu ga saxu a yi. ⁵ Ken yillakara, yinmankon do xirisun do sariyanxaranmoxonun, i su da me ɲi Yerusalaamu yi. ⁶ Hanna ɲi ya no, sadaxakiɲadaanun yinmanken, do Kayifa, Yohanna, Alesandiri, do fo wo fo ga ni sadaxakiɲadaanun yinmankon maarenmun ɲa. ⁷ I da Faarun sigindi i kaane, i di i tirindi: “Axa na ke dabarini ti kan tunkaaxu yi ma xa ti ko toxon ɲa?” ⁸ Peduru fakkan ɲa ti Alla Fanka Sennen ɲa, a ti i da: “Jaman mansakunda, do axa xirisu, ⁹ boyinaxa lenki o ya tirindini do fo siri ɲanɲen ɲa do yugu jangiranten fin ɲa, do a ga jaare moxo be. ¹⁰ A jare axa na a tun ɲa, axa su axa do Isirayila jama, nan ti ke yugo ya sikki axa kaane, a sahante, ti Isa Alimasixu toxon ɲa Nasarenken, axa ga da ke be penpen penpendiyitten ɲa, Alla ga da a girindi kallen di. ¹¹ A ken ni gide ya yi axa konpo giridaan ga bara di, a yan ri ɲan gidi fana be ga ri ro junxon ɲa.” ¹² Sere tana nta a di be ga rawa kisini, boyinaxa ke duna di yere Alla ma toxo tana kini ke be ga rawa soron kisini.” ¹³ Bira be i ga da Peduru do Yoxanna haqilen taaxunten wari, ken di i lasama moxo siri, Boyinaxa i da a sinma nan ti i ni soro ya yi tan, ken me tuwaaxu nti i maxa, ken falle ya ni i ga da a tu nan ti jaaxa i do Isa demu ɲiini ya doome. ¹⁴ Boyinaxa i ga da a wari ken yugo be ga jaare ya sikki i kaaran ɲa, fo wo fo nti i maxa i ga a konno. ¹⁵ Ken biren i di i ɲaamari i nan bugu meɲikonpen noxon di, i duurun digaamu, ¹⁶ i tirindindi: “O na ku yugu ɲaana kan moxo? Yerusalaamu soron su da a tu nan ti i da kaawafi xoore ɲa. O ranta balla a yi. ¹⁷ Xa fin nan maxa tallan sanqi kundu jaman naxa, o ni i gongo i nan maxa fo ko sere da xadi ke toxo fin di.” ¹⁸ I di i xiri, i di i ɲaamari i nan maxa a kon xadi, hari nan maxa soron xarɲundi ti Isa ɲa. ¹⁹ Xa Peduru do Yoxanna di i jaabindi nan ti: “Axa yinmenu na a faayi sirin gelli a siren ɲa ni Alla da, o na axa mugu nan xoto Alla yi, ²⁰ boyinaxa oku ga da ke be mugu na a wari o ranta ken koninden walla.” ²¹ I saage i du gongono xadi, boyinaxa i ma jalagindi moxo kiti i ya, i di i wara, boyinaxa jaman su ya Alla tiigaana fi be ga ɲa, ²² ke yugo be gan fuɲu tannaxate siine yi ga jaare ti kaawafin ɲa moxo be.

[Xarallen fanaanu Allanyaageyen]

²³ Peduru do Yoxanna ga ware falle, i saage katta i kappalenmun ɲa, sadaxakiɲandaanun yinmankon do diinan xirisun ga da ke be koni i da, na a su laxami i da. ²⁴ Kappallenmun ga da ken mugu, i su di i xannen wutu doome katta Alla yi, nan ti: “O Kaman, an ɲa n da kanxotten do ɲiiɲen do fanɲen taga, do fo wo fo ga i di! ²⁵ An ɲa n da ku digaamu ro an komen raqen di, ken ga ni o kisima Dawuuda yi; ti Fanka Sennen ɲa a ga ti: 'Xabiilanun xa giri manxanɲen ɲa mani yi, jaman ɲi feerun ɲaana xafun ɲa? ²⁶ ɲiiɲen tunkanyugun giri, jamaaneun xirisun

ⁱ4.6 Yohanna: Ke ni diinan xirise yogo ya yi, Isa xarallenma Yohanna fe.

^j4.11 Mat 21.42; Mar 12.10; Luk 20.17

gemu xanbaane yi katta Tunka duumanten ɲa, a di i sere sugandinte.²⁷ “Tonɲun Heroodi do Ponti Pilatu, do mukkunun do Banisirayilankon jaman kafi ke debe noxon di ti an komo senne Isa yi, an ga da ke be sugandi.^{k 28} I giri na an tunkaaxu do an sagon ga da fo wo fo rakutu no ti a ya ɲaana, na a su ɲa.²⁹ O kama, saasa a faayi i ga giri katta o yi moxo be; an komon deema i na an digaamen kon ti sakoyen ɲa,³⁰ an nan an kitten fuutu nan jaarandi, ma taagumansun do kaawafiinun na ɲa an kome senne Isa toxon di.”³¹ I yaage falle, i ga da me ɲi dingira be yi singiri. i su fogu ti Alla Fanka Sennen ɲa, i joppe Alla digaamen konno ti sakoyen ɲa.³² Jama ke be ga danqanaaxu, i su ɲanniye ɲi baane ya yi, i sandomun xa ɲa baane. Duudan xalle ma ɲi sere su maxa no, i ɲi i fiinun su taxandi me naxan ɲa.³³ Faarun ɲa seedanaaxunu ti tunkaaxu fo xooren ɲa do Isa ga giri kallen di moxo be. Alla deemanden fo xooren ɲi i su xanma.³⁴ Hari fuqaare baane nti i naxa, boyinaxa kaanun ga sere su maxa ma xa beraanu, i na a gaaga, i ga da gode be kita a di, i na a riiti na a saxundi Faarun naxa.³⁵ I na a taxandi xoyi baane su soxolan moxo.³⁶ Yugo yogo ɲi no Leewinganken ɲa ni, a toxon ga ni Juse, a kite Sipiri ya, Faarun ga da a toxora Berinabe, a wure ga ni ke be ga arayindaana.³⁷ Bera yogo ɲi a maxa a ga da a gaaga, a da gode ke riiti na a kini Faarun ɲa.

5

[Ananiya do Safiira]

¹ Yugu yogo a toxon ga ni Ananiya, ken xa i do i yaqe Safiira kafi nan i bera yogo gaaga.² A da fo taxandi bakka gode ke yi na a mara. A yaqen xa duɲe. A da kaara baane ke deni, a da a saxundi Faarun jondi.³ Peduru da a tirindi: “Ananiya, an xa da a toxu kan moxo lbuliisa ga da an sandomen faga xa an ga da gaaren ko Alla Fanka Sennen da, an da ten jonko kaara baanen mara du da.⁴ Ma an ɲa xalle fe? a gaage falle, goden ɲa an kitten di. Mani xa sinmeyer n da an wara ke fi ɲanɲen ɲa? An ma gaaren kon soron da xa an da a kon Alla da.”⁵ Ananiya ga da ke digaame mugu, a xenu nan kara. Sere su ga da ke xibaare mugu, a su kanu siri.⁶ Maxanbaanun giri na fure ke kasanke, na bugandi sellan ɲa, nan ga da a baade.⁷ Leerinu sikki me dangi falle, a yaqen xa kiɲe, xa an nta a tu ke be su ga ɲa.⁸ Peduru da a tirindi: “A koni n da de, axa da ke jonko ya kita bera ke di ba? A da a jaabi: “Xa, ke yinme ya ni.”⁹ Peduru saage a du tirindini: “Mani xa sigi axa ga gemuxanne di nan Tunka duumanten Fanka Sennen wure baga? Terinke! ku beenu ga daga an kiina baade, i tan faayi i ga kiɲe follaɲen ɲa; i nan an xa deni.¹⁰ Ken sigira yi, a xenu Peduru wure nan kara. Ken do maxanbaanun rintin ɲa baane, i da a ɲi a kara, i da a wutu nan daga a baade i kiina kaaran ɲa.

^k**4.27** An ga na mukkunun toxon wari kitaabe ke noxon di ken ni ya: ku be ga feti yahuudiyanu yi.

¹¹ Misiidinkon do sere su ga da ke xibaare mugu, i su kanu siri.

Faarun kaawafi ñanunto

¹² Faaru ku da taagumansun do kaawafin gaben dabari jaman naxa. Ku beenu su ga danganaaxu demu me ñiini Salomon junban wure. ¹³ Sere su nta saakun i jokkini no, xa ken di i fi su, soron ñi i fi siren konno. ¹⁴ Yugun do yaxarun ñi dɔɓɓe ti Tunka duumanten ña, kontin ña tallangaboono waxati su. ¹⁵ Ke moxo di, soron ña towoyinton denne do killun ña, ni i saxundi bilinun di maxa basanun di, ke su Peduru ga na ñi dangini waxatin be, xaria ga na ñi a sirawun baane ya ga na i yogonu xufu. ¹⁶ A do xadi tegendaanu ku beenu tintonten ga ni i sere gabe ya riini Yerusalaamu, i na towoyinton riiti, do jinnaburun towoyen ga ku beenu tanpindini. I su nan jaare. ¹⁷ Sadaxakiñandaanun yinmanken do i kappallenmun su, (ku beenu ga ni Sadusewun diinadunkon jaman ña) i suuxu, i giri, ¹⁸ nan Faaru ku raga, nan daga i ro jaman kasonkan ña, ¹⁹ xa wuron di Kamanen maleyikannen ri kasonkan follaqen wuñi, ni i bugandi sellan ña, a ti: ²⁰ “Xa daga Allanbatikaxooren di, axa nan bireye kurunban fin fasari jaman da siri.” ²¹ Faarun da maleyikannen batu, i furute dagana Allanbatikaxooren di, nan joppe soron xaranɗundini. Sadaxakiñandaanun yinmankon di i kappallemun ga kiñe biran be, i da faaren xayɗi Yerusalaamu diina xirisun su yi ti na me ñi kiitikutiyeen ña. I da tangandaanun xayɗi i nan daga Faarun riiti kasonkan di. ²² I ga daga, i mi i ñi kasonkan di; i saage, nan daga a koni i da, ²³ i ti: “Tonɗun o da a ñi follaqun soxonte siri, tangandaanun ña sikki follaqun ña, xa o ga da follaqen wuñi, o ma sere su nta noxon di no.” ²⁴ Allanbatikaxooren tangandaanon yinmanken do sadaxakiñandaanun yinmankon ga da ken digaame mugu, i lasame, i toxu tirindindini: “mani ña ku yugu yi? mani xa n riini ña keeta?” ²⁵ Ken falle yugo yogo kiñe, a ti i da: “Axa ga da kun yugu be ro kason ña, i fayɗi sikki Allabatikan di, i ya jaman xaranɗundini.” ²⁶ Ken sigira yi militeri yinmanken di i yugun daga di i batten ña; xa i mi i forise, boyinaxa i kanunten, jaman nan maxa i bunu ti gidun ña. ²⁷ I di i riiti, ni i koyi Kiitindaanun ña, sadaxakiñandaanun yinmankon joppe i tirindini, i ti: ²⁸ “Ma o ma axa kaba ya no ti axa nan maxa xaranɗundi ken toxo di? Xa axa da Yerusalaamu faga ti axa xaranɗundinden ña. axa lafi oku ya jalagini ti ke yugo kallen ña.” ²⁹ Peduru do Faaru yogonu ti i da: “An nan Alla mugu ya nan fasanɗunta an nan soron mugu. ³⁰ O faabanu Alla da Isa wundi kallen di, axa ga da ke be penpen yitten ña na a kari. ³¹ Alla da a wurewutu a nan taaxundi i kitti teyen di, a nan ña yinmanken do kisindaanan ña, ma Banisirayilankon na du rasaaga, i junuubunun na xafari. ³² Oku ni seedanun ña yi ku fiinu di, xoyi Alla ga di i Fanka Sennen xa kuni i battaanon ña moxo be.” ³³ I ga da ken digaame mugu bire be, i mone siri; i lafi i karini, ³⁴ xa Farisiganke yogo a toxon ga ni Gamaliyeli, siriyaxaranmoxo ña ni, soron su ga da a dero, a giri kiitikutaanun naxa, a ñaamarindi i nan Faarun ku bugandi sellan ña fina.¹ ³⁵ Ken

¹**5.34** Gamaleeli: Farisiganken ña ni, sariyanxaranmoxo xooɗe xa ya ni

falle, a ti jaman da: “Banisirayilaganko, axa ga na ñi fo ñaana ku yugu yi, axa na axa kiilun toxu.³⁶ boyinaxa waxati yogo yugo demu gilli a toxon ga ni Tewudas, ti ike ni sere xooren ña yi. kamo naxati sere me giri nan kafi a yi, xa fi falle, a kara; fo wo fo ga ñi a jokkini no i su sanqi; a toxi xafun ña.³⁷ Aken falle fo tana giri a toxon ga ni Judasi, Galileyanken ña ni, toxo safe waxatin ña; a di i gabe deni di i batten ña, xa i da ken xa kari; ku beenu ga ñi a jokkini i su sanqi.³⁸ Saasa n ga fi be konno axa da: 'Xa da ku yugu wara, axa ni i tenkundi, gelli i gollen di i sinmeyan ga giri seren ña yi, a sanxiini ya,³⁹ xa gelli a giri Alla ya yi, axa ranta ñemene ti a yi, a nan maxa ri ñan nan ti axa do Alla ya fayi gajanña.“⁴⁰ I duɗe Gamaliyeli arayiyan ña, i da Faarun xiri, i ñaamarindi i ni katu; ni i gongo ti i nan maxa Isa toxon kon xadi. Ken biren i di i wara.⁴¹ Faarun ñaxalinta xooren bogu Kiitikutiran ña, boyinaxa Alla da derontaaxun ñanji i da, i ga da ke yaagu xoore kita do Isa fin batten ña.⁴² Koota su i ma ñi korini dagana Allanbatikan di, do kaanun ña, i ga xaranɗundini, i ga Xibaari Linjen kiñandi ti Isa ni Alimasiixun ña yi.

6

[Soro ñeri sugandinde]

¹ Kun bito yi, xarallenmun jaman ña gabono, yahuudiyanu be ga geregunxannen konɗo ya yahuudiyanu be ga eburayikunxannen konɗo jaxaseedini, boyinaxa munguyen ña ñaana ikun furujanton ña yigandi taxandi biren ña koota su.² Ken saabu da, Faaru ku tanmi do fillo da xarallenmun su kafu meyi nan ti i da: “O ma xawa Alla digaamen konɗen toqo no ti yigandi taxandiyen ña.³ N maarenmu, xa da yugu tonɗunto ñeri sugandi axa naxa, i fakkan ga ti Alla Fanka Sennen do tuwaaxun ña. O nan ke golle kini i ya⁴ oku yinmenu nan duruxoto Allanbatten do xibaari kiñanden gollen ña“. ⁵ Ken feere da a su ñaxalindi. Ken biren i da Sittifana sugandi, sere ya ni, a fakkan ga ti Alla Fanka Sennen do danqanaaxun ña, a do Filipu, kafiini Poroxoora, Nikkanoooro, Timoona, do Parimeena, do Nikkola, Antiyokiya saare renme, a ga tuubi katta Yahuudiyannun diinan ña.⁶ I di i koyi Faarun ña, Faarun di i kittun ri yinmun xanma nan Alla yaaga i da.⁷ Ke moxo di, Alla digaamen toxu sanqiini, xarallenmun kontin ña gabono Yerusalaamu yi, a do xa sadaxakiñandaanon xa gabe duɗe danqanaaxun ña.

[Estevom rageyen]

⁸ Estevom be Alla tunkaaxun do a horoman ga a xanma, a ya taagumaansun do kaawafi xooron gabun ñaana jaman naxa.⁹ I ga yahuudiyannun allanxaranka be xilli (Komohooron allanxaranka), a koota yi, yahuudiya gabe yan da me ñi no, Sireeni xallun do Alesandiri ken do Silisiya do Asiya xallu, i ya do Estevom joppe me

kutana. ¹⁰ Xa i kori a fanxana do a ga digaamunu ti Alla Fanka Sennen ga da tuwaaxu be kini a yi. ¹¹ Ken bire i da yugu yogonu tuga ti i nan ti: "I da a mugu Estevom ga diganburen konjo Alla do Annabi Muusa da". ¹² I da jaman, do xirisun do sariyanxaranmoxonun suxu-suxu ti ke yi. I da Estevom raga na a deni kiitikutiran na. ¹³ I do seeda gaaranton xa daga, kun xa ti: "Ke yugo ma duje Noqu Senonten do sariyan fi buru konnen toqo. ¹⁴ Tonjun o da mugu a ga tini Isa Nasarenke ke ti riini ke noqo sanqi ya, Annabi Muusa ga da laada be xa toxu o maxa, i ni i faraaxu". ¹⁵ Sere su ga taaxunu kiitikutira ke yi, a su di i yaaxon tonto Estevon di, a yeeson nooronten ga xoyi maleyikannen yeeson moxo.

7

[Estevon digaamen kiitiran na]

¹ Ken di sadaxakiñandaano yinmanken ti Estevon da: "Ku tooñando ni tonjun na yi?" ² Estevon da a jaabi, nan ti: "N maarenmu, n faabanu, xa di n terinka! O kisima Iburahiima ga Mesopotaami ya bire be, saado a ga dagana Haraana, Alla nooronten da du koyi a yi. ³ A ti a da: 'Bugu an jamaanen di an maarenmun naxa, an nan daga n ga jamaane be koyini an na'.^m ⁴ Ken bire a bugu Kasaadinun jamaanen di nan daga taaxu Haraana. A faaba faati falle, Alla da a girindi Haraana nan ri a taaxundi axa ga jamaane ke be di yere lenki. ⁵ Xa Alla ma xeye kini a yi ke jamaane di, a ma hari tanbenka baane haqe kini a yi. Xa a da laaxidun wutu a da ti a ñaana a xallen na ya a falle, a soxoodun da, ti moxo su, ken haqati renme mañi Iburahiima maxa.ⁿ ⁶ Xa Alla da a ko a da ke moxo di: 'An soxoodun taaxunu ya jamaane yogo di xoyi mukkunun, i ni i ña komon na ni i yanganxata komo naxati siine. ⁷ Xa n na ken jama yanganxatana ya ku beenu ga di i komaaxu, xa i riini bugu ya no, i ni n batu ke noqu di.^o ⁸ Ken falle Alla da laahidun tafu i do Iburahiima naxa, ke be taagumansen ga ña sunnanden na. Ken na saabuni, Iburahiima renyugu Isiyaxa saareye koyen ga tinme, a ga da a sunnandi. Isiyaaxa xa di i renyugo Yaaxuba sunnandi, Yaaxuba xa di i renmun sunnandi, kun ga ni o kisimaanun tamni do fillon na. ⁹ "O faaba xasu ku ga da Yuusufu xoni, i da a gaaga Misiranka dagaanon na, xa Alla ñi do Yuusufu batten na, ¹⁰ a da a kisi i tanpiyen su yi, a di siroyen do tuwaaxu kini a yi Firawuna noqun na, Misira tunkanyugo; ken da a ña i kan do Misira su yinmanken na. ¹¹ Ken falle dulli xoore ro Misira do Kanaana jamaanen di, a da tanpi xoore riiti, o faaba xasun ma biraadu kita. ¹² Xa i ga da a mugu nan ti biraadun na Misira, Yaaxuba da faaba xasun xayı i terendi fanan na. ¹³ I terendi fillandi na, Yuusufu da a ña i gidaanun ni i du tu, Firawuna xa da Yuusufu maarenmu tun ke moxo ya yi. ¹⁴ Ken falle, Yuusufu da soron wara dagana di i

^m7.3 Jop 12.1

ⁿ7.5 17.8;48.4

^o7.7 15.13.14

faaba Yaaxuba di i koren su batten ɲa, ka ke seran konti su ni tanɲere do soro karagi ya yi. ¹⁵ Ken bire Yaaxuba daga Misira, a faati no a do o faaba xasun. ¹⁶ I di furun saagandi Sixemu ni i ro Iburahiima ga da te be xobo Amori renmun maxa ti jonko tinmante ɲa. ¹⁷ Alla ga da laayidu ke be wutu Iburahiima da, a biren ga tinto, o xabiilan tallan xooro Misira noxon di. ¹⁸ Ken biren tunkanyugu tana ke be ga nta maana tu Yuusufu fin ɲa, da Misira mara. ¹⁹ A joppe o soron nenene no o faaba xasun yanganxata, ni i kaba i renyugu deenanu topotono, ke su i nan maxa bire. ²⁰ Annabi Muusa kite ken waxati ya yi, A faranfaren ɲi moxo siri, Alla ya a mulla. A da xasu sikki ɲanji i saaraano maxa kan di. ²¹ Ken falle ya ni, a saaraanon ga da a sedi. Firawuna renyaxaren da a sagara nan daga a xooron di xoyi yinme renme moxo. ²² Annabi Muusa da Misira tuwaaxun su kita kundu ya, a ri senben kita digaamen di a do a ɲa gollun di. ²³ A ga da tannaxate siine tinma, a da a ɲanni i nan daga i maarenmun faayi, ken ga ni Banisirayilaganko. ²⁴ A ga da a wari Misiranke ɲi i yogo baane yanganxatana, a da ken kisi na a tanbon tuga, a da Misiranke ke kari. ²⁵ A da a sinma i maarenmun na a faxaamunu ya nan ti Alla ni i bakka komaaxun ɲa ti ike ya yi, xa i ma a faxaamu. ²⁶ A koota yillakaran ɲa, Annabi Muusa giri katta Banisirayinko filli yi i ga gajanɲa, a di i xanjono, nan ti: 'Yugu, axa ni maarenmun ɲa yi; axa na me baramana mani yi?' ²⁷ Xa yugo be ga baramandi da Annabi Muusa yonto nan ti: 'Ko n da a ɲa yinmanken ɲa ma xa kiitaanan ɲa o xanma?' ²⁸ Ma an lafi n karini ya xoyi an ga da Misiranke ke kari moxo be daaru? ²⁹ Ke digaame saabuda, Annabi Muusa wuru katta Mediyaana jamaanen ɲa, nan taaxu no mukkaaxun ɲa, a da renyugu filli kita non ɲa. ³⁰ "Tannaxate siine dangi falle, maleyikanne yogo da du koyi Annabi Muusa yi yittikumunten noxon di Sinayin gunjuran di, konkon kaaran ɲa. ³¹ Annabi Muusa ga da ken wari, a lasame. Xa a ga tintoono a yi mi i na a duxura, a da Tunka duumanten diganxannen mugu nan ti: ³² 'Nke ya ni an fabaanu Alla yi, Iburahiima do Isiyaaxa do Yaaxuba Alla.' Kanuyen saabuda Annabi Muusa saralle, a ma saako a faayini. ³³ "Ken bire Tunka duumante ti a da: 'An teppunun bagandi, boyinaxa an ga dingira ke be yi, ɲiiɲi sennen ɲa ni. ³⁴ Tonɲu n di n jaman tooran wari Misira. N di i guutumexannen mugu, n yanqa nan ri i kisi keeta, saasa ri n na an xayɲi Misira'. ³⁵ "Banisirayilaganko ga bara Muusa ke be di, i ga ti: 'Ko n da an ɲa yinmanke yi maxa kiitikutaanan ɲa?' Alla da ken ɲa xayɲi na a ɲa yinmanke do kisindaana yi, ti maleyikanne ke be ga digaamu a da horoman ɲa yittikumunten noxon di. ³⁶ A di i bugu non ɲa, a da kaawafiinun do tagumaasun dabari Misira, do Xulunjuumu fanɲen di, do gunjurandi tannaxate siine noxon di. ³⁷ "Aken Muusa ya ti Banisirayilagankon da xadi: "Alla na Annabinyinme yogo bugandini axa xabiilan di ya xoyi ike moxo'. ³⁸ I su ga da meɲi gunjurandi waxatin be, ke Muusa ya do o faaba xasun ɲi doome do maleyikanne be ga da du koyi a yi Sinayin konkon ɲa, a da bireyen digaamen kita, na a kiɲandi o yi. ³⁹ "Xa o faaba xasun ma lafi a mukku no; maana di, i bara a di, i haqilen di nan saage Misira. ⁴⁰ I ti Haaruna da: "Jalanɲun dabari o da ku beenu ga wareene o kaane, boyinaxa aken Muusa be ga da o bugandi Misira, o ntaxa a tu ke be ga da a kita!'

⁴¹ Ke moxo di, i da jalanŋen taga gunbullenmen sawuran ŋa. Na daabanun kari a da sadaxan ŋa, nan pati xoore ña i yinme kittun ga da ke be dabari da. ⁴² Ken saabuda, Alla di i fi bugu i maxa. I toxu kanmun saanun batta xoyi a safanten ga Annabinyinmun kitaaben di moxo be: “Axakun Banisirayilaganko ke tannaxate siine be axa ga da a ña gunjuran di, axa ga da ku daabanu be bugandi sadaxan ŋa, yaala axa di i sadaxin nke ya yi ba? ⁴³ Xani! xa da axa Maloki sankun do axa Alla Ranfan saanun, ken ga ni axa yinmenu ga da jalanŋun beenu dabari ni i batu! Ken ŋa saabuni n ga axa xatana axa nan toxi Baabila Baane.” ⁴⁴ Genmenlenmaaxun guppen ñi o kisimaanu xasun maxa gunjura ke di, i ga da a ña Allabatkan ŋa, a dabarinten ñi xoyi Alla ga da a ko moxo be, bire be a ga ti Annabi Muusa na a dabari xoyi a ga da noononten wari moxo be.^p ⁴⁵ Fi falle o faaba xasun da a raga i baabanu i, i do a daga, da ñi i do Jusuwe ya dagana Alla ga da ken jamaane be soron xata bakka i kaane wutunden ŋa. guppe ke toxi ken jamaane di no ma Tunka Dawuuda waxatin ŋa, ⁴⁶ Alla da Tunka Dawuuda neema, a xa da Alla yaaga, a nan dunje i da, i na ka taga a da, aken be ga ni Yaaxuba Alla yi. ⁴⁷ Xa, Tunka Dawuda renme Suleymane ya n ña ken ka tagandaanan ŋa a da. ⁴⁸ A xa de, soron ka tagante ra nta ñaana Alla Kallanken da wuyira yi. Xoyi Annabinyinmen ga da a ko moxo be nan ti: ⁴⁹ “Tunka duumanten ti: “Kaxotten ni n tunkantaaxuran ŋa yi, ñiiñen ni n taanun yanqaran ŋa. Axa na mani ka n danbe tagani n da, minna xa ñaana n tuuma noqun ŋa? ⁵⁰ keti nke ya kitten ma ke su taga gani? ⁵¹ Ku xallanxoto ku, sondonkaafirinu ku, torodunxoton, axa do axa faabanu su nan baana: Waxati su axa ya Alla Fanka Sennen gajanŋa!^q ⁵² Kan Annabinyinme ri yere, axa faaba xasun ga ma a tooro? Ku beenu ga joŋa Teleronten riyen fin konno, i da kun kari, axa da ken Teleronte ya janba na a kari ku bito, ⁵³ axa ku be ga da maleyikannun sariya riitinten kita, axa ma a batu”.

[Estevon Kallen]

⁵⁴ Estevon ga da ku digaamu ko, kiitikutaanon mone i sondomen di ma i ga di kanbon xiñi a da. ⁵⁵ Xa Estevon fankan ŋa ti Fanka Sennen ŋa, a ga di i yaaxon tonto kanmun ŋa, a da Alla nooron wari, Isa siginten ŋa a teyen di, ⁵⁶ a ti: “Xa terinke! N yaaxen faayi kanmun ragen wuñinten ŋa, Seren renmen siginten ŋa Alla teyen di.” ⁵⁷ I da manxanŋen gabondi na a ña xoyi i toron nta fo yi, i su xosa dire katta Estevon ŋa na a raga. ⁵⁸ Na a bugandi deben fallon ŋa, i di i yiraamun xaliifa maxanbaane yogo yi, a toxon ga ni Sawulu, ken bire i da bunu ti gidun ŋa. ⁵⁹ I ga gidun sedde a yi, a ya Alla yaagana: “N kama Isa, n yonkin raga.” ⁶⁰ Ken falle a xenu ti i xurungun ŋa nan tusi, a xaarun nan ti: “Kama, maxa ku raga ti i junuubun ŋa de”. A ga ñeme ke digaame konno, a tuumandi.

^p**7.44** Genmanlenmaaxun guppen: Ken ni Alla do sadaxakiñandaanon yinmanke ga me ñiini noqu be ya yi. Kun ga ni Haaruna do i bonsonŋun ŋa.

^q**7.51** I wure ni: Allankannabalinu

8

¹ Estevon kallen lijo Sawulu da.

Isa yimotoonu tooreye

Kun bito i da Isa yimotoonu tooronden joppa Yerusalaamu yi. Jama ke su sanqi do Yahuuda do Samariya debun ɗa, xa a ga nta Faarun ɗa. ² Sere siru yogonu da Estevon wutu nan daga a baade, i da a wu moxo siri. ³ Xa Sawuulu ken lafi ñemeene ti Isa jaman ɗa. A ya roono do kaanun ɗa nan yugun do yaxarun raga ni i kuruntu, nan dagi i fitta kason ɗa.

Filipi dagaye Samariya

⁴ Ku beenu ga sanqi, baane su ya Xibaari Liɗen kiñandini i daganan ɗa. ⁵ Filipi xa daga ti Samariya debe yogo yi, na Alimasiixu Xibaari Liɗen kiñandi no. ⁶ Filipi ga digaamen jaman da, a su di i haqilen toxu a ga ke be konno, boyinaxa a ga da kaawafi su dabari, i da a xibaaren mugu, i da a wari. ⁷ Jinna burun bugu sere gabe yi, i ga haarun ɗa, a da leebunton do muruxunton xa gabe jaara. ⁸ Ken debe sewo moxo siri.

[Simoona xuurunkataana]

⁹ Yugo yogo ñi no a toxon ga ni Simoona a ga dalla modaaxun ɗa ken debe di, a da Samariya soron su neene ti ike ni sere xooren ɗa yi, ¹⁰ soron su ñi a terinkana ya xa mane, lemunun do xirisun, mi i ga tini: “Ke yugo ni Alla Tunkaaxun ɗa yi, ke yinme ya ni Tunkaaxun fo xooren ɗa”. ¹¹ I da a batu, boyinaxa a dalla i neneene waxati gabe ti moodaaxun ɗa. ¹² Xa Filipi ga di i kawandi ti Allamaranden Xibaari Liɗen ɗa do Isa Alimasiixu toxon ɗa, i duɗe a di, yugun do yaxarun i su wanqi. ¹³ Simoona yinme xa duɗe a wanqi, a da Filipi jokki do noqun su yi, a da tagumaasu xoorun do kaawafiinu wari i ga ñaana, a lasame ken ɗa moxo siri. ¹⁴ Faarun be ga ñi Yerusalaamu yi, i ga da a mugu nan ti Samariyankon duɗe Alla digaamen ɗa, i da Peduru do Yoxanna xayi dagana non ɗa. ¹⁵ I ga kiñe, i da Alla yaaga mi na Alla Fanka Sennen xa kita, ¹⁶ boyinaxa a da ñi Alla Fanka Sennen mañi a ga yanqa hari i sere baane xanma; i ñi i ga wanqi ti Yinmanke Isa toxon baane ya yi. ¹⁷ Ken di Peduru do Yoxanna di i kittun ri i yinma, i da Alla Fanka Sennen kita. ¹⁸ Simoona da a wari nan ti faarun ga na i kittun lo soron yinma i na Alla Fanka Sennen kitta. A xa da xaaɓisin bugandi katta Peduru do Yoxanna yi ¹⁹ nan ti: “Xa da ke tunkaaxu kini n ɗa, a na ñi n ga ni n kitten ro sere be xanma a na Alla Fanka Sennen kita”. ²⁰ Peduru da a jaabi: “An do an xaaɓisin ke su n daga yinben di, an da a sinma nan ti an ra wa Alla kuyen xobono ti xaaɓisin ɗa ba.? ²¹ An tage ma xawa ñiini o gollen di, boyinaxa an sondomen ma seno katta Alla yi. ²² An da fo buru xooɗe dabari. Nimisi, an na Kamanen yaaga, a me wa du, a na yanpa an maxa. ²³ boyinaxa n da a wari an sondomen fakkan ɗa ti fo buɗen ɗa; an soxonten ɗa ti junuubun ɗa.” ²⁴ Simoona jaabindi a ti i da: “Xa Tunka duumanten

yaagi n da, axa ga ke be konno fo wo fo nan maxa ri n xanma.“²⁵ Peduru do Yoxanna ga seede ti ke be yi Kamanen fi xanma, i da a kiñandi soron ɗa. Ken falle, i saage katta Yerusalaamu yi. I da Xibaari Liɗen kiñandi Samariya debi gabe yi do killen ɗa.

Icopiyanka yugo yogo

²⁶ Koota yogo, Tunka duumanten maleyikanne yogo ti Filipi da: “Giri, an nan daga ti banbaxun banɗen ɗa, gundun kille be ga gilli Yerusalaamu nan daga Gaaja, an nan ken wutu a seren ma gabo.”^{r 27} Ken sigira yi, Filipi giri nan daga. A dagante, a do Icopiyanka yugu sanante yogo gemu, golliñaɗaana yinmanken a ga gilli Allanbati Yerusalaamu, a ya ni Kandasi naaburen su yinmanke, Icopiya tunkanyaxare.²⁸ Filipi da yugo ke saaganten wari a ga taaxunu i sareetin di; Annabi Isayaxu kitaaben ɗa a maxa, a ga a xaranɗa.²⁹ Ken bire, Fanka Sennen ti Filipi da: “Daga, an nan tinto ke sareeti kaaran ɗa, an na a jokki.”³⁰ Ken di, Filipi wuru dagana katta sareeti ke yi, a toron ɗa Icopiyanka yugo ke yi, a ga Annabi Isayaxu kitaaben xaranɗa, a da a tirindi: “Yinmanke, an ga ke be xaranɗa, an ɗa a faxaamunu ba?”³¹ A da a jaabi nan ti: “N na a faxaamunu kan moxo sere ga ma a fasari n da?” Ke moxo di, a da Filipi xiri ti a nan sege nan taaxu i kaaran ɗa.³² Sane ke ɗi Kitaabi Sennen da ke noqu ya xaranɗa: “I da a deni xoyi jaxen katta karindaanan ɗa, jaxanlenmen ga muumunu moxo be i yintikutaanan maxa, a xa toxi kuurunu ken moxo ya di.”³³ I nexu a yi, i ma a kiitindi. sere su ranta a soxodin fi konno, boyinaxa i da a yonkin bugandi ɗiɗiɗen di.”³⁴ Sane ke ti Filipi da: “Haqatoxu a konin da de, Annabinyinme ke na ko baane fin koono kundu? A na di i du ya yi ba, ma yogo tana ya ni?”³⁵ Ken biren Filipi da digaamen wutu, a xosi a joppa Kitaabi Sennen da ken dingira yi, na Isa Xibaari Liɗen kon a da.³⁶ I ga killen di dagana, i kiñe dingira yogo jin ga a di. Icopiyanka yugo ke ti: “Yere faayi jin ɗa a di, manni n kabana wanɗiini?”³⁷ {Filipi ti a da: “An ra wa yi, an ga na danqanaaxu ti an sondomen su yi.”} Icopiyanka yugo ke da a jaabi, nan ti: “N saxu a yi nan ti Isa Alimasiixu ni Alla renmen ɗa yi.”^{s 38} Filipi ɗaamarindi ti a nan sareetin sigindi, ken biren i yanqa jin di, i soro filli, Filipi da a wanɗi.³⁹ I ga sege bakka jin di bire be, Tunka duumanten Fanken da Filipi jafati dagana. Icopiyanka yugo ke maxa a wari xadi, a jokki di i killen ɗa dagana, a sewontaxoore.⁴⁰ Xa Filipi ken yinme da du ɗi Hajooti, a giri non ɗa nan daga katta Sesareya, a ya kawandiini do debun ɗa dagana.

9

[Sawulu tuubiye]

^r**8.26** Daga do banboxun ɗa...: Fasarindaano yogonu ti: *Kinsiga, daga ti kille be...*

^s**8.37** Ke aaya nta kittidunsafandi xasu yogonu di.

¹ Hari ken Sawulu ma Yinmanken xarallenmun gongonden wara ti kallen ɗa. A daga katta sadaxakiɗandaanun yinmanken ɗa koota yogo, ² na a yaaga ti a nan ɗaamarindi kayitinun kini i ya, i nan daga Allabatikaxooron di Damasiku, i ga na soro beenu ɗi Kamanen killen xanma non ɗa, yugun ma xa yaxarun, i ni i raga, ni i riiti Yerusalaamu yi. ³ A ga killen di, a ga tinto Damasiku yi, ken noxon di xura yogo giri kanmun di a ɗaliɗaliten, a da a yoori. ⁴ A xenu ɗiɗiɗen di, a da diganxanne yogo mugu a ga tini: “Sawulu, Sawulu, an ni n toorono mani yi?” ⁵ Sawulu da a tirindi nan ti: “N Kama, ko ni anken ɗa de?” Ken da a jaabi nan ti: “Nke ya ni Isa, an ga ken be toorono. ⁶ Xa giri, an nan kiɗe deben di. Non ɗa, a konini an danɗa an ga xawa ke be ɗaana.” ⁷ Sawulu teranlenmon ɗa sikki, i kanuntaxoore, i toron ɗa diganxannen ɗa, xa i yaaxen nta sere yi. ⁸ Sawulu giri ni i yaaxon wuɗi, xa a yaaxen ma fo wo fo wari. Yugu ku da a raga ti i kitten di, na a deni Damasiku. ⁹ Bito sikki, a yaaxen nta fo wo fo yi, a ma yige, a ma mini. ¹⁰ Isanxarallenma yogo ya Damasiku a toxon ga ni Ananiya. Kamanen da koyi a yi kuyindi nan ti a da: “Ananiya!” A da jaabi: “N naamu, N Kama.” ¹¹ Kamanen ti a da: “I ga kille ke be xilli Killitelerɗonte, a raga dagana xa ma an nan kiɗe Judas kan ɗa, Taarisunken yogo a no, a toxon ga ni Sawulu, a do allanyaageyen ɗa me yi; ¹² a da yugo yogo wari kuyin di, a toxon ga ni Ananiya, a di i kitten ro a xanma ma a na saage warini. ¹³ Ananiya da a jaabi, nan ti: “N Kama, n da ke yugo fin mugu sere gabe raɗen di, a ga da ku fi buru be su ɗaɗa an jaman ɗa Yerusalaamu. ¹⁴ A kiɗe yere ti sadaxakiɗandaanun yinmankon ɗaamariyen ti a nan soron raga fo wo fo ga an toxon xilli. ¹⁵ Xa Kamanen ti a da: “Anken an daga ta, nke yinme ya n da a sugandi xoyi n golliɗaɗaana, a ni n toxon tuyindi xabiilan tananu do i tunkanyugun do Banisirayilaganko jaman su. ¹⁶ A ga toora su walla di n toxon batten ɗa, Nke yinme ya na a koyini a yi.” ¹⁷ Ananiya daga, a ro kan di, a di i kitten saxu a xanma, nan ti a da: “N maarenme Sawulu, an ga da Yinmanke Isa be wari killen di an ga ɗi riini, a di n xayɗ an nan saage wariini, nan fugu Alla Fanka Sennen ɗa.” ¹⁸ Ken sigira yi, koromon maanu yogo yere bakka Sawulu yaaxon ɗa; a saage wariini xadi, a giri, i da a wanɗi.

[Sawulu kawanden Damasiku yi]

¹⁹ Ken falle, a yige nan senben kita. ken bire a do xarallenmun toxi doome bitannu ya Damasiku. ²⁰ A xosa joppe a konno do allanxarankaanu noxon ɗa nan ti Isa ni Alla Renmen ɗa yi. ²¹ Sere su ga ɗi a terinkana no a su lasame, i toxu me tirindini nan ti: “Ku beenu ga ɗi digaamunu ti Isa toxon ɗa, keti ke yugo ya ma ɗi i gongono Yerusalaamu ti i yi i karini gani? a ya ma ri yere ti i yi i ragana na jalaxon ro a su yi, ni i deni sadaxakiɗandaanun yinmanken da.” ²² Xa Sawulu toxu senben tallan kitta digaamen di; a na a koyi nan ti Isa ni Alimasiixun ɗa yi. Ken da Damasiku yahuudiyanun lasama moxo siri, i ntaxa a tu i ga a jaabini ke be yi. ²³ Bitu gabu ga dangi biran be, yahuudiyanun ku gemu xanne di, ti na a kari, ²⁴ i da

tegendan gallaqen tanga kiyen do wuron, mi i na a raga na a yonkin bugandini, xa Sawulu ri i feeren tu, ²⁵ koota yogo wuron ga ro a xarallenmun da a wutu, na a ro kande yogo noxon di, na a yanqandi ti deben tageyen falle.

[Sawulu saageye katta Yerusalamu yi]

²⁶ Biran be Sawulu ga kiñe Yerusalamu, a lafi i do xarallenmun nan kafi, xa a su kanunte ñi a yi. I ma saxu a yi nan ti a danqanaaxun saha. ²⁷ Barinabe da a wutu, na a deni Faarun da, a da a laxami i da i ga da Yinmanken wari moxo be killen di, do Yinmanken ga da ke be koni i da, a do xadi i ga digaamu ti saakoyen ña moxo be, Damasiku ti Isa toxo ña. ²⁸ Sawulu di i toxi doome ke moxo yi, a tere ti i sagon ña Yerusalamu, ²⁹ a sogonintan digaamu ti Kamanen toxon ña. A na ti i do yahuudiyanu ku ñi me kutana ku beenu ga Gereguxannen konno, xa ikun ñi a muurunu ya ni i kari. ³⁰ Maarenmun ga da ken mugu, i xosa a tuusi xa ma Sesareya yi, ken bire i da xayi katta Tarisu yi. ³¹ Isa yimootonun da laxafiya kita Yahuuda do Galileya do Samariya ñiññ su yi keeta. Allankannen do Fanka Sennen deemanden sabuda jaman ña gabono, a saxiiraaxun ña tallan xoorono.

[Eniyas jaareye]

³² Peduru ga ñi terene do dingiraanun ña, ni i kuuñi, koota yogo, a kiñe Liida, Alla soron ga taaxunu noqun be. ³³ A da yugo yogo wari no a toxon ga ni Eneyas siino segi a ga saqa bilin di, boyinaxa fatankallen towoyen ña a yi. ³⁴ Peduru ti a da: “Eniyas, Isa Alimasiixu na an jaarana ya. Giri an nan an kanapen wutu.” A xosi giri. ³⁵ Liidinko do Saroonankon su ga da ken wari, i tuubi katta Kamanen ña.

[Taabita furen wundiye]

³⁶ Joppe yaxarin xarallenma yogo ñi no a toxon ga ni Taabita. (Gereguxannen di Dorikas ya ni), a di i bireyen muuman ña fi siri ñanñen ña yi do sadaxinde. ³⁷ Kun bito a towoyi, nan faati. I da a furen wutu nan daga a saxundi senkanso fana ke konpo yogo di. ³⁸ Boyinaxa Liida ñi Joppe kaaran ña yi, xarallenmun ga da a mugu nan ti Peduru ya no; i da yugu filli xayi katta a yi na a yaaga a nan ri i ga noqun be jowoodi. ³⁹ Ken sigia yi, Peduru giri, a do soro ku daga doome. a ga kiñe no, i da a sege senkanson xanma. Kun furujanto su da a yoori, i ya wuunu, i ya dorokun koyini a yi do yiraamu tananu Dorikas ga da ku beenu miri dañi i da a ya doome. ⁴⁰ Xa Peduru ñaamarindi soron su nan bugu konpen ke di, a tusi i xurungun xanma, a da Alla yaaga, a daga katta furen ña, a ti a da: “Tabita, giri!” Yaxaren di i yaaxon wuñi, a da Peduru wari, a giri, a taaxu. ⁴¹ Peduru da a raga ti i kiten ña na a girindi. A da miidinkon do furujanto su xiri na Tabita biranten koyi i ya. ⁴² Ke xibaare sanqi do Joppe. Ken saabuda sere gabe saxu Kamanen ña. ⁴³ Peduru da wuccu laate ña garanka yugo yogo kan di no, a toxon ga ni Simoona.

[Koroneeli Maleyikanne wariye]

¹Yugo yogo ñi Sesareya a toxon ga ni Koroneeli. A ñi militeri jama yogo yinmankaaxun ña i toxon ga ni Italiyanu. ²Yugu di i kaadunkon su allankannaano ña yi, battaana xooro ya ni; A ya misikiinun deemana, a ya Alla batta waxati su. ³Koota yogo, sallifanan biren ña, Alla maleyikanne yogo ri katta a yi, a da a wari nan xura, maleyikanne ke ti a da: “Koroneeli!” ⁴A di i yaaxon tonto maleyikanne ke di na a kanunta faayi, na a tirindi: “Yinmanke, manin ña?” Maleyikanne ke da a jaabi nan ti: “Alla da an duwanun raga, a do an ga da sadaxaanu be kini misikiinon ña. ⁵Saasa, soro yogonu wara dagana do yugu yogo batten ña Joppe, a toxon ni Simoona ña yi, i ga tini a da Peduru. ⁶A yanqanten na garanka yugo yogo ya yi, i ga tini a xa da Simoona, a kan ga fanxannen ña. Aken na a konno an danja an gan xawa ke be ñaana.” ⁷Maleyikannen ga da ku digaamu ko, a daga, Koroneeli da soro filli xiri i golliñañaanon di do militeri diinadunke be siginten ga a aken yinme fiinun ña. ⁸A da fi ke su laxami i da, ken falle a di i xayi dagana Joppe.

[Peduru koyi]

⁹A koota yillankaran ña, i ga killen di dagana bire be, i ga tinta deben ña, medin waxatin ña, Peduru xa sege konpen xanma nan Alla yaaga. ¹⁰Dullen ga da a raga, lafi yigeene, i ga a yiganden soronden ña, a haqilen laato. ¹¹A da kanmun raqen wuñinten wari; fo yogo banbanten ña yanqana riini katta ñiiñen ña, xoyi yiran xoore, a siitinten ña junxu naxati. ¹²Daaban xabiila ke su ya yiraame ke noxon di, taanun naxati do xiilifo su, ken do yelin xabiila ke su. ¹³A da Alla diganxanne mugu a ga tini: “Peduru, giri, an nan karindi, nan yige.” ¹⁴Peduru ti: “Xani, Nkama!” N nta fo kabante yigana, n ma demu fo sobinte xa yigana.” ¹⁵Alla saage tini a da ta fillandi: “Nke yinme ya ga da ke be senondi, maxa a raga fo sobinte yi.” ¹⁶Ke koni xanne ta sikko, ken sigira yi, yiraame ke sage kanmun di. ¹⁷Peduru lasame fo be ga ni, a ti: “Ee! Ke ni mani fon danbe yi n ga da a wari?” Ken da a ñi Koroneeli ga da soro be xayi, i do Simoona kan muurunden ña me yi, mi i ga riini sigi a gallaen ña. ¹⁸I gangundi, nan tirindindi ti: “I ga tini Simoona toxo ke be da Peduru, a yanqa yere ya yi ba?” ¹⁹Peduru ga da fo lasamante ke be wari, a ya sinmeene ken ña fana. A ga ken ña, Alla Fanka Sennen ti a da: “Yugu soro sikki ya an muurunu. ²⁰A soobe yanqana, an di i nan daga. Maxa sikka de, boyinaxa nke yan di i xayi an ña.” ²¹Peduru yanqa katta soro ku sikki yi nan ti i da: “Axa ga sere ke be muurunu, nke ya ni. Axa ti kan moxo?” ²²I ti a da: “Koroneeli ken ga ni militeri xirisen ña, a ya n ti o nan ri do an ña. Seri telenjonte ya ni, allankanaana xoore, sere ya ni xadi yahuudiyannun su kaawanten ga a yi. Alla maleyikanne yogo ya n ti a na faare wara an ña, an nan ri a ka ke di. An ga na fo wo fo kon a da, a nan jokki do ken ña.”

²³ Peduru di i bisimilla ken wuro di nan wuyiran kini i ya. Yillen ga kare, Peduru di i daga doome. Isa yitomonu be ga Joppe, yogonu di i tuusi dagana.

[Peduru dagaye Koroneeli banje]

²⁴ Ken yillakaran ŋa, i kiŋe Sesareya. Ken da a ŋi, Koroneeli xa di i maarenmun do i menjan tinto su xiri, i taaxu nan Peduru dugu. ²⁵ Peduru ga roono kan noxon di, Koroneeli giri nan gemu a yi, nan tusi a da, na a batu. ²⁶ Xa Peduru da a girindi nan ti a da: "Giri, boyinaxa nke xa ni seren ŋa yi xoyi an moxo." ²⁷ Peduru toxu digaamunu a da mi i ga roono a kan noxon di. Peduru ga da jaman ŋi taaxunu, ²⁸ a ti i da: "Axa su ya tu siri nan ti a kabanten ŋa ni o sariyan di yahuudiyen na ro xabiila tana kan di sakkati i na ŋa fi xa yi. Xa Alla da a koyi nke yi nan ti n ma xawa tini hari sere baane da an ma seno ma xa an maŋa. ²⁹ Ken ŋa sigi, n ga xiri bire be, n ri n ma hari kutandi. Saasa n lafi a tuunu axa ga di xiri ke be yi." ³⁰ Koroneeli ti a da: "A bita naxatandi yinme ya faayi ke yi lenki, n ga Alla yaagana n konpen di ke waxati ya, mexen sikkon biren ŋa kiyen di. mi n ga da yugo yogo sikki n kaane a di i yiran ŋaalinto. ³¹ A ti n da: 'Koroneeli, Alla da an duwanŋun raga, a do an ga da sadaxaanu be kini misikiinon ŋa, a kiilun ŋa an xanma. ³² Saasa, soro wara dagana do yugo yogo batten ŋa Joppe, a toxon ni Simoona ŋa yi, i ga tini Peduru; a yanqanten na garanka yugo yogo ya yi, i ga tini a xa da Simoona, a kan ga fanxannen ŋa.' ³³ Ken sigira yi, n da faaren xayin ŋa, an ga duŋe riini ken gemu. Saasa o su faayi me xanma Alla jondi; Kamanen ga da fo wo fo ro an raqen di katta o yi, o ya an terinkana." ³⁴ Ken bire, Peduru da digaamen wutu, nan ti: "Saasa a xuri n da nan ti, tonŋun, soron su ni baane ya yi Alla maxa, ³⁵ An ga na ŋa seran xabiila su yi, an ga kanu Alla yi nan telerjo, Alla na a kaman ŋa mulla. ³⁶ Xibaari Liŋen, ken ga ni xeerin kitayen digaamen ŋa, Alla da a ko Banisirayilagankon da ti Isa Alimasixu ya sabaabun ŋa. A ya ni Kamane ŋa soron su da. ³⁷ Yahaya wanqinden Xibaari Kiŋanden falle, fiinu be ga joppe Galileya maren di, ma a ga kiŋeene Yahuuda mare ŋiŋen ŋa, axa ya a su xala. ³⁸ Axa ya a tu Alla ga da Isa Nasaaranke sugandi na a berekindi ti Fanka Sennen ŋa moxo be, na Tunkaaxun kini a yi, Isa ga da jamaane ke su wura moxo be yi, a ga sirono soron ŋa na jinna burugumun su jaara, bayinaxa Alla ya n ŋi da a batten ŋa. ³⁹ "A ga da fo wo fo ŋa Yahuudiyenun jamaanen do Yerusalaamu noxon di, oku ya a su seeda yi. Ken falle i da a penpen yitten ŋa, na a kari, ⁴⁰ xa ken bita sikkandi Alla da a wundi bakka kallen di, na a koyi, ⁴¹ xa seren su ma a wari, ma Alla yinme ga da ku be sugandi ni i ŋa seedanu yi, ken ga ni oku beenu do a ga yige doome nan mini ya ni, a giri falle kallen di. ⁴² A da o xayin o na a xibaaren kon jaman da, nan ti Alla a ya ŋa biraanun do kallaanun kiitindaanan ŋa. ⁴³ Annabinyinmun su da a fin seedanaaxu ya, nan ti sere su ga na duŋe a di, i junuubunun xafarini ya do a toxon saabuda." ⁴⁴ Biran be Peduru ga ŋi digaamunu fana, Alla Fanka Sennen yanqa a su xanma, ku beenu ga

ñi a digaamen terinkana. ⁴⁵ Yahuudiyanu ku be ga tuubi do Peduru ga daga doome, i su lasame boyinaxa Alla Fanka Sennen kuyen yanqa soro xa ga beenu ga feti Yahuudiyanu xanma, ⁴⁶ boyinaxa i ya a mukku i ya digaamunu xan tananu di, Alla kuufana. ⁴⁷ Peduru tirindindi: “Ma sere na ku soro kabana wanqiini ti jin na ya? O ga da Fanka Sennen kita moxo be, i xa da a kita kundun na yi.” ⁴⁸ A da ñaamariyen kini i ni i wanqi ti Isa Alimasiixu toxon na. Ken falle, i da Peduru yaaga a nan bitonnu ña i maxa non na.

11

[Peduru xibaarinde misiiden di]

¹ Isa Faarun do a yinmotoonu be taaxunten ga Yahuuda yi, i da a mugu nan ti xabiila tananu soron saxu Alla digaamen na. ² Peduru ga saage katta Yerusalaamu yi, ku beenu ga di i haqillen ro sunnanden na da a bexu, nan ti: ³ “An daga ro sunnantanbalinun kaanun di, ma an di i ga yige doome.” ⁴ I ga da ke ko, Peduru joppe a su laxamini i da a ga ña moxo, a ti: ⁵ “N ga ñi Alla yaagana Joppe tegendan di, n haqillen daga noqu laaten di, n da a tu nan ti a ma giri nke yi. n da kuyi yogo wari, n da fi yogo wari xoyi yiran xooren a siitinten na junxun naxati ya, a ga yanqana gilli kanmun di, a ri xa a tinto kattin na. ⁶ N di yaaxen sigindi a di na a faayi, n da taanu dabaanun wari a di, kaadun xallun do gundun xallun, do ku beenu ga xiliini, do yeliŋu be ga kanpini. ⁷ N da diganxanne yogo xa mugu a ga ti n danja ni: ‘Peduru, giri, an nan karindi, nan yige.’ ⁸ N ti a da: ‘Yinmanken, a moxon ma su nta, boyinaxa n bada ma fo ri n laqen di a ga ma seno, oku Yahuudiyanu ga ma xawa ke be yigana.’ ⁹ Ken diganxanne jaabindi ta fillandin na kaxotten di: ‘Alla ga ti an lawayi fi be yigana, maxa ti ken nta yigeene.’ ¹⁰ A ña xa ma taanu sikki. ken bire i su sege kanxotten di. ¹¹ “Ken waxati ya, yugu soro sikki ri sigi n ga ka be follaqen na nan giri Sesareya, i ga di i xayi riini kattin na. ¹² Fanka Sennen ti n di i nan daga, nan maxa sikka. N do ku maarenmu soro tunmi xa daga; o ro ken yugo kan di. ¹³ A da a kono o da i ga da maleyikanne wari sikki moxo be a ga ti i da: ‘Soron xayi dagana Joppe i nan Simoona be toxon ga ni Peduru xiri an da. ¹⁴ Aken na digaamu konno an dan na ku be ga an kisini, an do an koren su.’ ¹⁵ “Ken biren n ga joppe tini, Alla Fanka Sennen yanqa a su xanma, xoyi a ga yanqa o xa xanma moxo be joŋaadin na.” ¹⁶ Ken waxati n sinme do Tunka duumanten ga da digaame be ko: ‘Tonŋun Yahaya wanqindi ti jin na yi, xa axakun wanqiini ti Alla Fanka Sennen na yi.’ ¹⁷ Gelli Alla ga na o kuyen xa me kini i ya ke moxo di, oku be ga duŋe Isa Alimasiixu di, n xa ko yi n ga Alla kutana?” ¹⁸ I ga da ken mukku, i su tenku, i da Alla kuufa nan ti: “Tonŋun Alla da nimisiyen kini xabiila tana yi ma i na bireye duumante kita.”

^u**11.15** Ñan 2.4

^v**11.16** 1.5

[Antiyokiya misiide]

¹⁹ Xa Estevon kallen ga ña sababu yi na Isa yimotonu be sanqi, i yogonu daga ma Finisiya, do Sipiri do Antiyokiya, i ma xibaaren kiñandi sere tana su yi ma yahuudiyanun baane. ²⁰ Xa Sipirinkon do Sireninkon ñi i naxan ña. I ga daga Antiyokiya i do Geregunun xa digaamu, i da Isa Alimasiixu Xibaari Linjen koni i da. ²¹ Tunka duumanten di i baraken saxu i xanma. Sere gabe saxu Kamanen ña, nan tuubi. ²² Isa yimotonu be taaxunte ga Yerusalaamu, i ga da xibaare ke mugu, i da Berinabe xayi dagana non ña. ²³ A ga kiñe, a ga da a wari Alla ga da ku soro neema moxo be, a sewo moxo siri, a di arayi ti i nan duruxoto katta Kamanen ña ti i sondomun su yi. ²⁴ Aken ni yugu sire ya yi, a fakkan ga ti Alla Fanka Sennen do danqanaaxun ña; ken da sere gabe saxundi Kamanen ña. ²⁵ Ken falle, Berinabe daga Sawulu muuru Tarsu yi. A ga da a wari bire be, a do a daga Antiyokiya. ²⁶ I do Isa xarallenmun da siine ña doome, i ga jama xoore xaranjundini. Nan ti Isa xarallenmun da Kiristonju, a koni Antiyokiya fana yi. ²⁷ Kun bito Annabinyinmu yogonu giri Yerusalaamu nan daga Antiyokiya. ²⁸ I baananbe toxon ña ni Agaabu, a giri, na xibaarindi ti Fanka Sennen tunkaaxun ña nan ti: 'Dullu xoore riini ri ya do duna su yi. (Dullu xoore ke ri gemu tunka Koloodi kiye ña yi.)'^w ²⁹ Xarallenmun da a ñanni baane su senben lanñara, i na fo kafu me yi na a xayi katta maarenmun ña Yahuuda mare ñiñen ña. ³⁰ I da a ñan ken moxo di, i da sadaxaanun kafu me yi ni i kini Barinabe do Sawulu, i nan daga a kini Isa jaman xirisun ña.

12

[Yaaxuba kallen do Peduru rageye]

¹ Ken waxati ya ni tunka Heroodi ga da Isa yimotonu yogonu raga ni i yanganxata. ² A da soro wara i nan Yaaxuba kari ti kaafan ña, Yohanna gida.^x ³ A da a wari Yahuudiyanun ñaxali ken fi ya, a jokki do a yi, a da faaren xayi i nan Peduru xa raga. ken ña kun kootanu be ponjen ga yigeene ferementi ga nta a yi. ⁴ A ga da a raga bira be, a da a soxo kason ña, na militeri jamaanu naxati wara a tanganden ña, jama su soro naxati. A lafi ya no Pasikuwasallen ga na dangi bire be, i na a kiiti jaman su jon di. ⁵ Peduru soxonten ña kasonkan di, xa Isa jaman do Allanyaageyen ña me ya a da. ⁶ Heroodi ga a mulla nan Peduru kiiti jaman jon di, a di i moxon sirondi wuron di, ken wuron yinme di, Peduru ñi xenxene militeri tangandaanu filli naxa, a siitinten ña ti jalaxonu filli; tangandaanun ña follaqen kaane, i ya kasonkan tangana. ⁷ Ken noxon di Tunka duumante maleyikanne yogo bange a da, kasonkan su xura. Maleyikanne ke da Peduru tinba i kunken di, na a wundi, a ti a da: "Giri jowoodi!" Jalaxon yere bakka a kittun ña. ⁸ Maleyikanne ti a

^w**11.28** Tunka Koloodi: Ke ni Roomunko tunkanyugon ña yi, gelli siine 41 ma siine 54 Isa bangeyen falle.

^x**12.2** Mat 4.21

da: “An yiraamun wutu, an nan an teppunun rondi.” A da a ña ken moxo di. Maleyikannen ti a da xadi: “An doriki xooren xufu, an na a wutudin n batten ña.”⁹ Maleyikannen bogu; Peduru da a wara do a batten ña, hari a ma a tu nan ti maleyikannen ga da ke be ña tonɗun ña ni. A da a sinma nan ti kuyin ña ni.¹⁰ I ga dangi tangandaana fanan do fillandin ña, nan ri follaɗe be ga tiɗini deben ña mexen baafen ga a yi, i ga kiñe ken xa yi, a yinme wuñi, i dangi. I ga ware killen di bire be, maleyikannen sanku.¹¹ Peduru haqillen ga saage riini; a ti: “Saasa n da a tu nan ti tonɗun, Alla yinme ya n di i maleyikannen wara katti ña, a ni n bugu Heroodi kitten di, do yahuudiyanun ga fo wo fo dukku na a ñanji n ña.”¹² A ga da ken tu, a daga Mariyaamu kan di, i ga Yohanna ke be xilli Maariku, a ma. Jaman da me ñi non ña na Alla yaaga.¹³ A da follaɗen konkon, tunbaari yaxanne yogo ri katta a yi, a toxon ga ni Roodi.¹⁴ Yaxanne ke da Peduru xannen tu; ñaxaliyen maxa, a ma xa follaɗen wuñi, a wuru sageene kan noxon di, na a kon kaadunkon da ti Peduru ya follaɗen ña.¹⁵ I ti a da: “Anken nta an du maxa!” Xa aken sigi nan ti tonɗun ya ni. I ti: “A ra wa ñiini a maleyikannen ña ni.”^y¹⁶ Peduru ga toxu follaɗen konkono, i giri nan a wuñi. I ga da a wari sikki, i dire.¹⁷ A di i kitten yonko i da ti i nan kuuru, Tunka duumanten ga da bugandi kason ña moxo be, a da a su laxami i da, a digan lagare, a ti: “Axa na a kon Yaaxuba do maaren baan ku da.” Ken falle, a bogu nan daga ti noqu tana yi.¹⁸ Yillen ga kare, mekutandi xooren toxi tangandaanun naxa boyinaxa i nta a tu ke be ga ña Peduru yi.¹⁹ Heroodi da a muuru-muuru, a ma a wari. A da tangandaanun tirindi moxo su di; ken falle a ñaamarindi ti i ni i kari. A yinme giri Yahuuda, nan daga Sesareya, nan waxati ña non ña.

[Heroodi kalle]

²⁰ Heroodi butunta xooren ga Tiru do Sidooni soron ña, hari ken ikun da me kafume yi nan daga katta a yi. I da Balastu menjanñaaxu, tunkanyugon kan kontin ga ke be maxa. I da maxangenmen yaaga, boyinaxa i debun na biraadun kitta tunkanyugon jamaanen ña di.²¹ Koota sugandinte yogo, Heroodi di i tunkan yiraamun rondi, a taaxu tunkan korodamen ña, a digaamu.²² Jaman ña xaarun ña: “Ke ni Alla diganxannen ña yi, sere fe!”²³ Ken sigira yi, Alla maleyikanne yogo da Heroodi barama, boyinaxa a ma Alla kuufa. A kara, xuudun da a yiga.²⁴ Xa Alla digaamen ña a xanma nan koni do noqun su yi, nan sanqi.²⁵ Berinabe xa do Sawulu ga ñeme i faari kiñanden gollen ña Yerusalaamu, i saagante, i do Yohanna ke be i ga xilli Maariku yi daga doome.^z

13

^y**12.15** ...a me ya ni: Geregunxannen ña, i ti: ...a maleyikanne ña ni: Boyinaxa a waxatin ña, soron ñi a sinmana nan ti sere su do maleyikanne yogo ya nan xawa.

^z**12.25** Ñan 12.12

[Sawulu do Berinabe dagaye faaranaaxun ŋa]

¹ Isanjama be ga ŋi Antiyokiya, faarikiŋandaanon do xaranmoxonu ŋi i di no, ken ga ni Berinabe do Simeyon i ga a xilli Neeguru, ken do Luusiwu Sireni, do Sawulu, kafiinu Manayen be do tunka Heroodi ga xoro doome.^a ² Koota yogo, i ga Allanbatten ŋa, nan suumini, Alla Fanka Sennen ti i da: “Xa da Berinabe do Sawulu senbendi n da kaaran ŋa n ga walla golle be yi, i na a dabari.” ³ I ga ŋeme suumen do Allanyaageyen ŋa bire be, i di i kittun saxu Berinabe do Sawulu yinmun xanma nan sare i ya.

[Sipiri dagaye]

⁴ Fanka Sennen da i filli xayi dagana ke moxo di katta Seluusiya. I giri non ŋa, i ware fuuren di katta Sipiri. ⁵ I ga kiŋe Saalamina yi, i ro do Yahuudiyannun Allanxarankaanon ŋa nan Alla digaamen ko. Yohanna Maariku ya di i ya a ga i deemana. ⁶ I da ken fankitten debun su tera ma i ga kiŋene Paafus tegendan di. I do Yahuudiyanka yugo yogo gemu no xuurunkataana a toxon ga ni BariJesus, a ga da du ŋa Annabinyinme. ⁷ I ga tunakanyugo ke be xilli Seerigi Pawulu, xuurunkataana ke ŋi a ya kan di, tunkanyugo ke ni sere haqilanta xoore ya yi, a da faaren xayi Berinabe do Sawulu yi, boyinaxa a lafinten ŋa Alla digaamen terinkanden ŋa. ⁸ Xa xuurunkataana ke be i ga a xilli Yeliimu yi geregundannen di, a duruxoto siri mi na tunkanyugon kaba dɔɔene danqanaaxunu ti Alimasiixu yi. ⁹ Sawulu be toxon gani Pawulu xa yi, a fakkan ŋa ti Alla Fanka Sennen ŋa, a di yaaxon tonto Yeliimu di, a ti a da: ¹⁰ “Ke gaarante ke, fo siren su xonnen, Ibuliisa renme ke, an fakkan ga ti fo buren su danben ŋa, an na Kamanen killitenɔnten bonondinden walla bire?” ¹¹ N ga ke be konno an da, Tunka duumanten kitten ŋa an xanma, an finkini saasa, an ŋa wuccu laate ŋaana an nta kiyen walla an yaaxen ŋa.” Ken sigira yi, Yeliimu yaaxon rage. A ya tiirintooron ŋa, a ga a muurunu sere be gi i geesunu. ¹² Tunkanyugon ga da ken wari, a do a ga da ke be mugu Kamanen fin di, ken da a kaawa moxo siri, a toɔondi.

[Periji do Antiyokia dagaye]

¹³ Pawulu di i taranlenmon ro fuuren di Paafus katta Periji, Panfiiliya jamaanen ŋa. Yohanna Maariku ken do i fate me yi no ŋa yi, aken saage katta Yerusalaamu yi. ¹⁴ I giri Periji, i kiŋe Antiyokiya, Pisidiya deben di. I ro Allanxarankan di tuuma kootan ŋa, i taaxu. ¹⁵ Annabinyinmun sariyan kitaabun xarannɔn falle, Allanxarankan yinmankon da faaren xayi nan ti i da: “N Maarenmu, gelli fo ga axa maxa nan jaman arayi, digaamen ŋa axa maxa.” ¹⁶ Pawulu giri, a di i kitten yonko jaman da nan ti: “Banisirayilaganko, a do ku be ga kanna Alla yi, xa di n terinka!” ¹⁷ Banisirayila Alla, a do o faabanu sugandi, ni i jaman jiidi i ga ŋi Misira yi, ken falle, a di i bugandi no ti i Tunkaaxun senben ŋa. ¹⁸ A muŋi i da gunjuran noxon di

^a13.1 Luk 3.1

tannaxate siine. ¹⁹ Ken falle, a da xabiilanu ñeri ya buruxa bakka Kanaana jamaanen noxon di; nan jamaane ke kini i ya xeyen ña. ²⁰ Ke su ña kamo naxati do tankarage siine ya noxon di. Ken falle a da yinmankon bagandi i di, ma Annabi Samuyeli kiyen ga riini. ²¹ “Ken bire jaman yaage ti i nan tunkanyugu kini i ya. Alla da Xiisi renyugo Sawulu kini i ya, Beniyamini soxoodi, a toori tannaxate siine. ²² A ga da Sawulu bugu tunkaaxundi bire be, a da Dawuuda ña tunkan ña. A ga da ke be fin seedanaaxu nan ti: “N da Yisaayi renyugo Dawuuda ya sugandi, a ya na lini n sondomen da, a ga riini n sagon su dabari.” ²³ Alla da Isa bugu ke yugo ya soxoodin di na a ña Banisirayila kisindaanan ña, a ga da ke be laahidun wutu no. ²⁴ Saado Isa ga riini, Yahaya da a kon Banisirayilagankon su da ti i nan nimisi, i nan wanqi. ²⁵ Biran be Yahaya ga joppe ñemene i gollen ña, a tirindindi: “Axa da a sinma n ni koyi? Nke feti Alimasiixu yi, xa yogo ya riini nke falle n ga ma jare a teppun kaccen wasana.” ²⁶ “N maarenmu axakun be ga ni Annabi Iburahiima bonsonñun ña, a do xabiila tana soron be ga kanna Alla yi, ke kisiye digaamen be ga ni ke yi, a xayi katta oku ya yi. ²⁷ Yerusalaamunko do deben xirisun ma Isa alimasiixaaxun tu no. Xa i da a jalagi nan Annabinyinmun digaamu tinmandi, i ga ku be xaranña tuumayinkootanun ña. ²⁸ Ti moxo su i ma jalagi wari a yi ke be gan xawa a karini, i da Pilaati yaaga a na a kari. ²⁹ Safandi Sennun ga da fo wo fo ko a xibaaren di, i ga da ken su tinmandi bire be ya ni, i ga da a yanqandi bakka yitten ña, na a ro gidinkumen di. ³⁰ Xa Alla da a wundi bakka furun naxa. ³¹ A do ku beenu ga giri Galileya yi doome nan daga Yerusalaamu, i ya ñanja a da seeda yi Banisirayilagankon jon di, a kara falle, a da du koyi kun ña bita gabu. ³² “Alla ga da Xibaari Lije ke be laayidun wutu o kisimaanu da, o faayi o ga a koono axa da nan ti, ³³ a da a tinmandi o da, oku be ga ni i bonsonñun ña, a ga da Isa wundu bakka furun naxan ña. Xoyi a safaten ga Jabuurun soora fillanden ña moxo be nan ti: “N renmen ña ni an ña, nke ya ni an faaba yi lenki.” ³⁴ Na a koyi ti Alla da a wundi bakka furun naxa, a ntaxa kalla. A ti: “N ga da baraki sennu be do saxiiraaxun laahidun wutu Dawuuda da, n na a kinni axa ya, ken nta bayini.” ³⁵ A ti Jabuurun soora tana di xadi ke moxo di: “An nta a toqo an komo sennen nan moti” ³⁶ Tonñun, Dawuuda di i bireyen su ña ña a ga Alla sagon dabarini. a ga faati, a da a bulu i kisimaanu kaaran ña; a moti. ³⁷ Xa, Alla ga da ke be wundi bakka kallen di, ken ma moti. ³⁸ N maarenmu, N lafi axa na a tu nan ti junuubu xafariyen digaamen koni do aken Isa ya saabun ña. ³⁹ Aken saabuda, sere su ga na danqanaaxu, an kisi, hari Annabi Mussa sariyan ga ranta axa bakka ke be di. ⁴⁰ Xa da axa kiilun toxu Annabinyinmun ga da ke be kon, a nan maxa axa kita. I ga ti: ⁴¹ ‘Xa da a wari, axakun ñaxantabondaanu! xa lasame, axa sanku! xa axa terinke; n na fo ña axa kootanu yi, sere ya ga na a laxami axa da, axa nta saqa a yi!’ ⁴² Pawulu do Berinabe ga bakka xarankonpen di biran be, jaman di i yaaga ti i nan saage riini tuuma koota tana yi, nan ke fi koni i da. ⁴³ Jaman ga sanqini, yahuudiya gabe, do

^b**13.25** Mat 3.13; Mar1.7-8; Luk 3.16

xabiila tana be soro ga tuubi roono yahuudiyanun diinan ɗa, i do Pawulu do Berinabe ga daga doome. I da ke digaame koni i da ti i nan duruxoto ti Alla horoman ɗa. ⁴⁴Tuumayikoota tana ga kiɗe, deben soron su da me ɗi nan Kamanen digaamen tirinka. ⁴⁵Yahuudiyanun ga da ken jama xoore wari, i suuxu, i joppe Pawulu kutana na a ka. ⁴⁶Pawulu do Berinabe saakontan digaamu, i ti: “Alla digaamen na xawa kinini axa fana da, xa boyinaxa axa bara a di, axa yinmenu da a xurandi nan ti axa feti soro be gan xawa bireye duumanten kitta, manni o ga nta teɗini xabiila tana yi, ⁴⁷boyinaxa Tunka duumanten da ɗaamariyen kini o yi ke moxo ya di, nan ti: 'N da an ɗa nooron ɗa xabiila tana seren su da, an nan kisiyen deni i da ma duna xenpon ɗa.' ⁴⁸Ku be ga feti yahuudiyanu yi, i ga da ken digaame mugu, i su sewo, na Kamanen tiiga ti i digaamen ɗa. Fo wo fo ga rakuto katta bireye duumanten ɗa, i su danqanaaxu. ⁴⁹Kamanen digaamen sanqi do jamaanen su yi. ⁵⁰Xa battaana yaxaru be ga ni yinmankon ɗa kafiini deben xirisu, yahuudiyanun di i ɗonqi katta Pawulu do Barinabe ya mi i ga i xatana bakka i ɗiɗiɗen di. ⁵¹Pawulu do Berinabe xa da i taanun xoben konkon nan daga Yikooni deben di. ⁵²Isanxarallenmu be ga toxi falle, i fakkan ɗa ti Alla Fanka Sennen ɗa, i sowonte.

14

[Pawulu do Berinabe dagaye Yikooni]

¹Pawulu do Berinabe ga kiɗe Yikooni yi, i ro yahuudiyanun Allaxarankonpen di nan kawandi, xoyi a ga demu moxo be, yahuudiyanun do geregunun sere gabe tonɗondi. ²Xa yahuudiyanu be ga bara tonɗondini da xabiila tananu suxusuxu, i da a ɗa i nan Isa yimotonu ku xonu. ³Pawulu do Berinabe da waxati gabe ɗa non ɗa, i ga Tunka duumanten fin konno ti saakoyen ɗa. Tunka duumanten yinme da a koyi nan ti i ga digaame be konno ti i horoman ɗa saxaaban ɗa ni, a ga di i tunkaaxun kini i ya moxo be i nan taagumansen do kaawafin dabari. ⁴Ken bire, deben taxandi; kaara baanen ɗa yahuudiyanun da, kaara baanen ɗa Faarun da. ⁵Yahuudiyanun do xabiila kuttun do i yinmankon su gemu xanne di ti i ni yanganxata, ni i bunu ti koccun ɗa. ⁶Faarun ga sobi ken di bire be, i wuru katta Likoniya mareyen debun yogo yi, kun ga ni Lisiitira do Dereebi yi, a do kun fonkaaro; ⁷i da Xibaari Linjen kiɗandi non xa yi.

[Muruxunten tereye]

⁸Yugo yogo ɗi Lisiitira, gelli a na kite a muruxunten ɗa ni i batten di. ⁹Yugo ke da Pawulu digaamen terinka. Pawulu ga di i yaaxen tonto a di, a da a tun nan ti saxiiraaxun ɗa yugo ke maxa a nan jaare, ¹⁰a xiribe yugon ɗa nan ti: “Giri an nan sigi an xaren ɗa!” Ken sigira yi, yugon bonte gilli nan joppe terene. ¹¹Jaman ga da Pawulu gollen wari, i xaarun nan ti Likooninxannen di: “O allaanu ku filli da hadamarenmen sawuran ɗa wutu nan yanqa katta o yi!” ¹²I da Berinabe xiri

Jupiter, nan Pawulu xiri Merikuriwu, boyinaxa a ya ni digaamun kiñandaanan ɗa.^c

¹³ Jupiter batikan ñi tegendan kaaran ɗa yi, no sadaxakiñandaanan da gunbunun riiti batika ke raqen ɗa, yittinfuugen kufunen ɗa i su yinmen ɗa. Aken do jama ke su lafi i sadaxini i ya. ¹⁴ Faaru ku ga da ke digaame mugu, Berinabe do Pawulu, i di i yiraamun booxu nan wuru katta jaman naxa, i xaarun,^d ¹⁵ i ti: “Axakun xirisu axa na mani ñaana kundu? Oku xa ni hadamarenmun ɗa yi xoyi axa moxo, o su tage moxo baane. O ga ke Xibaari Linje be konno axa da, a maana ni ya axa na ku demunta fiinu be ga ma ña wara, axa nan saage katta Alla biranten ɗa, ke be ga da kanxotten do ñiiñanxotten do fanɗen taga, do fo wo fo ga i di. ¹⁶ Ganni a da xabiilan su wara ya i nan tere kille be gan linji i da, ¹⁷ xa ken di i moxo su, Alla ñi i du seedantandaaxu ti i siroyen ɗa, a da kanmun jin kini axa yi, nan yittirenmun kini axa yi i waxatin ɗa, a da yigee fon gaben kini axa yi waxati su, a da axa sondomun faga ti sewoyen ɗa.” ¹⁸ Pawulu do Berinabe da ke digaame su ko, xa i ga a kitta nan soron kaba sadaxinden ɗa karaxanɗe fo xoore. ¹⁹ Xa yahuudiyanu yagonu ri nan giri Antiyokiya do Yikooni i ga niyindi jaman ke maxa; i da Pawulu bunu ti gidun ɗa, i da a kuruntu bakka deben falle, i da a sinma nan ti a kara, ²⁰ xa Isa xarallenmun ga da a fana, a giri, na ro deben noxon di, a koota yillakaran ɗa, a do Berinabe bogu nan daga Dereebi.

[Pawulu do Berinabe sageye katta Antiyokiya Asiya yi]

²¹ Pawulu do Berinabe da Xibaari Linjen kiñandi Dereebi na xarallen gabe kita. Ken falle i saage katta Lisiitira do Yikooni do Antiyokiya Pisidiya yi. ²² I da senben kini Isa xarallenmun ɗa nan ti i nan duruxoto danganaaxun ɗa; i ti i da: “O nan xawa toora gabe dangindi o na ri ro Allamaranden noxon di. ²³ A do xadi misiide su i da xirisun sugan di; i da Alla yaaga nan suumi, i di i xaliifa Kamane ke be i saxunten ga a yi. ²⁴ I ga da Pisiidiya kutu, i kiñe Panfiiliya, ²⁵ i da Alla digaamen kiñandi Periji, nan yanqa katta Ataaliya. ²⁶ I ware fuuren di non ɗa nan saage katta Antiyokiya Siiriya yi, i ga joɗa golle ke kinni i ya noqun be fana yi, ti Alla horoman ɗa, ken ga ni i ga ñeme ke golle be yi kundu saasa. ²⁷ I ga kiñe, i da missiden soron kafu me yi, nan bogu ti a su moxon ɗa, Alla ga di i deema moxo be, a ga da kandayen killen koyi xabiila kuttun ɗa moxo be i ga toɗondi ti Isa yi. ²⁸ I do xarallenmun toxi non ɗa waxati gabe.

15

[Me ñiyi konpen Yerusalaamu]

¹ Soro yagonu giri Yahuuda mare ñiiñen ɗa nan ri Antiyokiya i ga maarenmun

^c**14.12** Jupiter: Geregunun maxa, ken ɗa ni batifoonun su yinmanken ɗa. Merikuwu ya ni Jupiter faaren ɗa.

^d**14.14** I di i yiraamun booxu: ken da a koyi nan ti golle ke xaramunten ɗa ni.

xaranɗundini nan ti: “Axa ga ma sunne xoyi Annabi Muusa sariyan ga da a ko moxo be, axa ra nta kisini.” ² Pawulu do Berinabe ma dɗe kun digaamu yi, a ña manɗan xooɗe yi i naxa. Ken di i ti soro nan kafi Pawulu do Berinabe yi nan daga Yerusalaamu yi, i do Faarun do xirisun nan me ñi nan digaamu xibaare fin di. ³ Misiiden di i xayi dagana. I ga dangiini Fenisiya do Samariya yi; i ya a konɗo xabiila kuttun ga tuubi moxo be. Ke xibaare da maarenmun su ñaxalindi. ⁴ I ga kiñe Yerusalaamu, misiiden soron do Faarun do xirisun di i bisimilla. Alla ga da deemande su ñanji i da, i bogu ti a su moxon ɗa na a ko. ⁵ Xa, Farisiganko be ga tuubi, i kafunten ga jama ke yi, kun ti: “Ku beenu ga tonɗondi waajibin ɗa ni kun nan sunne, do ni i ñaamari i na Annabi Muusa sariyan batu. ⁶ Faarun do xirisun da me wari nan fi ke yaaxe muuru. ⁷ I do me kuntandi xooɗen ga me yi. Peduru giri nan digaamen wutu, a ti: “N maarenmu, axa ya a tu nan ti: gelli fi ke joɗaaron ɗa nan ti Alla di nke ya sugandi bakka axa naxan ɗa nan ti ku beenu ga feti yehuudiyanu, i na Xibaari Linen mugu n raɗen di, i na tonɗondi. ⁸ Alla ke be ga soron sondomen tu, a da a koyi ti i ñaxaliten ɗa i da, a di i Fanka Sennen kini i ya xoyi a ga da a kini o xa yi moxo be. ⁹ Alla ma ginge su ro o di i naxa. I danɗanaaxun ɗa saabuda ni, a ga di i sandomun senondi. ¹⁰ Ken di, saasa axa na Alla wure bakka mani yi ke moxo di, axa ga likki xoten roono xarallenmun kunken ɗa hari oku yinmenu do o faabanu ga ra nta ke be gayinana? ¹¹ Xa o danɗanaaxu nan ti o kisini ti Yinmanke Isa Alimasixu horoman ɗa, xoyi i xa moxo.” ¹² Ken bire, jaman su kuuru nan Berinabe do Pawulu terinka i ga taagumansun do kaawafi xoorun konno Alla ga da ke be ña ti i kittun ɗa mukkunun naxa. ¹³ I ga ñeme digaamen ɗa bire be, Yaaxuba xa da digaamen wutu, a ti: “N maarenmu, xa di n terinka.” ¹⁴ Simoona da a ko nan ti, joɗaandun ɗa, Alla da soro yogonu sugandi bakka xabiilan tananu naxa i du yinme da. ¹⁵ Ke fi kundu, a do Annabinyinmun digaamun gemu me yi, xoyi a safanten ga moxo be, nan ti: ¹⁶ Kamanen ti: ‘Ke falle, n riini ya, Dawuuda ka ke be ga kare, n na a sigindi; n na a ka gurujanten dabari, nan saage a du sigindini.’ ¹⁷ Ma xabiila tana soron na Tunka duumanten muuru, a di n ga da xabiila su xiri n toxaaxun di. Tunka duumanten da ke ya ko, aken be ga da ku fiinu su dabari, ¹⁸ a tuyiten ga ni gelli ganni. ¹⁹ Yaaxuba ti xadi: “Nke sinmaye maxa, xabiilanu ku be ga dɗe ti Alla digaamen ɗa, o ma xawa fin xotondini i xanma. ²⁰ Xa, o nan xawa safandini katti i ya nan ti, i nan maxa daaba su tiyen yiga, ke be ga sadaxi jalanɗun da, i nan maxa jiiba yiga, i nan maxa hari a foren yiga; i nan du tanga bakka jeeniye ɗa. ²¹ Boyinaxa gelli ganni Annabi Muusa sariyan xibaaren ɗa konini do debun su yi; tuumakoota su i yi i xaranɗa do

^e**15.13** Yaaxubantoxo ke ni Isa xoxonen ɗa yi. A kafunten ñi isanjaman yinmankon ɗa Yerusalaamu yi.

^f**15.14** Simoona: Yaaxuba da Peduru xiri ti i aburaanintoxon ɗa yi, ken ga ni: *Simoona.*

^g**15.16** Dawuuda ka: A wure ni: *Dawuuda bonsonɗen ɗa yi.*

Allanxarankaanun ŋa.“

[Kayitin xayiyen katta xabiila tananu yi]

²² Ken biren ŋa, Faarun do xirisun do misiidunkon su gemu xanne di ti i na soro yogonu sugandi i naxa ni i do Pawulu do Berinabe xayɪ dagana Antiyokiya. I da Judasi sugandi, a ga xiriini Barabaasi yi, a do Siilasi, i soro deronto filli maarenmun naxa. ²³ I da kayitin kini i ya, ke be ga ti kundu: “Oku Faaru do xirisun, axa maarenmun, o ya axa kuuñini, axakun mukku be ga Antiyokiya, do Siriya do Silisiya yi. ²⁴ O da a mugu nan ti soro giri o di nan daga axa tooro, na axa kiilun ñaxami ti i digaamun ŋa, o ga ma i ñaamari. ²⁵ O su gemu xanne di nan ti, o nan soro sugandi ni i kafu o maaren xanunton ŋa, kun ga ni Berinabe do Pawulu, ni i xayɪ katta axa yi. ²⁶ Yugu ya ni i ga di i yonkinun ro o yinmanke Isa Alimasiixu toxon boten ŋa. ²⁷ Ken ŋa saabuni, o ga Judasi do Siilasi xayini i na a xurandi axa da o ga da ke be safa. ²⁸ Fanka Sennen do oku gemu a di ya nan ti sariya nan maxa ro axa xanma waajibin ga fe, kun ga ni: ²⁹ axa nan maxa daaba tiyen yiga, ke be ga sadaxi jalaŋun da, xa maxa jiiba yiga, xa maxa hari a foren yiga, xa na du tanga bakka jeeniyen ŋa. Axa ga na du tanga ku fiinu ñaŋen ŋa, axa da a sirondi. “Alla na axa tanga”. ³⁰ I ga sare i ya bire be, i di i wara dagana katta Antiyokiya, i ga kiñe non ŋa, i da misiidunkon su kafu me yi nan kayiti ke kini i ya. ³¹ Maarenmun ga da kayiti ke xara, i ñaxali ti kun digaamu yi, i ga da senben kini i ya saabuda. ³² Boyinaxa Judasi do Siilas kun ni kawandaano ŋa yi, i da maarenmun arayi ti digan gabe yi, nan senben kini i ya. ³³ I da wucce ña non ŋa, ken falle, i sare maarenmun ŋa nan duwan ti xeerin ŋa, i saage katta ku beenu ga di i xayɪ, ³⁴ xa Siilas ken lafi toxiini non ŋa.^h ³⁵ Pawulu do Berinabe da wucce ña Antiyokiya. Ikun do soro gabu tananu, i ya xaraŋundini, i ya Tunka duumanten Xibaaren kiñandini.

[Pawulu do Berinabe fateye]

³⁶ Wucce dangi falle, Pawulu ti Berinabe da: “O ga da Kamanen digaamen kiñandi debe su yi, o n saage katti i ya, o na a tu maarenmun ga moxo be”. ³⁷ Berinabe lafi i do Jon na daga doome, a ga xiriini Marikus. ³⁸ Xa Pawulu ma duŋe i na a deni, boyinaxa aken bugu di i ya gelli Panfiliya, a ma duŋe kafini i ya i gollun ŋa. ³⁹ A ñaŋi i naxan ŋa me kutandi xoore yi mi i ga taxandiini, Berinabe do Marikus da fuuren wutu, i daga Sipiri, ⁴⁰ Pawulu ken da Siilas sugandi, maarenmun ga duwa i da bire be, i xa daga doome. ⁴¹ I da Siiriya jamaanen kutu nan ro Silisiya jamaanen di, i ga senben kinni misiidunkon ŋa.

16

[Timooti do Pawulu do Siilas terallenmaaxu]

^h**15.34** Ke aaya nta kittidunsafandi xasu yogonu di.

¹ Pawulu kiñe Dereebi, ken falle Lisiitira. Xarallenma yogo ñi no a toxon ga ni Timooti, a ma ni yahuudiya tuubinten ña yi, a faaba ni giregun ña. ² Lisiitira do Yikooni maarenmun da a seedannaaxu ti siroyen ña. ³ Pawulu lafi a denne i terenden di, a da a sunnandi do yahuudiyanu ku be ga ken dingira yi saabuda, boyinaxa i su ya a tu nan ti a faaba ni giregun ña yi.ⁱ ⁴ Faarun do xirisun ga da ñaamarindixannu be sigindi Yerusalaamu, Pawulu do Siilas ga daga debe su di, i da a ko kun debu Isan yimootonun da ti i nan ñaamarindixannu ku batu. ⁵ Isa yimootonun toxu senben kitta danqanaaxun di ke moxo di, a seran kontin ña kafini koota su.

[Pawulu kuyiye Toroadi]

⁶ Pawulu di i kappallenmun da Firisiya do Galasiya du kutu. Fanka Sennen di i kaba Alla digaamen konno Asiya ñiiñen di. ⁷ I ga kiñe Miisiya gingen ña bire be, i da a faayi mi i na ro Bitiniya, xa Isa Fanken di i kaba.^j ⁸ Ken bire i da Miisiya kutu, nan yanqa katta Toroadi fanñen raqen ña. ⁹ Ken koota wuron di, Pawulu da Masedooniyanka yugo yogo wari kuyin di, yugo ke siginten ga a xanjono nan ti: “Duruxoto an nan ri Masedooniya, an no o deema”. ¹⁰ Pawulu kuyi falle ke fi yi, o xosa giri nan Masedooniya killen raga dagana. O saxunten ña a yi nan ti Alla ya n da o xiri katta non ña ma o na Xibaari Liñen kiñandi axa yi.^k

[Liidiya tuubiye Filipos]

¹¹ O fuuren wutu Toroadi non ña, nan tenji Samotarasiya yi. Ken yillakara, o kiñe Neyapilis. ¹² O giri no nan daga Filipus, ken ga ni Masedooniya debe xoore yogo yi; i kandan ga Roomankon maxa, o da bito dantanto ña non ña. ¹³ Tuumayikootan ña o bugu ti deben gallaqen ña, nan daga do fanlaqen ña ma o na allanyaage noqu kita. O ga taaxunu, o do yaxaru beenu ga da me ñi non ña ya digaamunu. ¹⁴ Yaxarin jula yogo ñi yaxaru ku jaman di, a toxon ga ni Liidiya. A na purunyiraamun ña gaagana. Tiyatira tegendandi, a ga Allanbattini. A do o terinka moxo siri, boyinaxa Kamanen da a sondomen xaaya Pawulu digaamen terinkanden da.^l ¹⁵ A di kaadunkon su ga wanqi bire be, a do o xanjo nan ti: “Gelli axa ga da a tu keeta ti n danqanaaxu ti Kamanen ña, xa ri o n daga n kan di.” A niyindi o maxa ke moxo di, o daga.

[Pawulu do Siilas roye kason ña]

¹⁶ Koota yogo o ga dagana Allanbatinoqun ña, o do komo yaxanne yogo gemu killen di, jinnagumen ña ni a ga faayindiini. A jinnan faayinden ña ña sabaabu yi, a

ⁱ**16.3** Giregunun ga nta sunnene ya ni, Pawulu ga da Timooti sunnandi.

^j**16.7** Alla Fanka Sennen do Isa Fanken, i su nan baana.

^k**16.10** Yere safandaana, ken ga ni Luukasi yi, a kafi Pawulu yi teranlenmaaxun ña.

^l**16.14** purinyiraamu: Yiraamun ña ni, bannanu ga ñi i rondini ganni.

ga da naaburen gaben kini i kamanyugun ɲa^m. ¹⁷ A ɲi o jokkini o do Pawulu, a ga xaarun ɲa nan ti: “Ku soro ni Kamanen komon ɲa yi, i ga kisiyen fin konno o da.” ¹⁸ Bita gabu, a ga a xanma nan ke ɲa, lagaru Pawulu ma katu a muɲini, a tirinbe katta jinna ke yi nan ti a da: “Ti Isa Alimasiixu toxon ɲa n da an ɲaamari an nan bugu ke yaxare yi. Ken sigira yi, jinnan bugu a yi.” ¹⁹ Komo yaxare ke kamanyugun ga da a tu ti i jikken bono i godi kiteraƙen ɲa, i da Pawulu do Siilas raga ni i kuruntu katta tegendan naxaanen ɲa nan daga i sigindi mansakundan jon di. ²⁰ I di i koyi kiitaanon ɲa nan ti: “Ku ni yahuudiyannun ɲa yi, i ga a xanma no o deben bonondi.” ²¹ I ya laadanu xa xarannundini, oku Roomanko ga ma xawa duɲene i ya sakkati ni i batu.” ²² Jaman dire katta Pawulu do Siilas yi, kiitikutaanon ti i ni i yiraamun bugi i ya, ni i katu ti gaɲannun ɲa. ²³ I ga di i katu sirin ɲa bire be, i di i sedi kason ɲa. Nan tangandaanan ɲaamari a ni i koroosi siri. ²⁴ I ga da ke ko tangandaanan da, a xa di i ro kason konpon su fo jippen ɲa ni i ro xarun ɲa. ²⁵ Katta wuron taxande ɲa, Pawulu do Siilas ga Alla yaagana, i ya suugu nan Alla tiiga; kasorankon kuttun su yi i terinkana. ²⁶ Ken noxon di, ɲiiɲen xosi saralle saralle yi xote, nan kasonkan tagayun tinnun yonko, ken sigira kasonkan follaƙun su wuɲi, jalaxon wase bakka kasorankon su yi. ²⁷ Tangandaanan giri, a ga da kasonkan follaƙun wuɲinten wari, a di i kaafan boosi ti i ya du karini, boyinaxa a da a sinma kasorankon su wuru ya. ²⁸ Xa, Pawulu xaarun a yi nan ti: “Maxa ke ɲa de! O su ya yere!” ²⁹ Tangandaanan da sunxumen kumundi nan wuru roono kasonkonpen di, a faten muuman ɲa sarallene, a da du sedi Pawulu do Siilas wure. ³⁰ Ken falle, a di i bagandi sellan ɲa nan ti i da: “N kamanyugu, n nan xawa mani xa ɲaana a ga ra wi n kisini?” ³¹ I ti a da: “Saxu Yinmanken Isa yi, an do an kan soron su nan kisi.” ³² I da Kamanen Xibaari Linen kiɲandi a yi, a do sere su ga a kan di. ³³ Ken wuru kutte di, tangandaanan di i jogiyun wanqi; ken falle a di i kaadunkon su wanqi. ³⁴ Ken biren ɲa a da Pawulu do Siilas deni i kan di ni i yigandi, yugo ke di i kaadunkon su sewo na a sabaabu ɲa i ga saxu Kamanen Alla yi. ³⁵ Yillen ga kare bire be, kiitikutaanon da polisinun xayin katta tangandaanan ɲa ti ke ɲaamariye yi nan ti: “Ku yugu wara.” ³⁶ Tangandaanan ri a ko Pawulu do Siilas da nan ti: “Kiitikutaanon da polisinun xayin riini nan ti n na axa wara, axa ra wa bakka nan daga jamu do xeerin yi.” ³⁷ Xa, Pawulu ti polisinun ku da: “Rooma renmun ɲa ni o yi, i do o katu duna su naxan ɲa, i ma hari o kiiti, i do o sedi kason ɲa, saasa i lafi mundin walla gundon di? ken xa ra wa ɲaana kan moxo! I yinmenu yan riini o wara.” ³⁸ Polisinun daga ku digaamu kon kiitikutaanon da, i ga da a mugu ti Pawulu do Siilas ni Rooma saare renmun ɲa yi, i kanu. ³⁹ I ri yanpaye muuru i maxa ni i wara, ni i yaaga i nan bugu deben di. ⁴⁰ I ga bugu kason ɲa, i daga Liidiya kan di, i do maarenmun da me wari na senben kini i ya. Ken biren i daga.

17

^m**16.16** jinnanfaayinden: Jinna ke ni biidan ɲa yi, a kaman ga faayindini ti a yi.

[Pawulu do Siilas Tesalonika dagaye]

¹ Pawulu do Siilas dangante, i bogu ti Anfipolis do Apoloniya ya yi, ken falle ya ni i ga kiñe Tesalonika, yahuudiyanun allanxaranka ga nuqun be. ² A kiñe i xa yi tuumakoota yogo yi xoyi a ga demu a ñaana moxo be, a da tuumayinkooto sikki me ña a di i ga me kutana Safandi Sennun fin ña, ³ a da a tuyindi i ya na a xurandi i da nan ti: “Alimasiixu nan xawa jarabina, a na wundi bakka furun naxa, A ti i da xadi: “N ga ke Isa be xiibaren konno axa da kundu, a ya ni Alimasiixu ke yi.” ⁴ Yahuudiyanu yogonu saxu digaamu ku yi, i do gregun allankannaanon yogo do yaxarin senbenta gabe kafi Pawulu do Siilas yi. ⁵ Xa yahuudiyanun suuxu ken ña, i da xalabanto yogonu kafu du yi sere xafunun di, i joppe deben xootini, i senbenta ro Yasoona kan di, i ga Pawulu do Siilas muurunu, mi i ni i raga ni i riiti jaman naxa. ⁶ Boyinaxa i mi ikun wari, i da Yasoona do maarenmu yogonu raga ni i kuruntu katta kiitikutaanon ña nan ti: “Ku soro da duna su ya xooti, saasa i kiñe yere xa yi, ⁷ i jaatigi ni Yasoona ya yi. I ga Rooma tunkanyugo xooren sariyan sooxini, nan ti tunkanyugu tana ya di, a toxon ga ni Isa”. ⁸ Ku digaamu da kiitikutaanon do jaman su haqilun bonondi. ⁹ I da Yasoona do kuttu ku tugandi goden ña, ken falle i di i wara.

[Pawulu do Siilas Beerin dagaye]

¹⁰ Wuron ga ro bire be, Tesalonika maarenmun da Pawulu do Siilas wurundi katta Beeri yi, i ga kiñe non ña, i daga yahuudiyanun allanxarankan ña. ¹¹ Beeriya yahuudiyanun nan xoto Tesalonika xallun ña siroyen ña, boyinaxa i da Xibaari Linen do ñanniyi siren ña kita, koota su, i ya Safandi Sennen faayi mi i ga ke be mukku tonɗun ña ni. ¹² Yahuudiyanun do geregu gabe saxu Isa yi, ken do yaxarin senbenta gabu do yugu gabu. ¹³ Xa Tesalonika yahuudiyanun ga da a mugu nan ti Pawulu ya Alla digaamen kiñandini Beeriya xa yi, i daga non ña, nan jaman suxu-suxu ma manxanɗen na giri. ¹⁴ Ken sigira yi, maarenmun da Pawulu wurundi katta geejin banɗen ña, xa Siilas do Timooti, kun toxi Beeriya yi. ¹⁵ Soro beenu ga ware Pawulu kaane, i da a deni ma Hateena na a toxu no, i saaganten katta Beeriya yi, a ti i na a kon Siilas do Timooti da ti i ni i ñi Hateena yi jowoodi.

[Pawulu kiñeye Hateena]

¹⁶ Pawulu ga Siilas do Timooti dukku Hateena. A yaaxen ga deben fakkan ña jalanɗun ña, ken da a tooro. ¹⁷ Ken saabuda, a do yahuudiyanun do gregunu beenu saxunten ga Alla yi, a di i da me kutanden joppa yahuudiyanun allanxarankan noxon ña, koota su, a ya telle jaman meñiranun xa yi, i do soron nan me kuta. ¹⁸ Tuwaana xooro yogonu ñi no epikurenun do esitokiyiwunun, i do a joppe me kutana. Yogonu ti: “Ke digaamana xoore lafi mani konno?” Yogonu xa ti: “Ma a lafi Alla tananu ya xibaaren konno?” Ken di i fi su, Pawulu ken ña Isa

Alimasiixu Xibaari Linjen konjo, nan kallen falle wundiyeen xa ko.^{n 19} Ken bire, i do Pawulu daga Harepago, deben xirisun meñiraxen ña, na a tirindi: “An ga soron xaranjundini killi kurunba ke be yi, o ra wa a tuunu ba?”^{o 20} An ga fiinu be konno, o ma demu ku mukku, o lafi an ni i wure kono o da.”²¹ Tonjun Hateena mukken do debinlenman su di i hanmin ña ku fi kurunbo ya terinkanden ña i ga i laxamini.²² Pawulu siginte jaman naxa, a ti: “Hateenanko, n yaaxen ga axa yi moxo be, battaana xooro ya ni axa yi,²³ boyinaxa n ga yaalan ña axa debe ke noxon di, n da axa jalan bati noqu gabe wari, n da hari a safanten wari noqu yogo yi ti: “Alla be ga ma tui.” Axa ga ke be batta axa ga nta a tu, n faayi n ga ri ken ña kona axa da.²⁴ Alla ke be ga da duna do fo wo fo ga a noxon di taga, a ya ni kanmun do ñiiñen Kaman ña. Hadamarenmen batika tagante ra nta ñaana a wuyira yi.²⁵ A haaju nta hadamarenme kitirafo yi, boyinaxa a ya ni bireyen do yonkin do fo tana su kuyaanan ña.²⁶ A da xabiilan su taga bakka yugu baane ya yi, ni i sanqi do ñiiñen xanma, a jonga waxatin do i taaxuran rakutunu i da.²⁷ A da ken ña ña, ma soron ga na a muuru moxon danbe su yi, i na a wari, ti moxo su a ma laato o du baananbe su yi.²⁸ O bireye, o dagannariyen, a su ni a ya yi, xoyi axa tuwaanon yogonu ga ti moxo be: ‘A renmun ña ni o yi’.²⁹ Ken di, boyinaxa Alla renmun ña ni o yi, o ma xawa a sinmana nan ti Alla do soron jalan dabarinton nan baana, ken ga na ña hari kanjen ña yi, ma guduxullen, ma gidi dabarinte yinme yi.³⁰ Ken waxati hadamarenmen ga da wucce su ña tuwanbalaaxun ña, Alla nta ken kontini. Xa, a wajabinten ña ni be su xanma, an ga noqu su yi, an nan nimisi.³¹ Boyinaxa a da koota rakutu, ken koota ga na kiñe, a ga da sere ke be sugandi ken ga duna su kiitini ti telerjontaaxun ña, ken ña sabaabu ni a ga da a wundi bakka furun naxa, na a koyi ti i da a ya sugandi.”³² I ga da Pawulu mugu wundiyeen xibaaren konno, yogonu soyi a yi, xa kuttun ti: “An ga na ñi ke fi konno ta tana o na an terinkana ya.”³³ Ke bire Pawulu bogu i naxa ke moxo di.³⁴ Xa soro yogonu daga katta a yi, i saxu Isa yi, i du baananbe toxon ni Joniisi, ken ga ni Harepago jaman yinmanke yogo yi, ken do yaxare yogo a toxon ga ni Damaari ken do sere tananu.

18

[Pawulu Korintin dagaye]

ⁿ**17.18** Tuwaana xooro yogo: Jamo filli ya ni. Jama fana, ke ni *Hepikurenun* ña yi, i ga tuwaana yogo killen xanma, i ga a xilli: *Hepikuure*. I sinmaye maxa, xafun ña na duna kandana, i ya a muuru na du kisi tooran ña. Jama fillandin ni *Towiikanun* ña yi, i xa ga tuwaana yogo killen xanma, i ga a xilli: *Jeno*. I ya a mulla na duna sariyan tu na a batu. Xa, ku filli su du baananbe saxunten nta kallen falle wundiyeen ña.

^o**17.19** Geregunxanne, ken noqu toxo ni: *Haripaaga* ya yi, Hateena gide yogo ya toxo ni, a ga konpo gille yogo kinqennan ña, a xa toxon ga ni *Karapooli*. Ken toxo ya saxunte ni soro ku xa yi

¹ Ken falle, Pawulu giri Hateena nan daga Korinti. ² A do yahuudiya yogo da me ñi non ña, a toxon ga ni Hakkili yi, Ponti saare renmen, a di i yaqe Pirisila girinten ga Yitaali jamaanen di, boyinaxa Rooma tunkanyugon ken ga ni Koloodi yi, a da ñaamariyen kini ti yahuudiyar su nan xate bakka Rooma deben di. Pawulu daga kafi i ya, ³ i di i nan taaxu nan golli doome, boyinaxa i su ni golliraxa baane ya yi, ken ga ni guppe dabariyen ña. ⁴ Tuumayinkoota su, Pawulu na kawandi yahuudiyarun allanxarankan noxon di, ma i na katu yahuudiyarun do geregunun faxaamundini. ⁵ Siilas do Timooti ga giri Masedooniya, Pawulu di i gollen su ña kawanden baane yi, na a koyi yahuudiyarun ña nan ti Isa ya ni Alimasiixu ke yi. ⁶ Xa yahuudiyarun ma duje ti a digaamun ña, i toxu diganburun konjo a da, Pawulu di i dorokokappen konko, a ti i da: “Saasa ken, axa fi ya axa du maxa, n raqenntaxa a di.” Gelli saasa xa kaane n faayi telle xabiila tananu kawandi.^p ⁷ A giri non ña nan daga yanqa yugo yogo noqun ña ken toxon ga ni Tiiti Yuusiti, allanbattaana ya ni, a kan do yahuudiyarun allanxarankan ga me kaaran ña. ⁸ Kirisiipu ken ga ni allanxaranka ke yinmanken ña, a do i kaadunkon, kafiini Korintinka jama gabe, i ga da Pawulu terinka, i saxu Kamanen ña, i tuubi nan wanqi. ⁹ Wuro yogo yi, Pawulu da Kamanen wari kuyindi a ga ti a da: “Maxa kanu de, jokki do an digaamen ña, maxa kuuru, ¹⁰ boyinaxa n ña do an batten ña, sere su nti i kitten katta an ña ma xa na an barama, boyinaxa sere gabe yi n maxa ke debe di.” ¹¹ Pawulu da siine do taxande ña Korinti yi a ga soron xaranjundini Alla digaamen ña. ¹² Galiwu ga ñi Akaayi mareyen yinmankaaxun ña bire be yi, yahuudiyarun su kafi nan giri katta Pawulu yi ken bire yi, i da a raga na a deni katta kiitikutaanun ña. ¹³ I ti: “Ke yugo lafi soron walla allanbati kille ya di ke be do o sariyan ga da me sooxi.” ¹⁴ Pawulu ti i yi i moxo konno, xa Galiwu yinme ti yahuudiyarun da: “Axakun yahuudiyaru, a gan na ñi lenki ke yugo ga da fo bure xoore tana ya ña, n ra wa muñini na axa terinka. ¹⁵ Xa ke ni axa yahuudiya duuru ya xibaaren ña, boyinaxa axa na me yi do digaamun do toxonun ña do axa yinmenu sariyan batten ña, axa yinmenu na xurandi, nke ra nta ñaana axa da kiitaana yi ken ña. ¹⁶ A di i xata bakka kiitikutinoqun ña. ¹⁷ Ken sigira yi, Sositeene be ga ni Allaxarankan yinmanken ña, i da direeyen xenun di a yi na a katu kiitikutiran raqen ña. Galiwu ma hari i faayi du.

[Pawulu saageye katta Antiyokiya yi]

¹⁸ Pawulu da wuccu gabe ña Korinti yi, ken falle a sare maarenmun ña, a do Pirisila do Hakkili da fuuren wutu nan daga Siriya jamaanen di. Saado i ga wareene, a di i yinmen siyi Senkereya, boyinaxa a ga da laahidu be wutu a tinme. ¹⁹ I ga kiñe Yefeesi yi, a da Pirisila do Hakkiila toxu no. Saado a ga telle, a bogu ti yahuudiyarun allanxarankan ña a di i joppe me kutana. ²⁰ Kun da a yaaga nan ti a da: “Toxi o maxa yere yi ke, xa a ma duje. ²¹ A dagante a ti i da: “Alla ga na duje,

^p**18.6** Geregunxannen ña, i ti: *Xa fore haqen ña axa yinme yi de!*

mi n ga saage katta axa yi.“ Ken falle, a da fuuren wutu nan bogu Yefeesu yi. ²² A ga kiñe Sesareya yi, a sege katta misiiden ña ni i kuuñi, ken falle, a yanqa katta Antiyokiya yi. ²³ A ga da wucce ña non ña, ken falle a giri non ña na Galaati mareyen do Firisiya mareyen su wura debe ti debe a ga xarallenmun kawandini ti i nan duruxoto.

[Hapoolo dagaye Efesu]

²⁴ Ken su falle, yahuudiya yugo yogo ñi no, a toxon ga ni Hapoolo, Alesandiri saare renmen, a kiñe Efesu. Sere ya ni a ga ra wa digaamen da siri, Safandi Sennun xa tuwaaxun ña a maxa. ²⁵ I da a xaranjundi Kamanen killen ña. A haqilen siren ni, a ya soron xaranjundini Isa fin ña ti duruxotoyen ña, xa a ñi Annabi Yahaya wanqinden baane ya tu. ²⁶ A haqilen taaxunten da digaamen joppa yahuudiyannun allanxarankan noxon di. Pirisila do Hakkila ya a terinkana. Ken falle, i da a deni i kan di, a ga ma ñi fo wo fo tu Alla killen di, i da a su ko a da na a xurandi. ²⁷ A ga da Akaayi dagayen ñanni, maarenmun ti a da fo siren ñanni, i xa da kayitin safa na a xayi katta non Isan xarallenmu be ga tonjondi ti Alla horoman ña, ti i na a dero moxo siri. A ga kiñe non ña, axa di i deema moxo siri ti Alla xibaaren ña. ²⁸ A na digan xullen ña konno duna su taanun xanma, ken ña saabuda ni yahuudiyannun ga ma xenpa kita a digaamun ña, boyinaxa a na a koyini ti Safandi Sennun ña yi nan ti Isa ya ni Alimasixu ke yi.

19

[Pawulu dagaye Efesu]

¹ Hapoolo ga ñi Korinti yi, Pawulu xa da jamaanen segendanun debun su kutu nan yanqa katta Efesu yi. A da Isa xarallenmun yogonu ñi non ña ² a ti i da: “Axa ga tuubi, axa da Alla Fanka Sennen kita ba?” I da a jaabi: “Xani, oku ma ken xibaare yinme mugu nan ti Fanka Sennen ña a di.” ³ Pawulu di i tirindi: “Ken di axakun wanqi kan moxo nan tuubi?” I ti: “Annabi Yahaya ga soron wanqini moxo be, o xa wanqi kundun ña yi nan tuubi.” ⁴ Pawulu ti i da: “Yahaya ñi soron wanqini ya, ken ga a koyini nan ti i nimisi nan saage katta Alla yi, a da a ko jaman da nan ti sere ke be ga riini i falle, i nan saxu a yi, ken ga ni Isa yi. ⁵ I saxu a digaamen ña, i wanqi ti Yinmanken Isa toxon ña. ⁶ Pawulu ga di i kitten saxu i yinmun xanma, Fanka Sennen yanqa i xanma, i joppe xan tananu konno ke be do i yinmenu xannen ga nta baana, nan saage Annabinyindigaamunu. ⁷ I su kafumanten ni soro tanmi do fillo ya yi. ⁸ Xasu sikki noxon di, Alla ma koota su ma Pawulu ga daga yahuudiyannun allanxarankaanun noxon di, a haqilen taaxunte, na Alla mareyen maxankutu soron da, ni i duruxotoyen su dabari ma ku beenu ga a terinkana ga da a faxaamu nan dufe ti a yi. ⁹ Ken di i moxo su, xallanxoto ya jama ke di, ku be ga bara tonjondini, i ga Kamanen killen beqe a su jon di. Pawulu laato bakki i ya, a do maarenmun daga Tirana xarankan di, i ya xaranjundini non ña koota su. ¹⁰ I toxi

ken moxo yi xaaxu filli, Asiya jamaanen muuma, yahuudiyanun do geregulun su da Kamanen Xibaari Linen mugu.

Seewa renmun xibaare

¹¹ Alla kafunten ɗa Pawulu yi na kaawafi xooron dabari moxo siri. ¹² Soron saage Pawulu lanxannan do a golliɗanyiraamun wutu nan daga i suusa i towoyinton ɗa, i na saha, jinna burun na bogu i ya. ¹³ Yahuudiyanu yogonu xa ya yaalan ɗa do noqunun ɗa nan ti i ya jinna buren xatana bakka soron ɗa ti Yinmanken Isa toxon ɗa, i na ti jinna buren da: “N da an ɗaamari bogu ti Isa toxon ɗa, Pawulu ga Isa ke be konno.” ¹⁴ Seewa, ken ga ni Yahuudiyanun sadaxakiɗandaana yinmanke yogo ya ni, a ya renyugun soro ɗeri golle ni ke yi. ¹⁵ Xa koota yogo, jinna buren ti i da: “N ɗa Isa tu, n da Pawulu xa toxon mugu, xa axakun ni ko baane yi?” ¹⁶ Jinnaburugume ke dire katti i ya, nan xeni i ya, ni i guma. I ga duguta a yi, i wurunten bogu a kan di i duuro, i faton su do joogiyen. ¹⁷ Efesunkon ga da xibaare ke mugu, yahuudiyanun do geregulun, i su kanu moxo siri. A su saage Yinmanken Isa toxon derono. ¹⁸ Jama ke ga tonɗondi, fo wo fo ga golli bure be xanma biten di, a su ri seede ti a yi jaman jon di. ¹⁹ Xuurunkataano jama be ga tuubi, i di i xuurunɗun kitaabun ri ni i buyi a su yaaxon ɗa. I ga da kitaabu ku jonkon kontin bugandi, a gemu tankarage wujune godimelenɗe yi.^q ²⁰ Kamanen senben do a toxon tallan sanqi ku moxonu ya yi. ²¹ Ku fiinu falle ya ni, Pawulu ga kande Yerusalaamu dagayen ɗa, xa i joɗaana Masedooniya do Akaayi yi. A ti: “N ga na daga non ɗa, waajibin ɗa ni n nan kiɗe Rooma xa yi.” ²² A di i golliɗaɗaano filli wara dagana Masedooniya, kun ga ni Timooti do Erasiitu yi, xa aken yinme da waxatinne ɗa Asiya mareyen di.

[Timooti Efesu dagaye]

²³ Ken waxati ya manɗanxooren ɗa Efesu yi do Kamanen killen xibaaren ɗa. ²⁴ Taga yugo yogo ɗi non ɗa, a toxon ga ni Demeteeri, a ya fi buccunnun dabarini ti goduxullu ɗa Hariteemi sawaran ɗa. Soro beenu ga ɗi kun gollu dabarini i da nafa xoore kita i di.^r ²⁵ A di i kafu soro yogonu yi ku beenu ga ken golle me tana yi, nan ti i da: “N maarenmu, axa ya a tu nan ti o xeerin bakka o da ke golle ya di, ²⁶ xa ke be ga du yi, xa da a wari, xa da a mugu, Pawulu ga tini hadamarenmen yinme kitten ga da fo wo fo dabarini, kun feti batifo siru yi. A di i duruxotoyen su dabari nan jaman fo gaben haqilun yilla. Efesu baane feti ken ɗa de, fayida a faayi Asiya mareyen su kitana. ²⁷ Nan ti fe a ya xenpeene o golle ke baane kasaaran ɗa, a ya o jalaɗɗe Hariteemi ke xa darajan xenundini, na a batikan xa raxoso. Asiya do duna muuman su xa na a ya batta.” ²⁸ Jaman ga da ken mugu, i butu nan toxu

^q**19.19** Maxanbaane kiye tugaadin ɗa genme godo xullu baane yi ken waxati.

^r**19.24** Hariteemi: Ke ni jalanyaxare yogo ya yi, i ga da a raga xo duna su ma ga ni a ya yi. Soron ɗi a yaagana ma i naaburun na jiidi, i xaaxon nan liɗo. A batikan me batika xoore ma ɗi duna di ken waxati. A kafunten ɗi duna fo kallankon ɗeri ya yi.

xaarun ɲa nan ti: “Oku Efesinko da ke jalan xoore, ken ga ni Hariteemi. ²⁹ Ken manqanɲe ro do deben su yi, jaman danginte, i da Galiwu do Arisitaariku raga, kun ga ni Pawulu terallenmon ɲa, i ga giri Masedooniya yi, i di i xosa daga deben meñiyi konpo xooren di. ³⁰ Pawulu lafi dagana du koyi jaman ɲa non ɲa, xa xarallenmun ma duɲe. ³¹ A menjanɲun ga ni non mansakundan soro yogonu yi, kun xa da faaren xayɪ a yi na a xanjo ti a nan maxa daga non ɲa. ³² Ken da a ñi , jama ke yinme do me kutanden ɲa me yi. Yogonu ya tini kundu, yogo tananu ya tini kundu, i sere gabe nta a tu fo be yinme saabuda, i ga da me ñi. ³³ Yahuudiyanun da Alesandiri wara du kaane, jama ke yogo ya xibaare ke moxo konno a da. Alesandiri di i kitten wutu kanmun di ti i nan kuuru, a lafi a konno jaman da nan ti ikun taɲen nta a di. ³⁴ Xa a ga xura jaman da nan ti yahuudiyan ɲa ni, i da leerinu filli me ña i ga xaarun ɲa nan ti: “Oku Efesinko da ke Hariteemi me nta duna di.” ³⁵ Ken falle, sere ke be siginten ga deben faarun ɲa, a da jaman sabarindini nan ti: “Efesinko, ko baane na yere a ga nta a tu nan ti o da ke jalan xoore Hariteemi batika ke do a sawura^s ke be ga giri kanmun di, i maranten na oku Efesinko ya maxa? ³⁶ Boyinaxa, axa yaaxen ɲa a yi balle ra nta ñaana ke fi yi, xa tenkun xa maxa fo wo fo ña, fo be ga nta xawa. ³⁷ Axa da ku soro raga ni i riiti yere, i ma fo fayi o batika ke noxon di, i ma fo bure xa ko o jalanɲen ke xa da. ³⁸ Gelli fi ga Demeteeri do i golliñallenmon do sere tana ya naxa, kitiraanun ɲa no, i nan daga kiitikutaanon sagata. ³⁹ Fi tana ya ga axa maxa, xa da a ko, xirisun na a yaaxen muuru na a maarendigaamu. ⁴⁰ O ga ma o haqilen toxu o du yinme di, Roomankon ɲa o jalagini do o lenki da ke golle yi, manqanɲe be o ra nta hari a maanan kono soron ga a faxaamunu.” ⁴¹ A ga ñeme digaamen ɲa, jaman sanqi.

20

[Pawulu dagaye katta Masidoniya do Geresiya yi]

¹ Manxanɲen ga tenku, Pawulu da maarenmun kafu me yi ni i xanjo ti i nan duruxoto, ken falle, a do i sare me yi nan daga Masedooniya. ² A da ken mareyen wura a ga digaamunu Isa xarallenmun da nan senben kini i ya siri, ken falle, a kiñe Geresiya yi.^t ³ A da xasu sikki ña non ɲa, a ga lafi fuuren wutu bire be nan daga Siriya, a da a mugu nan ti yahuudiyanun da janbayen tafu i da, ken saabuda a kande saageyen ɲa katta Masedooniya yi. ⁴ A do soro beenu ga daga doome, i toxonun faayi: Piira renyugo Sopputoro, a ga giri Beriya; Arisitariku, do Sekundi, kun ga ni Tasalonikanko yi, do Galiwu ken ga ni Derebinke yi, do Timooti, kafiini Tikiiku do Torofiimu, Asiya mareyen di. ⁵ Ku soro ware dagana o kaane, i ya o

^s**19.35** sawura: Tuwaanon sinmeyɪn di, ke sawura ni gide ya yi a ga giri kanmun di, a ga batika ke noxon ɲa.

^t**20.2** Geresiya: Ken ɲa a koyini nan ti a kiñe Korinti ya yi, ken ga ni Geresiya debi xooren ɲa.

dukku Torowadi. ⁶ Pasikuwansallen dangi falle, o xa da fuuren wutu Filipus fanxannen ŋa, bito karagi o ga jin xanma dagana, ken falle, o di i ŋi Torowadi, o da koye ŋa me xanma non ŋa.

[Ewutiku furen wundiye]

⁷ Alahadin wuron be ga ni koyen koota fanan ŋa, o da me ŋi, o ga a mulla nan ponŋen kutu. A koota wuron di Pawulu ga a mulla nan soxoban daga, a sere maarenmun ŋa nan digaamu i da ma wuron taxande ga kiŋene. ⁸ O ga da me ŋi senkanso ke be noxon di, lanpa gabe kumunten ŋa no. ⁹ Fonnaxaye yogo ya taaxunu palanteerinboten ŋa, a toxon ga ni Ewutiku, Pawulu ga dalla digaamen ŋa, fonnaxaye ke xenqe ma a ga suqeene bakka senkanso sikkandi ke palanterin xanma nan yere. O ga a girindini, ken da a ŋi a kara. ¹⁰ Ken sigira yi, Pawulu yanqa nan jimi a yinma, a fane a yi nan ti: “Xa maxa xawuje, a ma kara.” ¹¹ Ken falle, Pawulu yille segene nan ponŋen kutu a di i yige doome, ken bire a jokki do digaamen ŋa ma yillen ga kareene, ken biren a daga.^u ¹² Fonnaxaye ke bireyen da a su seewondi, i do a saage katta i kan ŋa.

[Pawulu dagaye Mileeti]

¹³ Oku fana ya n ro fuuren noxon di o ga tenji Hasoosi yi, o ga Pawulu wutu noqun be, boyinaxa aken da a xanu i nan tere katta non ŋa. ¹⁴ Pawulu ga da o ŋi Asosi, a ro kafiini o yi fuuren di o daga Mitileeni. ¹⁵ A koota yillakaran ŋa, o da fuuren wutu non ŋa nan daga ma Kiiwu kaaran ŋa; a bita fillandi o kiŋe Saamu yi, a bita sikkandi koota, o kiŋe Mileeti yi. ¹⁶ Pawulu ma lafi dallana Asiya mareyen di, ken ŋa saabun ni o ga ma sigi Efesu yi, a xorotinten ŋa ni, boyinaxa a lafi ya i nan kiŋe Yerusalaamu yi fane, saado Pentakoosin sallen ŋa. ¹⁷ Pawulu da du toxu Mileeti yi na faaren xayi Efesu misiiden xirisun ŋa ti i nan ri. ¹⁸ I ga kiŋe, Pawulu ti i da: “Gelli koota fana be n ga kiŋe Asiya mareyen di, n do axa ga ŋi doome moxo be, axa ya a tu. ¹⁹ Yahuudiyannun da tooran danben su saxin ŋa, n da a su muŋi, n do yaaxanjin, xa n ma Kamanen golle do duxootaraaxu dabari. ²⁰ Fo wo fo ga axa nafana, n da axa xaranjundi a su ya jaman jon di, na a ko axa da ka do ka, n ma mungu hari baane yi. ²¹ N da a ko yahuudiyannun do geregundun su da ti i nan tuubi nan du rasaaga katta Alla yi, i nan saxu o Yinmanke Isa yi. ²² “Saasa, Fanka Sennen di n ŋaamari, n ŋa dagana Yerusalaamu yi, nta a tu ke be gi n kitana non ŋa. ²³ Xa n ŋa a tu n ga daga debu be su yi, Alla Fanka Sennen na a kooni n da ŋa nan ti tooran do kasoroyen ŋa ni n dukku no. ²⁴ Xa, nke xaaju nta a di, n mi n yonkin raga fo wo fo yi, fi be ga ni hanmin ŋa, ken ni na faarannaaxu ke ya tinmandi, Yinmanken Isa ga di n ŋaamari fo be yi, ti n nan seede ti Xibaari Liŋen ŋa, ken ga ni Alla horoman ŋa. ²⁵ “Saasa ke, lenki ga na dangi, n ŋa a tu nan ti axa du baananbe su ntaxi nke walla, n ga kiŋe axa be yi, na Alla Tunkaaxun fin ko axa da.

^u**20.11** Ponŋen kutu kutu: Ke ni Isa faatiyen sadaxan ŋa, xo 2.42; 2.46; 20.7

²⁶ Ken ɗa sigi n ga a xurandini axa da lenki nan ti sere su ga na sanku keeta, a jalagi nti n ɗa. ²⁷ Boyinaxa Alla ga da fo wo fo rakutu, n da a su ko axa da, n ma mungu do hari baane yi. ²⁸ Xa da axa kiilun toxu axa du yinme di, xa na axa killun toxu Fanka Sennen ga da axa ɗa jaxo ku be naganaanon ɗa, xa da axa killun toxu Alla jaman di, Isa ga di i foren joxu do jama ke be fin ɗa, mi i ni kisi.^v ²⁹ N ɗa a tu n ga na daga bire be soro yogonu roono jama ke noxon di ya, xoyi turun burun ga nta jaxon togo moxo be.* ³⁰ Soro ya kitene axakun yinmenu noxon di, i ga gaaren gaben konno, ma Isa xarallenmun ni i jokki. ³¹ Xa da axa du koroosi de! axa nan sinme siino sikki n ga axa du baananbe su xaranɗundini wuron do kiye, mi n ga wuunu. ³² “Keeta ke, n da axa xaliifa Alla yi do a digaamun horoman ɗa, i ga ra wa axa sabatindini, na xunbane kaane taaxu sere sugandinten su da. ³³ Axa yinmenu ya a tu nan ti n ma lafi goden do kanɗe yi, n ma lafi sere yiraamu yi. ³⁴ N golli ti n senben do n butten ɗa yi na du birandi, soro beenu ga di n batten ɗa, ni i xa birandi do du yi. ³⁵ Abada n na a koyini axa yi ya nan ti axa nan golli kundu ya yi na misikiinon deema, axa na sinme do Yinmanke Isa yinme da ke digaame xa yi a ga ti: “Kuyinden ɗa na fasu diina keteyen ɗa.” ³⁶ Pawulu ga ɗeme digaamen ɗa, a tusi a do jaman su da Alla yaaga. ³⁷ Ken sigira, a su wu*, nan fane Pawulu yi na a sunbu. ³⁸ A digaame be ga di i sunondi ken ni ya, a ga ti: “Saasa ke, lenki ga na dangi, axa du baananbe ntaxi nke walla.” Ken falle, i da a tuusi katta fuuren ɗa.

21

[Pawulu dagaye Yerusalaamu yi]

¹ O do Efesu xirisun ga fate me yi bire be, o da fuuren wutu nan xosi daga Kosi yi, ken bita fillandi, o kiɗe Roodi yi, ken falle, o daga Patara yi. ² O da fuure yogo ɗi no, a ga dagana Fenisiya yi, o ro ken ɗa di nan daga. ³ O ga da Sipiri hayina bire be, o daga ti banbaxun ɗa nan xiini katta Siriya yi. O ga kiɗe Tiiru yi o sigi, boyinaxa o fuuren likkun nan xawa yanqana non ɗa yi. ⁴ O da xarallenmun yogonu ɗi no, o da koye ɗa i maxa non ɗa, Alla Fanka Sennen di i ɗonqi, i ti Pawulu da: “Maxa daga Yerusalaamu yi. ⁵ Xa ken di i fi su, o koyen ga tinme bire be, o jokki do o killen ɗa. Yugun do yaxaru, kafiini lemunu, a su giri do o yi no o tuusi. O ga bogu deben di, o ri bera xoore yogo yi fanxannen ɗa, o su tusi nan allanyaage doome. ⁶ Ken falle, o sare me yi, oku ro fuuren noxon di, o tuusindanon xa saage katta i kaanun ɗa. ⁷ O ga giri Tiiru yi, o daga Toleema yi, xarallenmu be ga non ɗa, ni i kuuɗi. O da koota baane ɗa i maxa non ɗa. ⁸ Ken yillakaran ɗa o dangi, nan kiɗe Sesareya yi, o yanqa Filipi kan di, i ga a xilli Xibaari Linen kiɗandaana. I ga da soro

^v**20.28** Jaxon: Ken wure ni Isa Alimasiixu yimotonon ɗa yi

***20.29** Mat 7.15; 10.8; 9.24-25

***20.37** Kum 45.14; 46.29

ku ñeri be sugandi Yerusalaamu yi, i du baananbe ya ni Filipi ke yi.^{w 9} Renyaxaru naxati ya na maxa, xusun, i ga Alla digaamen kiñandini, i bada ma yaxi.¹⁰ O ga da bito dantanto ña no bire be, Xayifaare yogo giri Yahuda a toxon ga ni Agaabu.^{x 11} A ga kiñe o yi, a da Pawulu naxanadunsiitaaden wasa bakka a xoodon ña ni i taanun do i kittun siiti ti a yi, nan ti: “Fanka Sennen ti kundu ya yi, sere be fo ga ni ke naxanadunsiitaade yi, yahuudiyanun riini a kaman siiti kundu ya yi Yerusalaamu noxon di, na a ro mukkunun kitten di.¹² O do Sesareyankon ga da ku digaamu mugu, o su da Pawulu xanjo nan ti a nan maxa daga Yerusalaamu yi.¹³ Pawulu ti o da: “Axa wuunu mani ya axa gi n butten loxondini, nke moxon siren ña ni, nan ti fe i ga ni n siiti baane, xa n na kara Yerusalamu yi do Yinmanken Isa toxon ña yi.¹⁴ Boyinaxa o kori a yi, o da a wara, o ti Kamanen lijun ga ni ke be yi, ken nan ña.¹⁵ Ken falle, o do o moxon sirondi nan daga Yerusalaamu yi.¹⁶ Sesareya xarallenmun yogonu da o tuusi, i daga o yanqandi Mansoona kan di, o gan xawa toxiini noqun be, aken ni Sipiri saare renmen ña yi, xarallen fanaanu ku du baananbe ya ni.

[Pawulu kiñeye Yerusalaamu]

¹⁷ O ga kiñe Yerusalaamu yi, maarenmun ñaxalinta xooren do o bisimilla.¹⁸ Ken yillakara, o do Pawulu daga Yaaxuba kuuñi i kan di, o da misiiden xirisun su ñi me xanma non ña.¹⁹ Kuuñinden dangi falle, Alla ga da a wara fo wo fo su dabarinden ña mukkunun naxa, a da a su laxami i da baane baane.²⁰ I ga da ken mugu, i da Alla tiiga nan ti Pawulu da: “O maarenme, an da a wari, tanmanime wujune yahuudiya ya n tuubi, i ya sariyan xa batta moxo siri.²¹ Soron ga fo be konno an xibaaren di, ken ni ya ti yahuudiyanun be ga do mukkunun naxa, an ñi i xaranjundini nan ti i na Annabi Muusa Sariya ke ya wara, i nan maxa i renmun sunnandi, i nan yahuudiyan laadan wara.²² Sikka su nta a di, i na a mukku ya nan ti an ri, o na mani xa dabarini ken di?²³ Saasa, o ga ke be konno an da, ken dabari, soro naxati ya yere i ga da laahidun wutu,²⁴ an na kafi i ya an di i nan daga senoyinsadaxan bugandi, a ga na ña haqe su yi, an na a tuga i ni i yinmun siyi, ken moxo di, a su na saxu a yi nan ti soron ga ke be konno an xibaaren di, tonju fe, i na a tuunu ya xa nan ti anken yinme ya sariyan batta.²⁵ Xa ku beenu ga feti yahuudiyanu yi i ga saxu Isa Alimasiixu ya nan tuubi, o da kayitin xayi i ya nan ti i da: “Xa maxa daaba yige yiga ke be ga sadaxi jalanjun da, axa maxa foren yiga, axa maxa jiiba yiga, axa maxa jeeni.²⁶ A koota yillakara, Pawulu do soro ku naxati daga, i su da senoyen laadan dabari, ken falle, i daga Allanbatikaxooren noxon di, na a ko, senoyen ga xawa ñemeene koota be, ken koota ya ni, i ga sere baane su sadaxan bugandini.

[Pawulu rageye]

^w**21.8** Deemandaanon sugandinden xibaare: Ñan 6.1-6

^x**21.10** Ñan 11.28

²⁷ Senoyen biton ñeri ga tinmene, Asiya mareyen yahuudiyanu yogonu da Pawulu wari Allanbatikaxooren noxon di, i da jaman su xiri katta a yi, i da a raga. ²⁸ I haarun nan ti: “He Banisirayilaganko, xa do o deema de! Yugo ke be ga xararjundini do noqun su yi no o jaman bonondi, no o sariyan bonondi, na ke Allanbatikaxoore xa bonondi, ken baane fe, a da hari geregunun xa rondi Allanbatikaxooren di, nan ke noqu senonte mexindi.” ²⁹ (Efesinka yugo ke be toxon ga ni Torofiimu, yahuudiyanun ga da a do Pawulu wari doome deben di, i da a sinma nan ti a do a ro Allanbatikaxoore ke noxon di ya). ³⁰ Manqanjen xooro deben di, soron su ri, i da Pawulu raga na a kuruntu bakka Allanbatikaxooren noxon di, ken sigira yi, i da follaqun texi jowoodi. ³¹ I do Pawulu karindi feeren ga me yi, xibaaren kiñe Rooma militerinun xirisen ña nan ti manqaxoore sigi Yerusalaamu yi. ³² Ken sigira yi, a da militerinun do yinmanko yogonu kafume yi nan wuru dagana katta jaman ña. I ga da kumandanjen do i militerinun wari riini, i da Pawulu katunden wara. ³³ Kumandanje kiñe, a da a raga, nan militerinun ñaamari ti i na a yetu ti jalaxonu filli yi. Ken bire a di i tirindi: “Ko ni ke yugo yi? A da mani ña?” ³⁴ Jaman ken ña haarun ña tan, baane do baane nta me faxaamunu; i ga konto fo faxaamunu manqanjen maxa, kumandanjen ti militerinun do Pawulu nan daga militerin kan di. ³⁵ Pawulu ga kiñe segemaaden ña, ma militerinun ga a wutu ya jaman gumanden saabuda. ³⁶ I do haarunjen ña me yi nan ti: “Xa da a kari!”

[Pawulu moxonkonje]

³⁷ I do Pawulu ga roono militerin kan di bire be, a ti kumandanjen da: “An haqe toxu, n ra wa fo koono an da ba?” Kumandanjen da a tirindi: “An ña geregunxannen mukku ba?” ³⁸ Aken ña feti Misiranke ke be ga da jaman murutindi waxati danginte ke, a do wujunu naxati serekallaana ga daga gunjuran di?”^y ³⁹ Pawulu ti: “Nke ni Yahuudiyan ña yi, Taarisu saare renmen, Silisiya debe xoore, n da an yaaga, dunde n na digaamu jama ke da.” ⁴⁰ Kumandanjen dunde, Pawulu siginte segemaaden xanma, a da jaman taagumanse ti i kitten ña. I su ga kuuru bire be, a digaamu i da abaraaninxannen di nan ti:

22¹ “N Faabanu, n maarenmu axa di n terinka n na du xurandi axa da.” ² I ga da Pawulu mugu abaraaninxannen konno, a su kuuru xa tukku, ken biren Pawulu ti. ³ “Nke ni Yahuudiyan ña yi, Taarisu saare renme, Silisiya mareyen di, xa n xooro ke

^y**21.38** Serekallaana: Soro ya ni, i ga muruti katta Roomunkon ña, i do i labonu ga terene, na soron kari muqen di.

debe ya di yere Gamaleeli* maxa, a di n xaranjundi o kisimaanu sariya ke yinme ya yi. Alla fin ñi a gan xoto n maxa moxo siri, xoyi axa ga moxo ke be yi lenki.^z ⁴ N da tooran danben su saxu Kamanen da ke kille kurunba battaanon ña, n da yogonu kari, nan yogonu raga yugun do yaxarun, ni i sedi kason ña, ⁵ sadaxakiñandaanon yinmanken do kiitikutaanon su ra wa seedene ti ken ña. Ikun yinmenu du ya n da kayitin kini n ña nan ti n nan daga a kini o maarenmu beenu ga Damaasixu yi. N daga non ña, mi n na Isa yimotoonu raga ni i riiti Yerusalaamu yi ni i tooro. ⁶ N dagante, n ga tinto Damaasixu yi, fayida midin waxatin ña, ken noxondi nooro xoore yogo giri kanmun di ni n kaaron su xurandi. ⁷ N xenu ñiiñen di, n da diganxanne yogo mugu a ga tini n da: 'Sawulu, Sawulu, an ni n toorono mani yi?' ⁸ Ken bere n da a tirindi: “Yinmanke, ko ni anken ña? A di n jaabi nan ti: “Nke ya ni Isa, Nasaaranke, an ga ke be muurunu.” ⁹ Soro beenu ga di n batten ña, i yaaxen ña nooro ke yi, xa i toron nta diganxanne ke yi. ¹⁰ N ti a da: “Yinmanke, n nan xawa mani xa ñaana ken di?” Yinmanken ti n da: “Giri an nan ro Damaasixu yi, an ga na kiñe non ña, i na a koono an danja an gan xawa fo be dabarini. ¹¹ Nooro ke xotoyen saabuda n yaaxon

*22.3 Ñan 5.34

^z22.3 O kisimaanu sariya: Ke ni Tawureeta, Annabi Muusa Sariya ña yi.

rage, ku beenu ga di n batten ɲa di n geesu katta Damaasixu yi. ¹² “Yugo yogo ya no, a toxon ga ni Ananiya, allankannaana, a ya sariyan batta, a toxo siren baane ya ni ken noqu yahuudiyanun su raqen di. ¹³ Ananiya ri katti n ɲa nan ti: “N maarenme Sawulu, saage warini, ken sigira yi, n da Ananiya wari. ¹⁴ A ti n da xadi: 'O kisimaanu Alla da an sugandi ya no saado lenki ga kiñene an ni i sagon tu, an nan Telenonten wari ti an yaaxon ɲa, a yinme raqen ga ke be konno an na a mugu. ¹⁵ Ken maanan ni ya, an nan ñaɲa a da seeda yi ti an ga da ke be mugu na a wari soron su naxa. ¹⁶ An na mani dukku? Giri an nan wanqi, an junuubunu na xafari ti Isa toxon ɲa'. ¹⁷ N ga saage Yerusalaamu yi bire be, n ga allanyaagene Allanbatikaxooren di koota yogo, Kamanen da du koyi n ɲa. ¹⁸ N yinme ya n da a wari ti n yaaxen ɲa a ga ti n da: “A soobe bakka Yerusalaamu yi, boyinaxa an ga seedene ti n da ke be yi, i nta saqa a yi.” ¹⁹ N ti a da: “Kamane, i yinmenu ya a tu nan ti nke ya ñi dagana yahuudiyanun allanxarankaanun ɲa, soro beenu saxunten ga an ɲa, n gi i ragana ni i sedi kason ɲa, n gi i katta. ²⁰ Estebon be ga ni an seedan ɲa, i ga a karini koota be, nke yinme ñi non ɲa, a seedan ga ni ke be yi nke yinme ya n da a karindaanon yiraamun raga. ²¹ Kamanen ti n da: 'Anken nan daga tan, n na an xayini noqu laaten ɲa yi katta

mukkunun ɲa.

[Pawulu, Rooma saare renmen]

²² Jaman da Pawulu terinka ma a raqen ga kiɲene ku digaamu yi, i da xaarunɲen joppa nan ti: “Ke yugo nan kara ya tan, a ma xawa birene fewu!” ²³ Manxanɲen ɲa tallan xoorono, i ya i yiraamun sedde kanmun di nan toxu xoben girindini, ²⁴ kumandanɲen ɲaamarindi i nan Pawulu deni militerinkan di, i na a katu, jaman ga direye ke be yi do a batten ɲa, ma a na a maanan ko. ²⁵ Xa i ga da Pawulu yetu bire be ti i ya a katta, a ti kumandanɲen battamaxen da: “Ken sariyan ɲa axa maxa ya na Rooma saare renmen katu a na ɲi axa ma a kiiti. ²⁶ Kumandanɲen battamaxen ga da ken mugu, a wurunten daga katta kumandanɲen yinme yi, nan ti a da: “An ɲi mani gollin danbe dabarini ke yi? Ke yugo ni Rooma saare renmen ɲa yi”. ²⁷ Ken sigira yi, kumandanɲen ri katta Pawulu yi nan ti a da: “Tonɲun, Rooma saare renmen ɲa ni an ɲa ba? Pawulu ti a da: “Yobo, n ni a ya yi.” ²⁸ Kumandanɲen ti saado nke ga ɲaana Rooma saare renmen ɲa, n da xaalisi xooren ɲa tuga”. Pawulu ti: “Nke kite Rooma non ɲa yi. ²⁹ Ku beenu ga lafi Pawulu katta ma a ga digaamu, i da a wasa ken batte di. Kumandanɲen yinme ga da a tu ti i da Rooma saare renmen ɲa yetu ti jalaxon ɲa kundu, a kanu.

[Pawulu kiitiye]

³⁰ A koota yillakaran ɲa, kumandanɲen lafi a tuunu ke be yinme saabuda yahuudiyanu ga da Pawulu raga. Ken saabuda, a da jalaxon wasa bakka Pawulu yi, na sadaxakiɲandaanon yinmankon do kiitikutaanon su xiri meɲiyen ɲa. Ken bire, a da Pawulu bagandi na a sigindi i jon di.

23¹ Pawulu di i yaaxon tonto yahuudiyanun kiitikutaanon di, nan ti i da: “N maarenmu, nke di n bireyen su ɲa ti fisirontaaxun ɲa yi Alla da ma lenki koota ke yi.” ² Xa Ananiya, ken ga ni sadaxakiɲandaanon yinmanken ɲa, a ti ku beenu ga Pawulu kaaran ɲa, i na a raqen kara. ³ Pawulu ti ken di: “Alla na an xa yangaxatana ya, ke munaafaxi ke! An taaxu yere ni n kiiti xoyi sariyan ga ti moxo be, xa sariyan ma duɲe a yi an nan

ñaamarindi i ni n raqen kara.”^a ⁴ Ku beenu ga ñi Pawulu kaaran ña ti a da: “An na Alla sadaxakiñandaanon yinmanken ña kaana kundu?”⁵ Pawulu ti: “N maarenmu, n ma a tu nan ti sadaxakiñandaanon yinmanken ña ni, boyinaxa a safanten ña kitaabi sennen noxon di nan ti: “Maxa an jaman yinmanken ka.” ⁶ Pawulu ga da tu ti kiitikutaanon jama ke yogonu ni Saduukagankon ña yi, i yogonu Farisigankon, a ferenfenti kiitiran ña nan ti: “N maarenmu, nke faaba ni Farisiganken ña yi, nke xa yinme ni Farisiganken ña yi, n faayi n ga kiitini ya do n jikken ga kallen falle wundiye be yi!” ⁷ Pawulu ga da ke ko bire be, manxanjen sigi Farisigankon do Saduukagankon naxa, jaman taxandi. ⁸ Saduukagankon kun ti kallen falle wundiye wo, maleyikanne wo, jinna wo, hari i baananbe nta a di, xa Farisigankon kun xa saxunten ña ni a yi nan ti ke su ni tonjon ña yi. ⁹ A ña manqanxoore yi, Farisigankon sariyanxaranmoxonu yogonu giri i sigi nan sonqo ti: “O ma jalagi su wari ke yugo yi, a ra wa ñaana jinna ma maleyikanne xa ya ga digaamu a da.”¹⁰ Manxanjen xoro ma kumandanjen yinme ga kanu i nan maxa Pawulu kutu kutu dunjen ña. A ti i militerinun do Pawulu nan daga militerinkan di.

^a23.3 ke munaafaxi ke: geregunxannen ña, i ti: ...*ke tagayi xurante ke!* Kayinden ña ni, xa o nta wure tana tu a yi, a ga ma ña munafaxi ña ga fe.

¹¹ Ken wuru fillandi, Kamanen da du koyi Pawulu yi nan ti a da: “Duruxoto ya de! An ga seeda n da Yerusalaamu yi moxo ke be, an nan seede n da Rooma xa yi kundun ɗa.”

[Pawulu kari feere]

¹² Ken yillakara, yahuudiyanun da janbayen tafu Pawulu da. I kuna nan ti i nan maxa yige, i n maxa mini fonni i ma Pawulu kita na a kari. ¹³ Soro beenu ga takke me da ti ke yi, a n fuɗu tannaxate sere yi. ¹⁴ I daga katta sadaxakiɗandaanon yinmankon do yahuudiyan xirisun ɗa nan ti: “O kuna me da ti halakkiyen ɗa nan ti o nta fo wo fo roono o ragen di, o ga ma Pawulu kita ya na a kari. ¹⁵ Saasa axa do kiitikutaanon xa na kumandanɗen yaaga nan ti a do Pawulu nan ri, a na ɗa xoyi axa ga a fiinun ɗa yaaxen muurunu siri. Oku moxonsironten ɗa ni na a kari saado a ga kiɗene axa yi yere.” ¹⁶ Xa Pawulu gidanyaxaren lenmen da janbaye ke mugu, a daga militerinkan di na a ko Pawulu da, ¹⁷ Pawulu da kumandanɗen battamaxe yogo xiri nan ti a da: “An do ke maxanbaane nan daga katta kumandanɗen ɗa, digaame ya a maxa katta a yi.” ¹⁸ Ken da a deni katta kumandanɗen ɗa ke moxo di. A ti: “Pawulu ke be ga kason ɗa, a ya nti n do ke maxanbaane nan ri digaamen ɗa a maxa katta an ɗa.” ¹⁹ Kumandanɗen da maxanbaanen raga ti i kitten ɗa, na a senbe kaaran ɗa na a tirindi: “An ti kan moxo?” ²⁰ Maxanbaanen ti a da: “An na a tu nan ti yahuudiyanun yogonu gemuxannen di nan ti i ya riini a muuru an maxa an do Pawulu nan ri kiitikutiran ɗa xunbane ma i na a fiinun yaaxen du muuru siri. ²¹ An moxo tu de! An nan fuɗu tannaxate sere yi, ku be ga kuna me da ti i nan maxa yige, i nan maxa mini fonni i ma Pawulu kita na a kari. I di i moxon su sirondi, i da janbayen tafu a da, i na an baane ya dukku.” ²² Kumandanɗen sare maxanbaane ke yi nan ti a da: “A ga xoto moxo su, maxa a kon sere su da nan ti an ri n toron boto ti ke janbaye yi de”. Ken falle, a yanpa a maxa, a daga.

[Pawulu deninde Sesareya]

²³ Ken bire, Kumandanɗen di i battamaxe filli xiri nan ti i da: “Xa da kamo filli militeri do tanɗere sigume parandi, kafiini kamo filli bundangume yi, ke wuro di, mexen kabun ɗa, n ɗa axa xayini Sesareya yi. ²⁴ Axa na siinun parandi Pawulu da ma axa do a sire na kiɗe guberineeri Feliixe yi.” ²⁵ A da kayiti yogo safa na a kini i ya, a ga ti kundu: ²⁶ “Nke, Koloodi Liisi ya n da ke kayiti xayi katta n xirise guberineri Feliixe yi, n ɗa an kuuɗini. ²⁷ “N ga da ke yugo be wara katta an ɗa kundu, yahuudiyanun ɗa n da a raga, i ɗa mulla na a kari ya. N ga da a mugu nan ti Rooma saare renmen ɗa ni, n di n militerinun da feere muuru na a dugutandi i ya. ²⁸ N do a daga i kiitikutiran ɗa, mi n na a tu i ga da a jalagi do fi be yi. ²⁹ N da a faxaamu nan ti i sariyan ɗa fin manɗanɗe ni i do Pawulu naxa, xa a ma fi ɗa ke be

sikki a gan xawa kalla , walla na a ro kaso yi. ³⁰ Sere ya n ri n toron boto ti a yi nan ti yahuudiyannun ɗa a mulla na a kari ti janbayen ɗa. Ke ya sabaabun ni, n ga da a wara katta an ɗa na a ko a jalagindaanon da gelli fo ga i maxa katta a yi, i nan daga katta an ɗa.“ ³¹ Kumandanɗen ga di i ɗaamari ke be yi, i da a ɗa. I do Pawulu daga Hantiripaati yi do wuron ɗa. ³² Militerinu beenu ga ɗi i taanun ɗa, a yillakara kun saage katta militerinkan ɗa, sigumun do Pawulu daga. ³³ I ga kiɗe Sesareya yi, i da Pawulu ro guberineeri Feliixe kitten di, na kayiti ke kini a yi. ³⁴ Guberineeri Feliixe ga da kayitin xara, a da Pawulu tirindi a ga giri mareye be di. A ri a tu nan ti a giri Silisiya mareyen ɗa di. ³⁵ Feliixe ti a da: “An jalagindaanon ga na ri bire be, n na an tirindi.” Ken biren a ɗaamarindi ti i nan daga Pawulu wara palen ɗa Erodi kan di.^b

24

[Pawulu kiitiye Feliixe jon di]

¹ Bito karagi dangi falle, sadaxakiɗandaanon yinmanke, ken ga ni Ananiya yi, a do yahuudiyannun xirisu yogonu ri Sesareya yi kafiini yugo yogo yi, a toxon ga ni Teritiilo, aken ni yahuudiyannu digankiɗandaanon ɗa yi. I daga guberineeri Feliixe noqu ma a na Pawulu jalagi. ² I ga da Pawulu sigindi Feliixe jon di bire be, Teritiilo da Pawulu jalaginden joppa nan ti: “Ee guberineeri Feliixe! O ga xeei xoore ke be noxon di lenki, a kite an ɗa di. An haqilisiren xa da yillayi gabe riiti jamaane ke di. ³ O ga ken xeei be di bire su yi, do noqun su yi, o ya an tiigana nan an maama ti ken ɗa, guberineeri Feliixe. ⁴ Xa o nan maxa an leelandi, o ya an yaagana an no o terinka fonne. ⁵ “O da a ɗi ke yugo ni masiibonta xoore ya yi, a da fitinan ro duna yahuudiyannu su naxan ɗa. Aken ni Nasaaranke ke killen yinmanke yogo ya ni, ⁶ a ɗi a mulla na hari o Allanbatikaxoore ke mexindi, ken ɗa saabuni o ga da a raga, ti o ya a kiitini ti o sariyan moxon ɗa. ⁷ Xa kumandanɗe Lisiya ri a dugutandi o yi senben ɗa, a da a jalagindaanon su yaaga ti i nan ri katta an ɗa. ⁸ An ra wa a yinme tirindini, o ga da a jalagi do ke be yi, a na a konno ya. An ɗa a faxaamunu nan ti o ga da fo wo fo ko, tonɗun ɗa yi.” ⁹ Yahuudiyannun da senben ro yugo ke digaamun di nan ti tonɗun ɗa ni. ¹⁰ Guberineerin ga da Pawulu taagumanse ti a nan digaamu, Pawulu ti: “N ɗa a tu nan ti ku siino su an ɗa ni kiitikutaanon ɗa ke jamaane di; ken saabuda, n saxunten ɗa an ɗa, ni n du kisi. ¹¹ A ma hari dangi bito tanmi do fillo yi, nke ga ri allanbati Yerusalaamu yi. An ra wa yi i tirindini. ¹² Ken sere su nta kitene be ga ra wa tini i di n do sere tana wari me kutana Allanbatikaxooren noxon di, ma yahuudiyannun allanxaranka noxon ɗa, walla xa deben di. ¹³ Ku soro ga fo wo fo konno nke xibaaren di, i ra nta a sahandini. ¹⁴ Xa n ra wa a xurandini an da nan ti: “I ga ti ke kille be ni gaaren ɗa, n no o kisimaanu Alla batta ti ken kille ya yi de, fo wo fo safanten ga Tawureeta do Annabinyinmun

^b**23.35** Palen: Tunkanyugon palen ɗa ni i meɗiran ɗa

kitaabun di, n saxunten ɗa a su yi. ¹⁵ Nke do n jalagindaano ku su jikken ɗa ni a di nan ti: “Furun wundini ya, fo siren do fo buren su.” ¹⁶ Ken ɗa saabuda, nke xa ga duruxotono nan ɗa duntente yi katta Alla do soron ɗa. ¹⁷ “N da siina gabe ɗa n ga tunan ɗa, ken falle, n saage riini n sadaxaanun kini n soron ɗa Yerusalaamu yi nan jakkaanu xa bagandi. ¹⁸ N seno falle ya ni, i ga di n wari Allanbatikaxooren noxon di. Ken waxati jama ma ɗi di n batten ɗa kundu, manqanɗe xa ma ɗi di n ɗa. ¹⁹ Asiya mareyen yahuudiyannun ɗa xawa n xilli katta an ɗa lenki, gelli jalagi ga i maxa kattin ɗa. ²⁰ Walla ku be ga yere yi saasa, i ga di n xiri i kiitikutiran ɗa koota be, i ga da jalagindi noqu be kiti n ɗa, i na a ko. ²¹ A ga feti n ga ferenfenti kiitikutiran ɗa nan ti: “N saxunten ɗa kallen falle wundiyan ɗa, axa faayi n kiitii ken ɗa yi lenki.” ²² Feliixe ya fi gabe tu Kamanen killen xibaaren di, ken saabuda, a da kiiten waxundi nan ti: “Kumandanɗe Lisiya ga na ri bire be, n na axa xibaaren faayi.” ²³ A ti militeri yinmanke be ga tangana da: “An do a nan daga kasonkan di, an na a wara ti i yinme yi, an nan maxa a soron kaba fo ɗaana a da.” ²⁴ Bito dantanto falle, Feliixe di yaqɗe Durusiila ri, yaxare ki ni yahuudiyan ɗa yi, a ti i nan Pawulu bugandi a nan fo koni i da danqanaaxun di Isa Alimasiixu xibaaren di.

[Pawulu sikke Feliixe di i yaqen jon di]

²⁵ Xa Pawulu da digaamen joppa ti telenɗontaaxun xibaaren ɗa yi, seren ga du koroosini moxo be, do kiite lagaren koota. Ken sigira yi Feliixe kanu, a ti: “A wase ke yi, fana! An ra wa dagana, n ga na waxati kita bire be, n na faare xayin an ɗa xadi.” ²⁶ Feliixe jikken ɗi a di ya nan ti Pawulu na goden ɗa kinni i ya, ken ɗa saabuda ni, bire su a ga a xilli i da a nan masala. ²⁷ Siino filli falle, i da sere tana ro Feliixe batten di, a toxon ga ni Pooriki Fesiite. Feliixi daga na Pawulu toxo kason ɗa ke su ma yahuudiyannun ni i toxo siren ko.

25

[Pawulu sikke Fesiite jon di]

¹ Guberneeri Fesiite taaxen dangi falle ti bito sikki yi, a giri Sesareya yi nan daga Yerusalaamu yi. ² Sadaxakiɗandaanon yinmankon do yahuudiyannun sere xooron da a sagata na Pawulu jaxaseedi a yi. ³ I da Fesiite yaaga na a xotondi a maxa ti a na Pawulu riiti Yerusalaamu yi, jaxa, i lafi a janbana ya na a kari killen di saado a ga kiɗene ya. ⁴ Xa Fesiite ti i da: “Pawulu ya koson ɗa Sesareya ya yi, nke yinme daganten na non ɗa yi. ⁵ Xa da axa xirisun yogonu wara n di i nan daga doome, i na a maanan koyi non ɗa, jalagi be gi i maxa katta ke yugo yi, gelli a ga da fo ya ɗa. ⁶ Fesiite ma dangi bito segi walla bito tanmi di Yerusalaamu yi, a saage katta Sesareya yi, ken yillakaran ɗa, a taaxu kiitiran ɗa nan ɗaamariyen kini ti i nan Pawulu riiti i da. ⁷ Pawulu ga ri, yahuudiyanu be ga giri Yerusalaamu yi, i da a yoori nan toxu jalagi xooron konno a xibaaren di, xa daliilu su nti i maxa, ke be ga a koyini nan ti i da tonɗun ɗa ko. ⁸ Pawulu ga du faasana, a ti: “N ma fo bure su ɗa

yahuudiyannun sariyan noxon di, n ma a ña Allanbatikaxoore noxon di, n ma a ña hari Tunkanyugu xooren xa yi.”⁹ Fesiite ga lafi i du sirondini yahuudiyannun da, a ti Pawulu da: “An ña dujene telle Yerusalaamu yi ba, nke yinme na an kiiti non ña?”¹⁰ Pawulu da a jaabi nan ti: “N faayi n ga tunkanyugu xooren kiitikutiran ña yi, n nan xawa kiitini yare ya yi. Nke xa ga ma fo ña yahuudiyannun ña, an yinme ya ken tu.”¹¹ Gelli n ga da golli bure ya ña a ga sigi n ga xawa kalla, nta balla kalla, ku soro ga fo wo fo konno n xibaaren di gelli gaaren ña ga ni, sere su ra nti n roono i kittun di. Ken ga fe n da an yaaga n xayi katta tunkanyugu xooren ña.”¹² Fesiite do i kiitikutaanon da me wari, ken falle a ti Pawulu da: “An ma ti an lafi dagana tunkanyugu xoore Kayisari ya banje, an telle tunkanyugu xoore Kayisari ya banje.”

[Fesiite do Tunka Agiripa digaame]

¹³ Bito dangi falle, Tunka Agiripa* do i gidanyaxare Bereniixa ri Fesiite kuuñi Sesareya yi.”¹⁴ I ga da bito ña non ña, Fesiite da Pawulu xibaaren kon Tunka Agiripa da, nan ti: “Yugo yogo ya yere, Feliixe ga da a toxu kason ña.”¹⁵ N ga daga Yerusalaamu yi, sadaxakiñandaanon yinmankon do yahuudiyannun xirisun ri katti n ña na a jalagi, i di n yaaga nan ti n na a kari.”¹⁶ Xa nke ti i da, Roomanko laada feti na sere kiiti kundun ña, a na ñi a di i jalagindaanon su ma meñi noqu baane, ñaamariyen na kini a yi a ni i moxo ko.”¹⁷ N di i ri doome, n xa ma fi ke leelandi, a koota yillankan ña, n taaxu kiiten ña na ñaamariyen kini ti i do yugo ke nan ri.”¹⁸ A jalagindaano giri katta a yi, xa n ga ñi jalagindu be sinmana, a maxa ña kun ña.”¹⁹ I do a na me yi do i diinan xibaaren do Isan toxo yogo ya xibaaren ña a ga kara, xa Pawulu ken sigi ti a ya birene.”²⁰ Nke konto a tuunu n ga xawa ke be ñaana, ken saabuda n da a tirindi gelli a ga lafi dagana Yerusalaamu yi, a na kiiti non ña.”²¹ Xa Pawulu yaage ti ike lafi Tunkanyugu xooren yinme ya ni i kiiti, ken ña sigi n ga da ñaamariyen kini ti, i na a toxu kason ña saado n ga a xayini kattaTunkanyugu xooren ña Rooma.”²² Ken biren, Tunka Agiripa ti Fesiite da: “Nke yinme lafi yugo ke digaamun mukku ya ti n toron ña ya”. Fesiite ti a da: “Xunbane an na a digaamun mukku ya”.

[Pawulu sikke tunka Agiripa jon di]

²³ Ken yillakaran ña, Agiripa do Bereniixa do girinba xoore ri meñiran ña, i do militeri yinmankon do deben sere xooro. Fesiite ñaamarindi, i da Pawulu riiti.”²⁴ Ken falle, Fesiite da digaamen wutu nan ti: “Tunka Agiripa, kafiini jama ke muuman su yi, xa da axa haqatoxu. Axa yaaxen ga ke yugo be yi kundu, yahuudiyannun su ya n ri kattin ña do a xibaaren ña. Gelli Yerusalaamu yi nan ri a wara yere, i ga tini a nan kara ya tan.”²⁵ Xa nke ma fo wari a yi de, ke be ga sigi a gan xawa kalla, xa, boyinaxa a yinme ga ti i lafi tunkanyugu xooren yinme ya ni i kiiti, ken ña saabuda ni n ga da a wara katta a yi.”²⁶ Xa n kori fo kitana n ga a safana kayitin di katti n

*25.13 Tunka Agiripa: Ñan 12

tunkanyugo Kayisari yi. Ken saabuda, n da a sigindi axa su jondi, na a sigindi anken Tunka Agiripa yinme jondi, a me ya di, ke meñiye falle, o na katu fo safana kayitin di noxon di.²⁷ Ken ga fe, na kasoranken wara katta sere yi, an ma a rage maanan ko, nke maxa ken ma faranfaro.“

26

[Pawulu moxonkonje Agiripa da]

¹ Agiripa ti Pawulu da: “Digaamen ña an maxa.” Ken bire, Pawulu di i kitten wutu kanmun di nan a ti: ² “Tunka Agiripa, n sewo na a sababun ña n gi n moxo koono an da ti yahuudiyanun ga di n jalagi fiinu beenu xanma lenki, ³ n sewo boyinaxa an ña yahuudiyanun laadan su tu, do i me kutande, ken saabuda, n ña an yaagana, an ni n terinka fonne. ⁴ Gelli n tugunne, yahuudiyanun su ya a tu nke ga tere moxo be, na a wutu n saare deben ña xa Yerusalaamu yi. ⁵ I yi n tu gelli fane, i ga na dunje i ra wa seedene ti a yi nan ti n ñi terene ya xoyi jama be ga n senbenta o diina ke yi, ken ga ni farisigankon ña. ⁶ N faayi n ga kiitini yere do n jikken saxuntan ña Alla ga da laahidu ke be wutu o kisimaanu da n ña saabun ña. ⁷ O xabiilanu ku tanmi do fillo su jikken ña a di nan ti laahidu ke ñaana ya, ken ña sabaabuni i ga a batta kiyen do wuro. Tunka Agiripa, ke jikke ya saabun ni yahuudiyanun gi n jalagini. ⁸ Axakun yahuudiyanu, axa tini kan moxo Alla ra nta furun girindini? ⁹ “Nke yinme ñi sinmene moxo su di mi n na Isa Nasarenke toxon bonondi. ¹⁰ N da ken golle dabari Yerusalaamu yi, n da Isa sere gabe raga na a ro kason ña, boyinaxa sadaxakiñandaanon yinmankon da ñaamariyen kini n ña, nke yinme dunje ti i kallen ña ya. ¹¹ N ñi dagana do allanxarankaanon ña ta gabe, ni i tooro, mi i na bara i danqanaaxun di, xonnaaxun saabuda, n ñi hari i jokinini do debu tananu yi ni i tooro. ¹² “Ken terende noxon di koota di, n ga dagana Damaasixu yi, sadaxakiñandaanon yinmanken yinme ya n da ñaamariyen kayitin kini n ña n ga daga. ¹³ Tunka Agiripa, midin waxatin ña, n ga do killen ña, n da nooro xoore wari a ga gilli kanmun di, a nan xuranta kiyen ña, n do soro beenu ga doome, ma nooro ke ga riini o yoori. ¹⁴ O su xenu ñiñen di, ken bire n da diganxanne yogo mugu a ga tini n da abaraaninxannen di: “Sawulu, Sawulu, an ni n toorono mani ya? An ga ni nke gaja, a nta fo sirono an ña.”^c ¹⁵ N xa da a tirindi: “Yinmanke, ko ni anken ña? “Yinmanken di n jaabi nan ti: “Nke Isa ya ni, an ga ke be toorono. ¹⁶ Xa, giri an nan sigi. Fo be ga sigi n ga da du koyi an ña, ken ni ya nan an sugandi na ñarji n gollinñanñan ña, an nan seedi ti an ga di n wari moxo be lenki, a do n ga riini fiinu be xa koyi an ña. ¹⁷ N na an kisini an yinme xabiilan do xabiilan tananu masiibon ña ya, n ga riini an xayin katta ku beenu yi ¹⁸ ni i yaaxon wuñi, ni i bugu sankuntaaxun biten di, ni i ro xuran ña, ni i bugu Ibuliisa mareyen di, ni i ro Alla

^c**26.14** An ga ni nke gaja, a wure ni an ballen nke di, an na an du ya toorono: geregunxannen di, i ti: *Naabure danpunden nta fo toorono i katiguman ña*

mareyen di, mi i na junuubu xafariyen do xeyen kita sere sennu be ga danqanaaxu ti n ɗa naxa'. ¹⁹ “Ke moxo di, Tunka Agiripa, gelli n ga da ke nooro wari, n maxa a kuta. ²⁰ N xosi joɗa Damaasixu taaxaanun fina ya kawandini, ken falle, n daga katta ku be ga Yerusalaamu yi, do Yahuuda jamaanen su yi, ken do xabiilan tananu yi, nan ti i nan nimisi, i nan du rasaaga katta Alla yi, na fisirontaaxun dabari ke be ga durasaagayen koyini. ²¹ Ke ya saabuni, yahuudiyanun ga di n raga Allanbatikaxooren noxon di, i ga lafi n karini. ²² Xa Alla deemanden saabuda, hari ke lenki n ɗa seedanaaxun kiɗandini a su kafumanten ɗa, sere xooron do sere maxayanqanto. Nta fo wo fo konno a ga feti Annabinyinmun do Annabi Muusa ga ti ke be ya ɗaana falle, ²³ nan ti: Alimasiiɗu riini toore ya nan kara, a fina ya wundini bakka furun naxan ɗa, a na nooron xibaaren kiɗandi i yahuudiyan do xabiilan tananun ɗa”. ²⁴ Pawulu ga digaamen noxon di mi na du xurandi, Fesiite xaarun ɗa a yi nan ti: “Pawulu! An tuuri! An xara ma an ga tuurini!” ²⁵ Pawulu da a jaabi nan ti: “N xirise Fesiite, n ma tuuri, n ga fo wo fo koono a su ni tonɗun ɗa yi, a sahanen ga ni. ²⁶ N ga digaamunu tunkanyugo ke be da, n saxunten ɗa a yi nan ti a ya fiinu ku xala, boyinaxa fiinu ku ma ɗa noqu muxunte yi. ²⁷ Tunka Agiripa, an saxunten ɗa Annabinyinmun ɗa ba? A xullen ɗi n da nan ti an saxunten ɗi i ya.” ²⁸ Ken bire Tunka Agiripa ti a da: “An da a sinma ke wucinne noxon di an ni n ɗaana Isa xarallenman ɗa ya.” ²⁹ Pawulu da a jaabi nan ti: “A jowo wo, a dalla wo, nke ke ɗa Alla yaagana, an baane da n fe de, do fo wo fo gi n terinkana yere lenki, axa xa nan ɗa xoyi n ga moxo ke be yi, a na a ɗi jalaxon ma ro axa xa yi.” ³⁰ A ga da ke ko, Tunkanyugon yinme, kafiini Guberineeri do Beriniixa, ken do soro kuttu be ga ɗi taaxunu no, a su sigi. ³¹ I bogunte, i ya tini: “Ke yugo ma fo wo fo ɗa, a ga n xawa roono kason ɗa, sakkati kalle”. ³² Agiripa ti Fesiite da: “A ga ntaxa yaage katta Tunka Kayisari ya, a ra wa warene no.

27

[Pawulu xayinde telle Rooma yi]

¹ I ga kande nan ti i yo o rondini jiidun fuuren noxon di katta Itaaliya yi koota be, i da Pawulu do kasoranko yogonu kini militeri yinmanke yogo a toxon ga ni Juliwu, a ga Tunka Kayisari jaman di. ² Adaramite fuure be ga n xawa dagana Asiya mareyu yogonu yi, o ro ken ɗa noxon di nan daga, Arisitariku xa ya kafiini o yi, aken ni Masedooniyanken ɗa yi Tesalonika mereyen di. ³ A koota yillakara, o kiɗe Sidooni yi, Pawulu ɗi toppoto di moxo sire yi Juliwu maxa, ken saabuda, a duɗe Pawulu nan daga bogu i menjanɗun ɗa debinnoxon di ma a ya fo kitana i ya. ⁴ O ga giri non ɗa bire be, o bogu ti Sipiri ginbakkan ɗa boyinaxa fanken tirinbe katta o yi. ⁵ O ga da Fanɗen du kutu Silisiya do Panfiliya kaaran ɗa, o kiɗe Miira yi, Lisiya jamaanen di. ⁶ Militeri yinmanke ke da Alesandirinu fuure yogo kita non ɗa, a ga dagana Italiya yi, a do o ro ken noxon di. ⁷ Fanken saabuda, o da bita gabu ɗa o fuuren ga kori jowoono, o ga kiɗene Niidiya karahanɗe fo xoore. Xa fanken

saabuda, o maxa a ni nan daga ti ken kille yi, o bugu ti Kereyata banbaxun ɗa nan daga ti Salimoona kinxennan ɗa.⁸ O duruxoto nan senbe fankitten ɗa, o kiɗe dingira yogo yi Laseya deben kaaran ɗa, i ga a xilli gaarasi sirun ɗa.⁹ Xa, o leele moxo siri, ken bire xa terenden xote, boyinaxa suumi kootan dangi. Pawulu di i gongo ken di nan ti:^{d 10} “N maarenmu, a faayi terenden ɗi kasaara xoore ya kiɗana o yi, kasaara be ga nta xenpene fuuren do багаasinun baane yi, xa a kiɗene ya hari oku yinmenu yi.”¹¹ Xa, militeri yinmanke ke ken saxunten ni fuurawurundaana ke do fuuragume ke ya yi diinanta Pawulu ga ke be konno.¹² A do xa gaarasi ke toqen ma ɗa xaaxon di, jaman senben kande ti i na a faayi ma i ra wa kiɗene Fenisiya yi, nan xaaxon ɗa non ɗa, non do Kereyata gaarasin tenjinten ga me yi kinxennen do saahelin.

[Fanka xooren gille geejin xanma]

¹³ Banbaxun fanka mulle yogo joppe gilli, soro beenu ga fuuren di i da a sinma nan ti i ɗanniye siro; ken saabuda i da fuuren garisaaden wutu nan senbe katta Kereyata kaaran ɗa dagana.¹⁴ Xa wucinne falle, fanka xoore yogo giri i ga a xilli saahelin kinxennan fanke.¹⁵ A da fuure ke kuruntu, o ra ntaxa dagana fanken maxa; o ga kori a yi, o da fuuren toxu a maxa a na a deni.¹⁶ O ga dangini fankitte yogo kinxennan ɗa, i ga a xilli Kalawudi, o duruxoto nan fuuranlenmen ro fuura xooren noxon di.¹⁷ O ga da a ro fuura xooren noxon di bire be, fuurawurundaanon da fuura xooren nereme ti kaccun ɗa, i kanu fanken na maxa fuuren sedi Siriti seyenɗen xanma, ken saabuda, i da fuuren kaccun fanafana, na a wara fanken maxa dagana.¹⁸ A koota yillakara, fanka xooren ga di i tooro, i di i багаasinu yogonu wutu fuuren di ni i sedi jin di.¹⁹ Biti sikkandi, i da fuuren jogaanun su sedi jin xanma ti i yinmenu kittun ɗa.²⁰ O da bita gabu ɗa o ma kiye wari, o ma saane wari, fanken xa na moxo beene ke ya yi, lagarun ɗa o do o jikken bogu bireyen ken ɗa fewu.²¹ I ga da waxati gabe ɗa bire be sere su ma yige, Pawulu giri nan sigi a ti jaman da: “N maarenmu, n ga ti axa da o nan toxi Kereyata axa gan duɗe, ke kasaara ma ɗi o kitta.”²² Xa ken di i fi su, xa maxa kanu, sere su nta kalla axa di, ma fuure ke be baane ga sanqiini de.²³ Boyinaxa n ga Alla ke be batta, a ya fo ga ni n ɗa, a maleyikanne yogo da du koyin ɗa wuri, nan ti n da: ²⁴ ‘Pawulu, maxa kanu, waajibin ɗa ni an ga telle sigi Rooma tunkanyugo Kayisari jon di; an do sere su ga fuure ke noxon di, Alla da axa su yonkinun kisi do an sabaabun ɗa’.²⁵ Ken di xa duruxoto ke moxo di, n maarenmu, n saxunten ɗa yi nan ti Alla ga da a ko moxo be, a na a ɗaana ken moxo ya yi.²⁶ Xa o nan xawa dagana sigi fankitte yogo ya kaaran ɗa“.

^d**27.9** Gereguxannen ɗa, i ti: *Suume*. Ken ni Yahuudiyanun salli xoore yogo ya yi (Sariya 16), a ga genme settanburunxason lagare, walla okutoburunxason joɗaaron ɗa. A koni yere na siinen waxati yogo ya taagumansa, waxati be fanɗen xanma terenden xoten ga ni, na a sababun ɗa waxatin bonoyen ɗa.

[Jiidunfuuren yooleye]

²⁷ Biton tanmi do naxatandin wuro, o ga Adiriyatiku fanɗen xanma xaabi fanken ɗa a xanma no o deni do kaaron ɗa dagana, wuron taxanden biren ɗa, cuballonun da a sinma nan ti o tinto ɗiɗɗen kaaran ɗa^e. ²⁸ I di i jiixensaaden yanɗandi jin di, i da a ɗi jin jufoyen ɗa tanjikke do metaranu ɗeri; i ga dangi ken sigira yi, i yille a yanɗandini, i da jin ɗi tanpille do metaranu segi. ²⁹ I ga kanu, i da fuuren garisaadun naxati yanɗandi jin di do falle, ke su i nan maxa finbi gide yi, i da Alla yaaga yillen na kare. ³⁰ Fuurawurundaanon ga wuru feeren muurunu, i da fuurallenmen yanɗandi jin di, nan du ɗa xoyi i fayi fuure ke kaanan garisaadun ɗa yanɗandini. ³¹ Ken bire Pawulu ti militerinun di i yinmanken da: “Ku soro ga ma toxi fuure ke noxon di, hari axa sere baane nta kisini.” ³² Kaccu be ga ɗi fuuru ku filli naxan ɗa, militerinun di i kutu ni i wara yerene. ³³ Saado yillen ga karene, Pawulu da a su yaaga ti i nan yige, a ti: “Lenki ɗa bito tanmi do naxato yi axa su ga taaxunu xa ma fo yiga, axa ya terinkene tan, xa ma fo wo fo ro axa raqen di. ³⁴ N ɗa axa su yaagana, axa nan fo yogo yige ma axa na sahan kita, hari axa sere baane yinten nta yerene a yinmen di.” ³⁵ A ga da ke ko bire be, a da ponɗen wutu, a ti Alla na nawaari a su jon di, a da kutu-kutu na a yigeyen joppa. ³⁶ Ken bire jaman kuttun saako, i xa yige. ³⁷ O be ga ɗi fuure ke noxon di, o muuman su ni kamo filli tanɗere do soro tunmi ya yi. ³⁸ A su yige falle nan fogu, o da yigefo kutten sedi jin di, ma jiidun fuuren na newo. ³⁹ Yillen ga karene, fuurawurundaanon ma ɗiɗɗen duxura, xa i yaaxen ɗa jinxannen yogo yi, i lafi dagana i fuuren sigindi non ɗa. ⁴⁰ Garasaadu be ga a sigindini, i da kaccun kutu bakki i ya ni i wara telle do jin ɗa, i da yiraamen banba fuuren kaane ma fanken ni i yonto katta jinxannen ɗa. ⁴¹ Xa fuuren ke sigi jinxanne dingira yogo yi, a kori gilli i batten di, kaane lolin seyennɗen noxon di, a kori maxaneene, fanka xooren senben ɗa a falle karana. ⁴² Militerinun lafi kasorankon karini ke su sere n maxa xiini, a gi i firini. ⁴³ Xa militeri yinmanke ke ken lafi Pawulu nan kisi, a di i kaba i feeren ɗaana. ken biren a di i ɗaamari ku beenu ga ra wa xiini fana nan bonte yanɗa jin di nan ɗiɗɗen du muuru. ⁴⁴ Sere kuttun na felequn raga walla fuure ke yinme kettun ni i jokki. A su kisi ke moxo di nan kiɗe ɗiɗɗen di.

28

[Pawulu kiɗeye Meliita yi]

¹ O kisiyen falle ya ni, o ga da a mugu nan ti jinxanne ke toxon ni Meliita ya yi. ² Non soron siro katta o yi moxo siri, i da yinbi xooren kumu o da no o bisimilla a kaaran ɗa, boyinaxa kanmen ɗa riini, mullen gabo. ³ Pawulu da suwan sagara ni i ro yinbe ke di; a ga yinben ɗoqo, ken da a ɗi samaqe yogo ya suwan ganmen di, tewoyen ga kiɗe a yi, a bogu na Pawulu soppi i kitten di. ⁴ Non soron ga da

samaqen malinten wari Pawulu kitten ɲa, i ti me da: “Tonɲun ke yugo ni serekallaanan ɲa yi, a kisi fanɲen ɲa, xa Tanɲunten da kiiten kutu, a ra ntaxa birene keeta.”^{f 5} Xa Pawulu ma a tu nan ti fo di i soppi du, a ga di i kitten jigi-jigi samaqen yere yinben di.⁶ I da a sinma nan ti Pawulu kitten yitini ya walla a na xenu nan kara dubaane. Xa wucce ga laato, i da a tu nan ti a ma fo wo fo tooro Pawulu yi, i di i digaamun yilla nan ti: “Ke! Alla yogo ya yi.”⁷ Jinxanne ke kaaran debun yinmanken toxon ni Puubili ya yi, o do a kan ma laato. a do o yanqandi i kan di no o bisimilla moxo siri, o da bito sikki ɲa non ɲa.⁸ A faaba ya saqa a maxa bilindi fatatewoyen do noxodunwurun ga a yi. Pawulu ga daga katta a yi ni i kitten saxu a xanma na Alla yaaga, a saha.⁹ Ken ga ɲa, jinxanne ke towoyinton su ri, i jaare.¹⁰ I do o dero moxo siri, o ga telle ware fuuren di, o haajun ga fo wo fo yi o terende ke noxon di, i do o deema ti a su yi.

[Pawulu kiɲeye Rooma yi]

¹¹ Xasu sikki dangi falle ya ni, o ga ware Alesandiri jiidunfuure yogo di, ken fuure da xaaxon ɲa fankitte ke ya di; jalanɲu filli taagumansen ɲa a yi funulenmu Kasatooro do Polluxu.^{9 12} O ga kiɲe Sirakuusi yi, o da bito sikki ɲa non ɲa.¹³ O ga giri no, o da Fanɲen kaaran raga ma o ga kiɲene Rejiwu yi. A koota yillakara, banbaxun fanken ɲa finjeene, o jokki dagana, a bita fillandi, o kiɲe Putewoli ya.¹⁴ O da maarenmu yogo ɲi non ɲa, kun do o yaaga nan ti o nan koye ɲaɲi i maxa non ɲa, ken biren o na daga Rooma yi.¹⁵ Non maarenmu ga da o riyen mugu, i yogonu ri gemu o yi ma Apiwu tegendandi. Yogonu ri dingira be toxon ga ni Tabernanu sikki. Pawulu ga di i wari a da Alla tiiga, a seewonte.¹⁶ O ga kiɲe Rooma yi, i da ɲaamariyen kini Pawulu yi a nan duran konpe wutu, militeri baane na a tanga.

[Pawulu kawande Rooma yi]

¹⁷ Pawulu riyen bita sikkandi, a da faaren xayi yahuudiyan yinmankon ɲa, i ga da me ɲi, a ti i da: “N maarenmu, n ma fo wo fo ɲa o jaman ɲa, n ma fo xa ɲa ke be do o kisimaanu laadan ga nta genme, xa i di n raga Yerusalaamu yi, ni n ro Ramankon kittun di.”¹⁸ I ga di n tirindi, i lafi n walla, boyinaxa n ma fo bure su jalagi kita ke be ga sikki n gan xawa kalla.¹⁹ Xa yahuudiyanun ma duɲe ken ɲa, nke xa yaage ken di nan ti, tunkanyugo Kayisari yinme ya ni n kiiten kuttu keeta, xa nan ti fe jalaginu yi n maxa katta n yinme jaman ɲa.²⁰ Ken ɲa saabuda ni, n ga da axa yaaga axa nan ri o nan digaamu. Do Banisirayilankon su jikken saxunten ga ke be yi, jalaxonun ri n ɲa do ken ɲa saabun ɲa.²¹ I da a jaabi nan ti: “Yahuudiya su ma kayiti xayi o yi an xibaaren xanma, o maarenmu ku xa be ga ri, sere su ma fo ko an

^e**27.27** Adiriyatiku: ken ni Mediteraani fanɲen ɲa yi, a ga ti italiya banbaxun ɲa

^f**28.4** Tonɲunten: I jalanyaxare yogo ya toxo ni Tonɲunten ɲa, a ga kiitini.

⁹**28.11** Kasatooro do Polluxu: Ku ni saanu filli ya toxo ɲa, sooninkon xa ga i xilli ganlaqinsaanu.

xibaaren di, walla fo bure ko an da. ²² Xa, o lafi an yinme na an sinmeyan ko, oku ya a tu tan, an ga kille ke be di, a nta liji seren su da.“ ²³ I do Pawulu gemu a di ti i nan koota raga, ken koota ga kiñe, i da me kafume yi jama xoore yi, nan daga Pawulu sagata i kan di. Gelli soxoba ma lelle, Pawulu ga a xanma na fasarindi i da ni i seedanaaxu ti Alla Tunkaaxun ña, a di i duruxotoyen su ña a ga digaamunu ti Annabi Muusa Sariyan do Annabinyinmun kitaabun ña Isa fin xanma, ma i na niyindi i maxa. ²⁴ Yagonu dunde a da, yagonu ma saxu a yi. ²⁵ I toxu sarene me yi, hari i ma me faxaamu, ken falle Pawulu da ke digaame koni i da ti: “Alla Fanka Sennen ga da digaame be ro Annabi Yisayaahu raqen di katta axa kisimaanu yi, tonɗun ña ni, a ga ti: ²⁶ “Daga katta ke jama yi an nan ti i da: Xa ya terinkene de, xa axa nta faxaamini, axa ya faayindini, xa axa nta warini, ²⁷ boyinaxa jama sandomun saage kaawana; fayida i toronun lungu, i di i yaaxon texi. Kundu ga ntaxa ña, i yaaxon ra wa fo walla, i toronun na mugi, i na faxaami ti i sandomun ña nan tuubi, i na jaare’. ²⁸ “Ken di, n lafi axa na a tu nan ti ku beenu ga feti yahuudiyanu yi, kisiyen faaren xayi katti i ya yi; ikun na a mukku ya!“ ²⁹ Pawulu ga da ku digaamu ko bire be, yahuudiyanun saaganten da mekuta moxo siri. ³⁰ Pawulu ga da konpe be wutu, a da siino filli ña a noxon di, sere su ga na ri katta a yi a na a derontan bisimilla. ³¹ A ya Alla Tunkaaxun fin konno i da, na xaranɗundi Isa Alimasiixu fin xanma, sere su ma a kaba.